לשון למודים

LINGUA ERUDITORUM;
SIVE
METHODICA INSTITUTIO LINGUÆ SANCTÆ:

IN QUA,

Ut omnia quæ ad τὸ τεχνικὸν, plurima etiam quæ ad τὸ ἱστορικὸν Linguæ pertinent, absolutâ brevitate facilíque ordine tractarentur, operam adhibuit

VICTORINUS BYTHNER,
Linguæ Hebr. Professor.

CUI ADDITA EST
INTRODUCTIO ad Linguam *Chaldæam* Veteris TESTAMENTI, AUTHORE eodem.

Editio novissima, ultimam manum Authoris jam passa.

LONDINI,
Typis *J. Flesher*, & venalis prostat apud *Jonam Hart*, 1664.

לשון למודים

LINGUA ERUDITORUM; SIVE METHODICA INSTITUTIO LINGUÆ SANCTÆ:

IN QUA,

Ut omnia quæ ad τὸ τεχνικὸν, plurima etiam quæ ad τὸ ἰσορικὸν Linguæ pertinent, absolutâ brevitate faciliq; ordine tractarentur, operam adhibuit

VICTORINUS BYTHNER,

Linguæ Hebr. Professor.

CUI ADDITA EST

INTRODUCTIO ad Linguam *Chaldæam* Veteris TESTAMENTI, AUTHORE eodem.

Editio novissima, ultimam manum Authoris jam passa.

LONDINI,

Typis *J. Flesher*, & venalis prostat apud *Jonam Hart*, 1664.

In fine Michol,

אֲשֶׁר לָמַד וְתוֹרָה לוֹ לְקִנְיָן
וְלֹא לָמַד יְסוֹד (a) דִקְדּוּק וְלֹא בָן
כְּמוֹ חוֹרֵשׁ אֲשֶׁר יְנַהֵג שְׁוָרִים
וְיָדוֹ מִבְּלִי מַלְמַד וְדָרְבָן

Qui discit, & lex ei (est) *in possessionem,*
Et non discit fundamenta Grammatices,
neque intelligit,
(Est) *sicut arator, qui agit boves ;*
Et manus ejus (est) *sine baculo aut stimulo.*

(a) דִּקֵּק est *accuratè & subtiliter disserere*, unde דִּקְדּוּק *Grammatica*, q. subtilis & accurata disquisitio. Qui igitur obiter tantùm & perfunctoriè Grammaticam docent, ii turpiter in ejus etymon impingunt.

SCELETON hujus Institutionis.

Institutionis hujus Regulæ, quædam agunt de Linguæ Hebr.
- Partib. integrantib. *Vide* A.
- Ipsâ voce. *Vide* C.

A

Partes linguæ integrantes sunt, vel

- *Simplices*,
  - *Consonæ*, quæ dividuntur ratione
    - *Organorum*, R. 1. per quinque instrumenta, inter quæ *Guttural.* אחהע sunt præcipui usus.
    - *Potestatis* in
      - Quiescentes, R. 2. quæ carentes vocali, sub, vel post se, non leguntur.
      - Mobiles, sunt cæteræ omnes.
    - *Figuræ*, in
      - Uniformes, ubique eandem figuram habentes.
      - Biformes, R. 3. quinq; literæ finales.
  - *Puncta.* *Vide* B.
- *Composita*, sunt syllaba, Reg. 22. *Pura*, constans ex una litera; *Mixta*, ex pluribus.

B. *Puncta*

- B. *Puncta* sunt vel
  - A. *Vocalia*
    - *Propriè dicta decem.* Reg. 4. Longa sc. & Brevia.
    - *Impropriè dictum est Sheva*, qd aut est
      - *Simplex.*
        - *Mobile.* R. 5. ab initio, in medio, post vocalem longam accentu tonico carentem; sub dagesh; post alterum (:) Et horum, geminum nusquam consistit, sed prius mutatur in (.) (-) (∵) aut (,°) R. 6.
        - *Quies.* est semper aliàs
          - *Expressum.* R. 7. quod tollitur sub (ז) mediano, præcedente (.) R. 8.
          - *Subintellectum*, sub omni finali mobili, R. 9. cujus vicem subit (-) Furtiv. sub ע ח ה R. 10.
      - *Compositum* triplex (-:) (∵) (·:) R. 11. & subjicitur gutturalib. R. 12. quæ
        - punctuant præcedentem simili brevi puncto, R. 13.
        - iterum liberè reassumunt (:) R. 14.
        - sequente (:) amittunt vel suum (:) vel suam vocalem, R. 15.
        - non tolerant ante se (-:) sed producunt illud in (·) R. 16.

Por-

A

Pronunciationi inservientia sunt.

- *Dagesch*
  - *Lene*, R. 17. in literis *Begadh-kephath*, ab intio vel post (:) quiescens.
  - *Forte*, post vocalem brevem regulariter, R. 18. quod demitur
    - necessariò ex gutturalib. & compensatur vocali longâ, R. 19.
    - accelerandæ pronunciationis causâ ex litera shevata, R. 20.
- *Mappik*, Reg. 12. est in solo ה finali, mobili.

C.

Vox generaliter spectata, est vel

- *Declinabilis.*
  - *Nomen.* Vide D.
  - *Pronomen.* E.
  - *Verbum.*
    - Perfectum. F.
    - Imperfectum
      - Quiescent. G.
      - Defect. H.
- *Indeclinabilis*, sive particula
  - Separabilis, pertinet ad Lexica.
  - Inseparabilis. I.

Utrique

Utrique voci accidit
- *Suffixio*
  - *Affixorum.* K.
  - *Literarum paragog.* L.
- *Mutatio.* M.
- *Accentus.* N.

Vox declinabilis est vel
- *Nuda*, ex solis radicalib. constans.
- *Aucta*, literas האמנתי accipiens.

R. 23.
- *illius*, prima radical. post Heemanthic. accipit (:) R. 24.
- *hujus*, litera Heemanthica itidem poscit (:) R. 25.

D.
Nomen consideratur vel in statu
- *Simplici*, ubi
  - *Genus*
    - Masculin. Reg. 26. desinit in quamcunque literam.
    - Fœmin. Reg. 27. exit in ה vel ת
    - Neutrum, Reg. 28 exprimitur per adjectivum absolutè positum.
  - *Comparatio*, R. 29 peragitur in
    - *Comparativo* per *magis* & *præ.*
    - *Superlativo* per *valdè* & *in.*
  - B
- A

Nume-

A

B

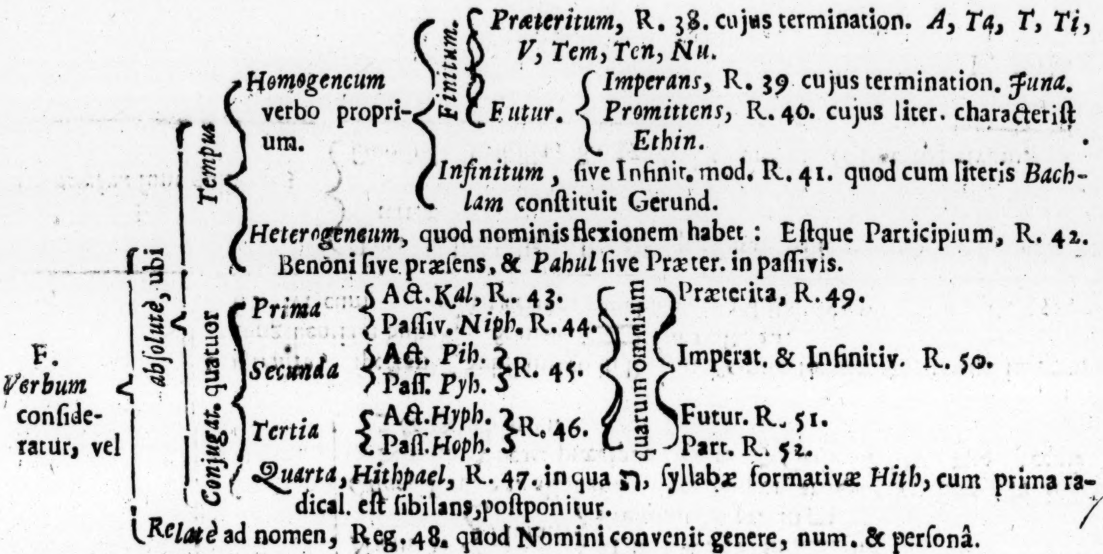
Numerus
- Dualis, R. 30. exit in ים
- Pluralis
  - Mascul. R. 31. in ים.
  - Fœmin. R. 32. in ות

Casus, Reg. 33. aliquando discernuntur articulis præfixis, ה index Nomin. Vocat. præcipuè Genit. ל Genit. & Dat. את Accusat. ב & מ Ablativi.

Constructio, spectans congruentiam Substantivi cum
- Substantivo in Regim. & tum fœmin. ה, transit in ת. & masc, ים. in י. R. 34.
- Adjectivo, quod semper substantivum sequitur, R. 35.

E.
Pronomina sunt quinque;
- Tria declinabilia, R. 36. personæ scilicet primæ, secundæ & tertiæ.
- Duo indeclinabilia, R. 37. Relativum scil. & Interrogativum.

F. *Verbum*

F. *Verbum* consideratur, vel

- *absolutè*, ubi
  - *Tempus*
    - *Homogeneum* verbo proprium.
      - *Finitum.*
        - *Præteritum*, R. 38. cujus termination. *A, Ta, T, Ti, V, Tem, Ten, Nu.*
        - *Futur.*
          - *Imperans*, R. 39 cujus termination. *Juna.*
          - *Promittens*, R. 40. cujus liter. characterist *Ethin.*
      - *Infinitum*, sive Infinit. mod. R. 41. quod cum literis *Bachlam* constituit Gerund.
    - *Heterogeneum*, quod nominis flexionem habet: Estque Participium, R. 42. Benoni sive præsens, & *Pahul* sive Præter. in passivis.
  - *Conjugat.* quatuor
    - *Prima*
      - Act. *Kal*, R. 43.
      - Passiv. *Niph.* R. 44.
    - *Secunda*
      - Act. *Pih.*
      - Pass. *Pyh.* } R. 45.
    - *Tertia*
      - Act. *Hyph.*
      - Pass. *Hoph.* } R. 46.
    - quarum omnium
      - Præterita, R. 49.
      - Imperat. & Infinitiv. R. 50.
      - Futur. R. 51.
      - Part. R. 52.
    - *Quarta*, *Hithpael*, R. 47. in qua ת, syllabæ formativæ *Hith*, cum prima radical. est sibilans, postponitur.
- *Relatè* ad nomen, Reg. 48. quod Nomini convenit genere, num. & personâ.

N. quæ primam syllab. Fut. Kal. faciunt) R. 53.

G. *Quiescentia* sunt vel in radicali

- *Primâ*
  - א, quæ primam syllab. Fut. Kal, faciunt ו R. 53.
  - י ubi prima radic. (י) in
    - *Kal*
      - Imperat. & Infinit. abjicitur, R. 54.
      - Futuro, occultatur in (..) R. 55.
    - *Niphal* in Præt. & Part. transit in ו, in Imper. Fut. & Infin. in ו dageschatum, R. 56.
    - *Hiphil* transit in ו; *Hophal* in ו — Reg. 57.
- *Secundâ* ו quæ in Conjug.
  - *Primâ & tertiâ*
    - *expungunt* mediam Thematis, R. 58.
    - *desinunt* in
      - Kal
        - Præterito & Participio in (ָ) R. 59.
        - Imperat. Fut. & Infinit. in ו R. 60.
      - toto Niphal in ו R. 61.
    - *assumunt* ו ante afform. ת & נ in Præt. Niph. & Hiph. R. 62.
  - *Secundâ & quartâ*, loco dagesch assumunt ו ad formam Pohel, R. 63.
- *Tertiâ*,
  - א, quod quiescit in
    - Kal in (ָ)
    - reliquis in (..)
    - R. 64.
  - ה, R. 65. quod in
    - *medio* syllabam
      - terminans, mutatur in י quiescens.
      - inchoans, abjicitur, R. 66.
    - *fine* apocopatur, R. 67. maximè ob ו Convers.

H. *Defectiva* habent radicalem

- *Primam* נ, sicque נ
  - *initiale* ab Imp. & Infin. Kal, exulat, R. 68.
  - *medianum* in Fut. Kal, Præt. & Part. Niph. toto Hiph. & Hoph. in dagesch commutatur, R. 69.
- *Secundam geminatam*, quæ in Conjug.
  - *Levibus*
    - syncopant mediam, R. 70.
    - assumunt ו in Præteritis, ante efformativ. נ & ת R. 71.
  - *Gravibus*, loco dagesch habent ו ad formam Pohel, R. 72.
- *Tertiam* נ vel ת, quod sequente servili נ vel ת per dagesch compensatur, R. 73.

I. *Literæ præfixæ* sunt septem,

- מ Reg. 74. (à, ab, de, præ,) præfigitur per (·) sequente dagesh: sed gutturalib. & ר per (..)
- ש Reg. 75. (qui, quæ, quod, quòd) habet (·) sequente dagesh.
- ה
  - Emphaticum, R. 76 & Relativ. habet (-) sequente dagesh, sed ante guttural; & ר plerumq; (·)
  - Erotematicum, R. 77. præfigitur cum (-:)
- ו
  - Copulativum, R. 78. habet (:) sed ante aliud (:) aut literam Labialem assumit ו, at ante accent. distinctiv. (·)
  - Conversivum, Futur. præfigitur per (-) sequente dagesh, R. 79. ante (י) amittit dagesh, & ante א habet (·)

A

כ sicut

A כ *ficut* — notantur cum (:) R. 80. ל propter accentum cum (ׁ)
ל *ad, in* — excludunt ה Emphatic. R. 81.
ב *in, per* — ante *Elohim* gestant (..) & ante *Adhonai* & *Jehová*, (-) R. 82.
assumunt syllabicas adjectiones, *De*, *Phi*, *Mo*, sed rariùs, R. 83.

K. *Affixa*, R. 84. copulantur vocibus

- *declinabilib.* per certa puncta à Reg. 85. ad 96. ut jam in Tabella habes. Et
  - mutant termination. Præt. *A* in *Ath*, *Ta* in *T*, *T* in *Ti*, *Tem* & *Ten* in *Tu*, R. 97.
  - transponunt puncta, in forma *Pha-kedhá*, & *Phá-kedhú*, R. 98.
  - præmittunt sibi (ו) in Dual. & Plural. num. R. 99.
  - inserunt נ Epenthet. in Futuris, R. 100.
- *indeclinabilibus* more declinabilium, R. 101.

Tabula

Tabula Affixorum, monſtrans qualia puncta ſibi præmittunt

In Nominibus & Participiis. In ſingul. numero.	In Plur. & Duali.		In Verbis. In Præteritis.	In reliquis.	
ִי	ַי in pauſa ָי	*meus a. um*	ַנִי m. ְנִי f.	ֵנִי ִי	*mihi, me.*
ֵנוּ	ֵינוּ	*noſter a. um.*	ָנוּ m. ְנוּ f.	ֵנוּ	*nobis, nos.*
ְךָ ְכָה in pausa ֶךָ cum gut. ֶךָ	ֶיךָ	*tuus a. ũ. m.*	ָךְ	In omnibus.	*tibi, te.* m.
ְכֶם	ֵיכֶם	*veſter a. ũ. m.*	ְכֶם		*vobis, vos.* m.
ֵךְ ִכִי	ַיִךְ	*tuus a. um.* f.	ְךְ		*tibi, te.* f.
ְכֶן	ֵיכֶן	*veſter a. ũ.* f.	ְכֶן		*vobis, vos.* f.
וֹ הוּ ֵהוּ ֵנוּ	ָיו ִיו ָהִי	*ejus, ſuus.*	וֹ הוּ m. ָהוּ f.	ֵהוּ ֶנּוּ ֵהוּ	*illi, illum.*
ָם ָמוֹ	ֵיהֶם ָם ֵימוֹ	*eorũ, ſuorũ.*	ָם ָמוֹ m. ְמוֹ f.	ֵם ָמוֹ	*illis, illos.*
ָהּ	ֶיהָ	*ejus, ſua.*	ָהּ	ֶהָ ֶנָּה	*illi, illam.*
ָן	ָן ֵיהֶן	*illarũ, ſuar.*	ָן	ֵן	*illis, illas.*

L.
Literæ Paragogicæ ſunt ſex R. 102.

- א apponi ſolet terminationi verbali ו
- ה ſecundæ perſ. Præt. & Futuri utriuſque num. primæ. In nominib. Loci dicitur *Locale*.
- ו Regimini.
- י Participiis.
- נ terminationibus Verborum י. & ו
- ת tribus Infinitivis.

M.
Mutatio vocum fit in

- A *Conſonis*.
  - ה
    - radicale in flexione generis aut numeri, itémque in Affixione abjicitur, R. 103.
    - efformativ. generis, cum Affix. mutatur in ת, R. 104.
  - ם multitudinis ob Affix. tollitur, R. 105.
- *Formis*, cum in Regimine ה, mutatur in ת in iis quæ incipiunt à מ vel ת Heemanth. R. 106.

Punctis

A

Punctis, ob

euphoniam ponitur

(·) pro (:), (ְ.) pro (··) & contrà, ו pro ו & contrà, ו pro (:) vel (ּ) & contrà (.) pro (-) vel (:) & contrà, R. 107.

(-) pro terminali (··) R. 108.

(-) anteguttturalem kametsatam pro (:) R. 109.

duplex (:) quando penult. litera est ח, ע pro duplici (-) R. 110.

(··) pro duplici (:) cum penult. est א, R. 111.

dagesh, loco vocalis linguæ, & contrà, R. 112.

incrementi & Regimen, R. 113. mutatur

(·) penult. in (:) R. 114.

(·) ultim. in (-) R. 115.

(··) penult. in (:) R. 116.

(··) finale in (:) R. 117.

A

(ו)

A (ׇ) { penult. in (:) vel (ׇ) R. 118.
ultim. in (:) R. 119.

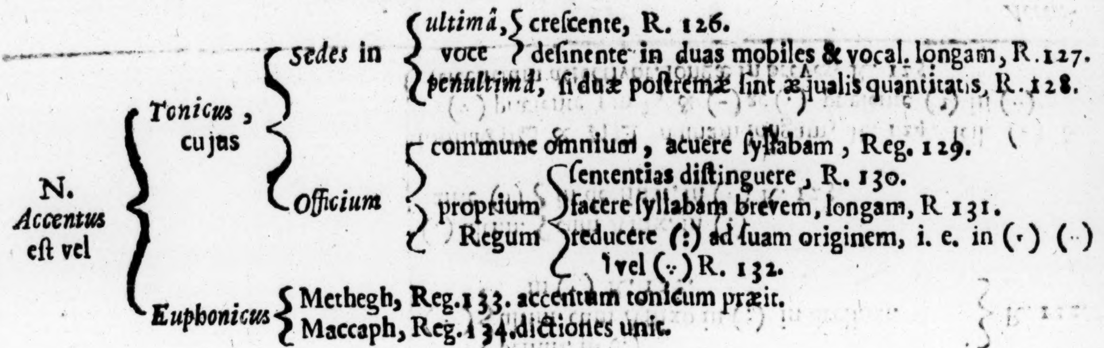
(-) { penult. in (:) R. 120.
ultim. in Nom. flexione, & Verbor. Affix. in (ׇ) in
Nomin. verò Affixione & ה parag. in (:) R. 121.

(ֶ) { penult. in (:)
ultim. cum Affixo in (:) in declinat.
in (ׇ) R. 122. } R. 122.

(.) ultim. { cum Affix. in (:)
ante (ו) { in declinat. in (ׇ) R. 123.

forma מות & בות in unam longam, R. 124. scil. (ׇ) &
(ֶ) præsente י in ו, & (-) ac (.) præsente (ו) in (··)
crescentium defectivor. longæ in breves, R. 125.

Accen-

N. *Accentus* est vel
- *Tonicus*, cujus
  - *Sedes* in
    - *ultimâ*, voce
      - crescente, R. 126.
      - desinente in duas mobiles & vocal. longam, R. 127.
    - *penultimâ*, si duæ postremæ sint æqualis quantitatis, R. 128.
  - *Officium*
    - commune omnium, acuere syllabam, Reg. 129.
    - proprium Regum
      - sententias distinguere, R. 130.
      - facere syllabam brevem, longam, R 131.
      - reducere (:) ad suam originem, i. e. in (·) (··) vel (∴) R. 132.
- *Euphonicus*
  - Methegh, Reg. 133. accentum tonicum præit.
  - Maccaph, Reg. 134. dictiones unit.

APPENDIX.

1 De Aramæismis, sive Chaldaismis & Syriacismis, à Reg. 135. ad 146.
2 De Investig. Thematis, à Reg. 147. ad 161.

Lite-

LITERARUM HEBRAICARUM

Nomina.	*Figuræ.*	*Finales.*	*Similitudo.*	*Potestas.*	*Num.*
Aleph	א			*Spiritus lenis*, quem Græci per (') notant, ut ἀδάμ; nudam oris apertionem indicat.	1
Bheth	ב		ב כ	*bh* lenissimum, cum dagesh, בּ *b* durum.	2
Ghimel	ג		ג נ	*gh* lenissimum, cum dagesh, גּ *g* durum.	3
Dhaleth	ד		ד ך ר	*dh* lenissimum, ferè ut in Anglor. articulo *that*, cum dagesh דּ *d* durum.	4
He	ה		ה ח	*h Spiritus densus* Græcorum (') ut in ἁμαν.	5
Vau	ו		ו ן	*v* conson. quâ Græci carent: seu digammon *vv*.	6
Zajin	ז		ז ן	*z* vel *ſ*. dum inter vocales pro nunciatur, ut in *miser*: nimius ille susurrus literæ צ hic tem eratur.	7
Hheth	ח		ח ת	*hh* spiritus densior, quàm densus Græcor. asperiùs pronunciandum quàm ה, mitiùs quà כ	8
Teth	ט		ט ם	*t* Latinum vel Græc. τ.	9
Jodh	י		י ן	*j* consonans, ictu quodam petit ultimo entes.	10

Chaph	כ	ך		*ch* proximè accedit ad χ, crassiore spiritu effertur quàm ח, cum dagesh כּ & ק eandem prolationem obtinent.	20
Lamedh	ל			*l* Latinum, λ Græcor.	30
Mem	מ	ם		*m* Latinum, in interiori parte sonum, compressis labiis, colligit, quem postea mugitu quodam exerit.	40
Nun	נ	ן		*n* Latinum, ν Græcorum.	50
Samech	ס		ס	ם *s* sibilum anserum & serpentum refert.	60
Ghnajin	ע		ע	ץ sonum habet talem (ut Syrus Grammaticus ait) qualem vitulus edit, absente matre.	70
Phe	פ	ף		*ph* vel *F*. cum dagesh פּ *p* Latin.	80
Tzade	צ	ץ		*ts* asperiori susurru profertur quàm ז	90
Koph	ק			*k* vel *q* Latinum.	100
Resch	ר			*r* Persio litera canina, quòd tremulâ linguæ vibratione, canum, dum ringuntur, sonum imitatur.	200
Schin	שׁ			*sch* cum puncto *Jamin*, i. e. dextro, sonat *sch*, Anglor. *sh*: non longè abit a Latina prolatione, in *scindo*, *ascendo*.	300
Sin	שׂ			cum puncto sinistro sonat ut *s*. etsi non tam intensi spiritûs sit.	
Thau	ת			*th* Græc. ϑ. ut effertur in Anglor. *thief*, *smith*; cum dagesh תּ *t* durum.	400

Caput Primum.

De Consonis & Vocalibus.

Atione organi, literæ dividuntur in R. 1.

Gutturales	אֲהַחַע
Labiales	בּוּמַף
Palati	גִּיכַק
Linguales	דַּטְלְנַת
Dentales	זַסְצְרַשׁ

Consect. Literæ ejusdem instrumenti sæpe inter se commutantur: ut, נָסָה & נָשָׂא *eleva.*

Quiescentes אהוי Ehevi, *carentes sub, vel post se vocali, quiescunt*, i.e. elingues fiunt. R. 2.

Exc. 1. (י) in fine dictionis, post (ָ) (ַ) ו vel וּ quasi diphthongescit; ut, פָּנַי *pa-naj*, גּוֹי *goj*, גָּלוּי *ga-luj.*

2. ו In fine movetur, licèt vocali careat; ut פִּיו *piv.*

Consect. 1. *Ehevi* de facili inter se permutantur: ut ex פְּרָה fit פְּרִי *fructus.*

2. *Quiescentes*, quia inter pro-

nunciandum non audiuntur, sæpe in scribendo negliguntur; & contrà, interdum redundant.

R. 3. *Finales* ךםןףץ *memoriali* Camnaphetz *comprehenduntur*. Sícque semper in fine vocis pinguntur: excepto הֵם *ipsi*, Neh. 2. 13. cum ם recurvo in fine. Et לְםַרְבֵּה *ad multiplicationem*, Esa. 9. 7. cum ם clauso in medio.

R. 4. *Vocales propriè dictæ sunt decem.*

Longæ.			*Breves.*		
Kamets	ָ	ā	Patahh	ַ	ă
Tseri	ֵ	η	Segol	ֶ	ε
Hhirek magn.	ִי	ει	(·) parvum	ִ	ι
Hholem	וֹ	ω	(ָ) breve	ָ	ο
Shurek	וּ	ȣ	Kybbutz	ֻ	υ

Notæ. 1. Vocales non inchoant syllabam; excepto וּ ante Labiales vel literam shevatam: ut, וּמָה *V-má*, וּלְשׁוֹן *V-leshón*.

2. Vocales longæ constituunt per se syllabam, (ut מָ *ma*) nec attrahunt ad se literam sequentem, nisi in fine dictionis: ut, גֵּר *ger*.

3. Vocales breves attrahunt ad se literam sequentem: ut סַר *sar*. Excepto (ַ) (ֶ) & (ִ) in penult. syllaba

u

ut נַעַר *Ná-yar*, מֶלֶךְ *Mé-lech*, יֶרֶב *ji-rebb.*

4. (ֹ.) aliquando scribitur absque (ו) Et tum, *omne (·) in fine dictionis sustinens accentum: aut in medio, non sequente (:) aut dagesh, longum est:* ut נִפְלִים דָּוִד.

5. (וֹ.) vel וּ medianum, immediatè sequente (:) aut dagesh, breves sunt: ut, כִּיתְרוֹן *Cith-ron*, יוּלְּדוּ *jul-ledhú.*

6. (ֹ) interdum scribitur sine ו, ut לֹא. Coalescit cum שׁ, quando præcedens litera vocali caret: ut מֹשֶׁה *Moshé.* Cum שׂ, quoties ipsa litera שׂ vocali destituitur: ut שֹׂנֵא *So-né.*

7. (וֹ) vel וּ habens aliam contiguam vocalem, est consona ו: ut, יְהֹוָה *Jeho-vá.* קִוָּה *Kiv-vá*, sícque ו gestat dagesh.

8. Figura (ָ) est (ֹ) breve,

1. Ante (ֳ) ut מָאֳחָז *Mo-obház*, קָסְמִי *Ko-somi.*
2. Ante (:) aut dagesh, nullo interveniente accentu: ut, זָכְרָה *Zoch-rá*, רָנּוּ *Ron-nú.*
3. Ante lineam Maccaph: ut כָּל־ *col.* *Exc.* א vel ה, ut לָא־ *la*, מָה־ *ma.*
4. Si sit finale, in dictione quæ

incipit cum ו convers. ut וַיָּקָם *Vaj-já-kom.*

9. (ִ) non sequente dagesh, est vicarium ֻ ו, ut גְּבֻלְךָ *Gebhu-lechá.*

Cap. II.

De Sheva Simplici (:) *& Composito.*

R. 5. *SHeva* (:) *legitur per E rapidissimum.*

1. Ab initio vocis : ut דְּדָן *dedhan.*

2. In medio post vocalem longam : ut מָסְרָה *Ma-sera (aut longæ vicariam ; ut* יְגֻרְךָ *jeghû-rechá.)*

3. Post socium, i. e. *alterum* (:) ut נִפְקְדוּ *Niph-kedhú.*

4. Sub dagesh, ut מַסְּרוּ *Mas-serú (etiam subintellectum:* ut הַלְלוּ *Ha-lelu,* ex הַלְּלוּ Vide R. 20.)

R. 6. *Geminum* (:) *ab initio*, (& in medio post syllabam perfectam) *nusquam consistit, sed prius mutatur in* (ִ) (-) *vel* (ֶ) maximè ob guttural. & ר. *Rarissimè in* (ֹ)

Posteriori (:) ablato, prius redit: ut פִּקְדוּנִי ex פִּקְדוּ quod ex פְּקַד R. 121.

R. 7. *Sheva syllabam terminat* (i.e. quiescit.)

1. In

1. In fine dictionis: ut קָמְתְּ *kámt.*

2. In medio post vocalem brevem: ut קָמְתָּ *kám-ta.*

3. Ante socium: ut קֹשְׁטְ *kosht.*

4. Post vocalem longam accentu tonico notatam: ut מַסָּרְתָּ *Ma-sar-ta (Est a. accentus tonicus, vel solus, vel si sint duo in eadem voce, ultimus.)*

(:) *Quiescens sub* (י) *mediano tollitur, cum præcedit* (·) *ut,* וַיְהִי *pro* וַיְּהִי *(sheva n. quiescens non competit* (י)) *Sic* מִימִינִי *pro* מִיְמִינִי. R. 8.

Subintelligitur (:) *quiescens in fine, sub omni consona mobili, vocali destitutâ: ut,* פָּקַד *q.* פָּקַדְ R. 9.

Ac mox elucescit, dum literæ finali aliquid additur: ut, פָּקַדְתָּ ex פָּקַד

Ponitur verò expressè in ךְ non Kametzato. Item sub literis בְּרֶק & טֶפֶת post socium (:) ; ut יֵשְׁבְּ *jishb*, תּוֹסְףְּ *tosph,* קֹשְׁטְ *kosht,* יַשְׁקְ *jashk.*

Vicem shevatis subintellecti, subit (-) *Furtivum sub gutturalibus* עָוַח *& ante consonam effertur.* R. 10

Ponitúrque sub ultima post unam ex 4. postremis vocalibus longis, aut etiam (:) ut אֱלוֹהַּ *Eloah,* שָׁלְחַ *sha-luahh.*

luabh. Sed incremento accedente, evanescit: ut אֱלֹהִים.

Sub penultima verò, in forma פָּקַדְתְּ ut גָּבַהַתְּ *ga-bháaht*, pro גָּבַהְתְּ Sic, שָׁמַעַתְּ *sha-máaYt*, לָקַחַתְּ *la-káahht*. Itémque in unico Fut. Kal, יֵחַד *jíahhd*, pro יֵחְד ex יֶחְדֶּה, Vide Reg. 67. n. 1.

R. 11 *Sheva Compositum est triplex,* Hhateph i. e. *raptum.*

Pathahh	-:	*a*	*brevius*
Segol	∵	*e*	
Kamets	‥	*o*	*breviori*

R. 12 *Gutturales loco* (:) Mobilis, *perpetuò compositum amant. Loco* (:) Quiescentis, *usitatè.*

Hostis enim gutturalium est (:) utpotè cujus rapiditas cum sono gutturalium non consistit: proindè gutturales nunquam assumunt (:) mobile, rarò quiescens.

Præterea, regulariter solæ gutturales admittunt Sheva compositum; ideóque (-:) vel (∵:), sub non-gutturalibus, fit tantùm adventitium: ut, וּשֲׁמַע *& audi*, לֻקֳּחָה *sumpta est.*

R. 13 *Gutturalis shevâ composito affecta, punctuat præcedentem* (mobiliter shevandam) *eo puncto ex quo componitur.*

Scili-

Scilicet { (-:) (:·:) (··:) } punctuat præcedentem cum { (-) (··) (·) }

Hhateph (i. e. ſheva compoſitum) *prognata vocali ex ſe, liberè redit in* (:) *ut* יֶהְגֶּה meditabitur, *ex* יֶהֱגֶּה *pro* יֶהֶגֶּה. *Sic* יַהְפוֹךְ vertet, *ex* יַהֲפוֹךְ *pro* יַהַפוֹךְ. R.14

(Sicque, quando ſub gutturali reperitur (:) & præcedens litera ſervilis habet (-) vel (··) tunc tale (:) ortum eſt ex compoſito.)

Sheva compoſitum non patitur poſt ſe ſimplex: ideóque amittit vel ſuum (:) *vel ſuam vocalem*, & tranſit in (:) ſimplex: *ut*, מַעַשְׂךָ *pro* מַעֲשְׂךָ *ex* מַעֲשֶׂה opus. *Sic* נֶהֶפְכוּ *pro* נֶהֱפְכוּ *ex* נֶהֱפַּךְ converſus fuit. R.15

Gutturales non tolerant ante ſe (-:) *ideóque illud ſub ſervili* ה *producunt in* (-) *ut*, הַאִם an ſi? *pro* הֲ infrà Reg. 77. R.16

Cap. III.

De Dageſh & Mappik.

(*Dageſh*, à Chald. voce דְּגַשׁ *pupugit*,

git, eſt punctum in ventre literæ. Eſtque vel *Lene* vel *Forte.)*

R. 17 D*ageſh Lene, à ſex literis* בְּגַד כְּפַת *aſpirationem tollit, earúmque pronunciationem nonnihil roborat.* (Ut fit in Latino, Imber, Agmen, Lego.)

Regulariter imprimitur ab initio: in medio a. & in fine, poſt (:) ſilens, ut פָּקַדְתִּי, פָּקַדְתְּ Omittitur verò ab initio poſt *Ehevi*; ut, כִּי כָלוּ בְיָגוֹן At ſi præceſſerit vox יְהוָה. aut accentus Regius ;. vel etiam duæ ex בְּגַד כְּפַת concurrant, Dageſh ab initio poſt quieſcentes manet: ut, יְהוָה בַּשָּׁמַיִם *Jehova in cœlis.* וְהָיָה כְּעֵץ *& erit* (vir ille) *inſtar arboris.* (ubi ſuprà וְהָיָה ponitur accentus *Rebia.)* בְּנֵי דְּדָן *filii Dedhan.* It. omittitur in medio in Affixo, כֶם, aut ſi (:) fuerit ex vocali longa profectum, ut בִּלְבַבְכֶם ex לֵבָב *cor.* Itémque in forma מַלְכוּת

(*Nota.* Dageſh *Lene*, dicitur comparatione ejus quod *Forte* appellamus: nam lenius eo eſt, cum alioquin *Lene* propriè non ſit.)

R. 18 *Dageſh Forte literas duplicat; ita, ut prior litera pars cum priori, & poſterior*

sterior cum posteriori puncto, efferatur : *ut*, פִּקֵּד Pak-kedh. *Regulariter sequitur vocalem brevem*; longam non nisi *accentuatam : ut*, לָ֫מָּה *Excepto* בָּתִּים battim, *domus*.

Estque triplex :

1. *Characteristicum*, formationis, Conjugationis scil. secundæ & quartæ.

2. *Compensativum* , literæ deficientis.

3. *Euphonicum*, ornatûs, quod est omnium literarum, sed maximè tertiæ radicalis, quando sub secunda præcedit (·)(-) vel (ִ) ut קְטַנָּה, כְּלִמָּה, עֲבֻדָּה, Aut quando vox terminatur in (י) ut, עָנִי *pauper*. Pl. עֲנִיִּים.

Consonæ gutturis & canina ר, *abhorrent à dagesh*, (א tamen 4 in locis, & ר 9 eo afficitur;) *ideóque defectum ejus vocali longâ compensant :* scilicet mutando (-) in (ָ) & (·) aut (ֻ) in (..) & (ֹ) vel (ֻ) in וֹ aut וּ. R. 19

Et hæc quidem compensatio ante ר semper fit : at ante gutturales sæpè compensatio negligitur.

Dagesh (accelerandæ pronunciationis causâ) *sæpè ex literis shevatis* R. 20

 tollitur,

tollitur, maximè (י) *vel* ם, *necnon ultimâ mobili vocali destitutâ : ut* וַיְכַל & perfecit, *pro* וַיְכַלֶּה Vide Reg. 67.

R.21 *Mappik* (*à* נָפַק eduxit) *est punctum in solo* ה *finali, ut doceat illud conatu quodam efferendum :* ut אֱלֹהַּ. Sed incremento accedente, perit : ut, אֱלֹהִים.

Cap. IV.

De Syllaba.

(Ex Consonis & Vocalibus fit Syllaba, quæ est vel Pura vel Mixta.)

R.22 *Pura constat ex una consona : ut* פָּ pa. *Mixta ex duabus, tribúsve : ut* קַד kadh, קַדְתְּ kadht.

Utriusque proprietas est unam tantùm vocalem complecti, ideóque Hebræi veras diphthongos non agnoscunt, sed tantùm *Quasi-diphthongos.* Nam etsi ו & י in fine dictionis, à quibusdam diphthongescere dicantur, ut קַו *kav,* גוֹי *goj,* גָּלוּי *ga-luj,* si tamen ei aliquid addideris, mox ostendet se esse consonantem & non vocalem: ut, קוּם.

PLICITUM

icarum.

	Hi[phil]	Niphal	Kal	Signific.	
	(-)	(‥) נִפְקַד	(‥) פָּקַד	Ille.	PRÆTERITUM.
		נִפְקְדָה	פָּקְדָה	illa.	
ה		נִפְקַדְתָּ	פָּקַדְתָּ	tu *m.*	
		נִפְקַדְתְּ	פָּקַדְתְּ	tu *f.*	
		נִפְקַדְתִּי	פָּקַדְתִּי	ego.	
א,ן		נִפְקְדוּ	פָּקְדוּ	illi, æ.	
	תֶּם	נִפְקַדְתֶּם	פְּקַדְתֶּם	vos *m.*	
	תֶּן	נִפְקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּן	vos *f.*	
	נוּ	נִפְקַדְנוּ	פָּקַדְנוּ	nos.	
ה	(-)	(-) הִפָּקֵד	(‥) פְּקֹד	Tu *m.*	Imperativus.
ו		הִפָּקְדִי	פִּקְדִי	tu *f.*	
ו		הִפָּקְדוּ	פִּקְדוּ	vos *m.*	
	ה	הִפָּקַדְנָה	פְּקֹדְנָה	vos *f.*	

PARADIGMA

Conjugationum

	Hithpahel	*Hophal*	*Hiphil*	*Pohel*	*Py…*
	התפקד (-)	(ֻ) הפקד	הפקיד (ֵ)	פוקד	פקד
	התפקדה	הפקדה	הפקידה		…ה
ה	התפקדת	הפקדת	הפקדת		…ת
	התפקדת	הפקדת	הפקדת		…ת
	התפקדתי	הפקדתי	הפקדתי		…תי
א״ן	התפקדו	הפקדו	הפקידו		…ו
	התפקדתם	הפקדתם	הפקדתם		…תם
	התפקדתן	הפקדתן	הפקדתן		…תן
	התפקדנו	הפקדנו	הפקדנו		…נו
ה	התפקד (-)	Deest	הפקד (.)	פוקד	Dee…
ו	התפקדי		הפקידי		
ו	התפקדו		הפקידו		
	התפקדנה		הפקדנה		
ה	אתפקד (-)	(ֻ) אפקד	אפקיד (ֵ)	אפוקד	…קד
	תתפקד	תפקד	תפקיד		…ד
ו	תתפקדי	תפקדי	תפקידי		…קדי
	יתפקד	יפקד	יפקיד		…ד
	תתפקד	תפקד	תפקיד		…קד
ה	נתפקד	נפקד	נפקיד		…ד
ו	תתפקדו	תפקדו	תפקידו		…קדו
א״ן	יתפקדו	יפקדו	יפקידו		…דו
	תתפקדנה	תפקדנה	תפקדנה		…דנה
י,ה	התפקד (-)	הפקד	הפקיד (ֵ)	פוקד	…ד
	מתפקד		מפקיד (.)	מפוקד	
	מתפקדים		מפקידים		
	מתפקדה		מפקידה		
	מתפקדת		מפקדת		
	מתפקדות		מפקידות		
		(ֻ) מפקד			…קד

Acceffus lite…

A EXPLICITUM

m Hebraicarum.

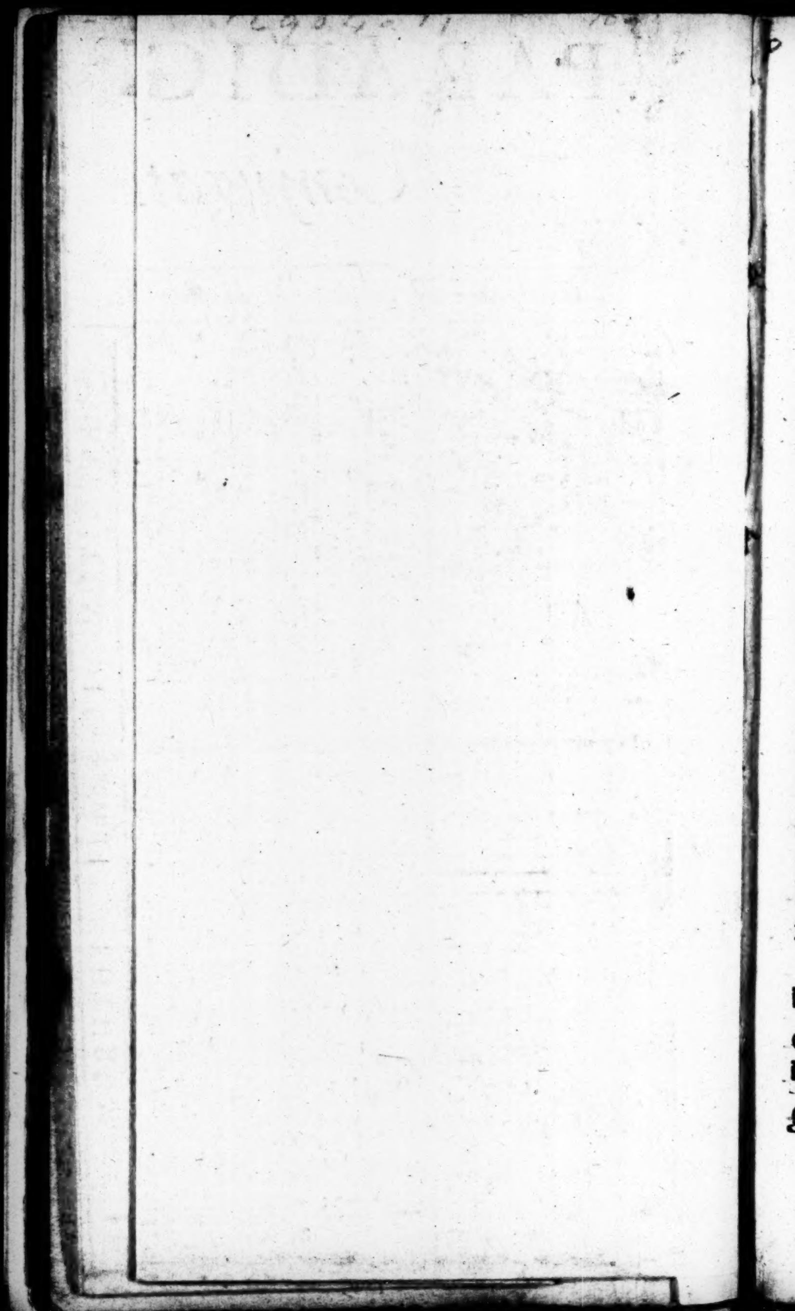
Pyhal	Pihel	Niphal	Kal	Signific.	
פֻּקַּד	פִּקֵּד	נִפְקַד	פָּקַד	Ille.	PRÆTERITUM.
פֻּקְּדָה	פִּקְּדָה	נִפְקְדָה	פָּקְדָה	illa.	
פֻּקַּדְתָּ	פִּקַּדְתָּ	נִפְקַדְתָּ	פָּקַדְתָּ	tu *m.*	
פֻּקַּדְתְּ	פִּקַּדְתְּ	נִפְקַדְתְּ	פָּקַדְתְּ	tu *f.*	
פֻּקַּדְתִּי	פִּקַּדְתִּי	נִפְקַדְתִּי	פָּקַדְתִּי	ego.	
פֻּקְּדוּ	פִּקְּדוּ	נִפְקְדוּ	פָּקְדוּ	illi, æ.	
פֻּקַּדְתֶּם	פִּקַּדְתֶּם	נִפְקַדְתֶּם	פְּקַדְתֶּם	vos *m.*	
פֻּקַּדְתֶּן	פִּקַּדְתֶּן	נִפְקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּן	vos *f.*	
פֻּקַּדְנוּ	פִּקַּדְנוּ	נִפְקַדְנוּ	פָּקַדְנוּ	nos.	
Deest	פַּקֵּד	הִפָּקֵד	פְּקֹד	Tu *m.*	Imperativus.
	פַּקְּדִי	הִפָּקְדִי	פִּקְדִי	tu *f.*	
	פַּקְּדוּ	הִפָּקְדוּ	פִּקְדוּ	vos *m.*	
	פַּקֵּדְנָה	הִפָּקַדְנָה	פְּקֹדְנָה	vos *f.*	
אֲפֻקַּד	אֲפַקֵּד	אֶפָּקֵד	אֶפְקוֹד	Ego.	FUTURUM.
תְּפֻקַּד	תְּפַקֵּד	תִּפָּקֵד	תִּפְקוֹד	tu *m.*	
תְּפֻקְּדִי	תְּפַקְּדִי	תִּפָּקְדִי	תִּפְקְדִי	tu *f.*	
יְפֻקַּד	יְפַקֵּד	יִפָּקֵד	יִפְקוֹד	ille.	
תְּפֻקַּד	תְּפַקֵּד	תִּפָּקֵד	תִּפְקוֹד	illa.	
נְפֻקַּד	נְפַקֵּד	נִפָּקֵד	נִפְקוֹד	nos.	
תְּפֻקְּדוּ	תְּפַקְּדוּ	תִּפָּקְדוּ	תִּפְקְדוּ	vos *m.*	
יְפֻקְּדוּ	יְפַקְּדוּ	יִפָּקְדוּ	יִפְקְדוּ	illi.	
תְּפֻקַּדְנָה	תְּפַקֵּדְנָה	תִּפָּקַדְנָה	תִּפְקוֹדְנָה	vos *f.* & illæ.	
פֻּקּוֹד	פַּקֵּד	הִפָּקֵד	פְּקוֹד	*Infinit.*	
	מְפַקֵּד		פּוֹקֵד	*m.* sing.	*Benoni*, s. Part. præs.
	מְפַקְּדִים		פּוֹקְדִים	*m.* pl.	
	מְפַקְּדָה		פּוֹקְדָה	*f.* sing.	
	מְפַקֶּדֶת		פּוֹקֶדֶת	*f.* sing.	
	מְפַקְּדוֹת		פּוֹקְדוֹת	*f.* pl.	
מְפֻקָּד		נִפְקָד	פָּקוּד	*m.* sing.	*Pahu*

	הִתְפַּקַּדְנוּ	הָפְקַדְנוּ	הִפְקַדְנוּ		...קַדְנוּ
ה ו ו	(-) הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקְּדִי הִתְפַּקְּדוּ הִתְפַּקֵּדְנָה	Deest	(.) הַפְקֵד הַפְקִידִי הַפְקִידוּ הַפְקֵדְנָה	פּוֹקֵד	Deest
ה ו ה ו אָ	(-) אֶתְפַּקֵּד תִּתְפַּקֵּד תִּתְפַּקְּדִי יִתְפַּקֵּד תִּתְפַּקֵּד נִתְפַּקֵּד תִּתְפַּקְּדוּ יִתְפַּקְּדוּ תִּתְפַּקֵּדְנָה	(..) אָפְקַד תָּפְקַד תָּפְקְדִי יָפְקַד תָּפְקַד נָפְקַד תָּפְקְדוּ יָפְקְדוּ תָּפְקַדְנָה	(..) אַפְקִיד תַּפְקִיד תַּפְקִידִי יַפְקִיד תַּפְקִיד נַפְקִיד תַּפְקִידוּ יַפְקִידוּ תַּפְקֵדְנָה	אֲפוֹקֵד	...פָּקֵד ...קֵד ...פָּקְדִי ...קֵד ...פָּקֵד ...קֵד ...פָּקְדוּ ...קְדוּ ...פָּקַדְנָה
י ה	(-) הִתְפַּקֵּד	הָפְקֵד	(..) הַפְקִיד	פּוֹקֵד	...קוֹד
	מִתְפַּקֵּד מִתְפַּקְּדִים מִתְפַּקְּדָה מִתְפַּקֶּדֶת מִתְפַּקְּדוֹת		(.) מַפְקִיד מַפְקִידִים מַפְקִידָה מַפְקֶדֶת מַפְקִידוֹת	מְפוֹקֵד	
		(..) מָפְקָד מָפְקָדִים מָפְקָדָה מָפְקֶדֶת מָפְקָדוֹת			...קָד ...קָדִים ...קָדָה ...קֶדֶת ...קָדוֹת

* Accessus literarum parag.

פֻּקַּדְנוּ	פִּקַּדְנוּ	נִפְקַדְנוּ	פָּקַדְנוּ	nos.	
Deest	(-) פַּקֵּד	(-) הִפָּקֵד	פְּקֹד	Tu *m.*	Imperativus.
	פַּקְּדִי	הִפָּקְדִי	פִּקְדִי	tu *f.*	
	פַּקְּדוּ	הִפָּקְדוּ	פִּקְדוּ	vos *m.*	
	פַּקֵּדְנָה	הִפָּקַדְנָה	פְּקֹדְנָה	vos *f.*	
אֲפֻקַּד	אֲפַקֵּד	אֶפָּקֵד	אֶפְקֹד	Ego.	FUTURUM.
תְּפֻקַּד	תְּפַקֵּד	תִּפָּקֵד	תִּפְקֹד	tu *m.*	
תְּפֻקְּדִי	תְּפַקְּדִי	תִּפָּקְדִי	תִּפְקְדִי	tu *f.*	
יְפֻקַּד	יְפַקֵּד	יִפָּקֵד	יִפְקֹד	ille.	
תְּפֻקַּד	תְּפַקֵּד	תִּפָּקֵד	תִּפְקֹד	illa.	
נְפֻקַּד	נְפַקֵּד	נִפָּקֵד	נִפְקֹד	nos.	
תְּפֻקְּדוּ	תְּפַקְּדוּ	תִּפָּקְדוּ	תִּפְקְדוּ	vos *m.*	
יְפֻקְּדוּ	יְפַקְּדוּ	יִפָּקְדוּ	יִפְקְדוּ	illi.	
תְּפֻקַּדְנָה	תְּפַקֵּדְנָה	תִּפָּקַדְנָה	תִּפְקֹדְנָה	vos *f.* & illæ.	
פֻּקּוֹד	פַּקֵּד	(-) הִפָּקֵד	פְּקוֹד	*Infinit.*	
	מְפַקֵּד		פּוֹקֵד	*m.* sing.	*Benoni*, f. Part. præs.
	מְפַקְּדִים		פּוֹקְדִים	*m.* pl.	
	מְפַקְּדָה		פּוֹקְדָה	*f.* sing.	
	מְפַקֶּדֶת		פּוֹקֶדֶת		
	מְפַקְּדוֹת		פּוֹקְדוֹת	*f.* pl.	
מְפֻקָּד	*Nota*, omnia Particip. extra Kal & Niph. formantur ab initio per מ	נִפְקָד	פָּקוּד	*m.* sing.	*Pahul*, f. Par. præt.
מְפֻקָּדִים		נִפְקָדִים	פְּקוּדִים	*m.* pl.	
מְפֻקָּדָה		נִפְקָדָה	פְּקוּדָה	*f.* sing.	
מְפֻקֶּדֶת		נִפְקֶדֶת			
מְפֻקָּדוֹת		נִפְקָדוֹת	פְּקוּדוֹת	*f.* pl.	

CAP.

קִוָּם *kav-vám*, גּוֹיִם *go-jim*, גְּלוּיִים *gelu-jim.* Simile quid eſt in Latino *Cui*, *cujus*. *Ei*, *ejus*.

Cap. V.

De Voce in communi.

VOX *Nuda*, *ſive* Primitiva, *ſolis literis Radicalibus conſtat* : *ut*, דָּבָר verbum. R.23

Aucta ſive *Derivativa*, præter Radicales, aliquam ex ſex literis (*quæ hoc vocabulo artis comprehenduntur*) הֶאֱמַנְתִּי à tergo vel à fronte ſuſcipit; ut מִדְבָּר *deſertum*.

Literarum *Heemanthi* uſus eſt in omni voce. In Nominibus Heemanthicis א ה & ת præponuntur: ut, אֶצְבַּע *digitus*, הַשְׁמָעוּת *auditus*, תְּהִלָּה *laus*. (Sin a. poſtponantur, non formam Heemanthicam, ſed terminationem fœm. conſtituunt, R. 27.)

מ rariùs dictionem claudit: ut, סֻלָּם *attacus*, פִּדְיוֹם *redemptio*. Sícque aliquando format adverbia, ut יוֹמָם *interdiu*, פִּתְאֹם *repentè*, חִנָּם *gratis*. Sed ſæpiſſimè vocem inchoat: ut,

ut, מַאֲכָל *cibus*, מַמְּגוּרוֹת (quod ſolum eſt cum duplici מ Heemanth.) *granaria*. Et plerunque מ nomina inſtrumenti conſtituit: ut מָגֵן *clypeus*, מַפּוּחַ *follis*, מַפְתֵּחַ *clavis*, מִזְרֶה *ventilabrum*, מְנוֹרָה *candelabrum*. Et ſic מָאוֹר *luminare*, i. e. corpus pellucidum, per quod אוֹר *lux*, ſplendorem ſuum tranſmittit.

נ Propriis præponitur: ut *Nimrod*, *Naphthali*. Rariùs Appellativis, ut נַפְתּוּל *lucta*, נִמְבְזֶה *contemptum*, (cum duabus literis Heemant. vel compoſit. ex particip. Niph. & מ Heemant. *contemptibile.*) Fini (*præcedente* (ָ) *vel* (וֹ)) ſæpiùs ſuperadditur: ut, קָרְבָּן *oblatio*, *donum*, כִּבְשָׁן *fornax*, חֶסְרוֹן *defectus*, זִכָּרוֹן *memoria*. Et aliquando וֹן diminutionem notat: ut, שַׁבָּתוֹן *ſabbathulum*, tempus illud quod de die profano ad ſacrum additur.

(י) Præpoſitum in Propriis frequens: ut, *Jeconia*, (qui Jer. 22. 24. per contemptum vocatur *Conia.*) Rariùs Appellativis, ut יַלְקוּט *pera*, יַנְשׁוּף *veſpertilio*, יִצְהָר *oleum*, יְקוּם *ſubſtantia*, &c. Poſtpoſitum format adjectiva: ut, נָכְרִי *alienus*, חָפְשִׁי *liber*. Item,

tem, Numeralia ordinalia, ut, שֵׁנִי *secundus*, שְׁלִישִׁי *tertius*. Item, Gentilia, ut, מִצְרִי *Ægyptius*, quæ ob insignem aliquam proprietatem, aliquando transeunt in appellativa: ut, Jon. 1. עִבְרִי *Hebraus ego*; LXX. δοῦλος Κυρίου. Jer. 3. *Juxta vias sedisti* כַּעֲרָבִי *sicut Arabs*. Hier. *ut latro*: fuerat enim gens latrociniis dedita. Sic כְּנַעֲנִי *Cananæus* pro mercatore; כַּשְׂדִּי *Chaldæus* pro astrologo, *&c.*

Prima Radicalis in Nominibus & Verbis perfectis accipit (:) quoties ei litera Heemanthica præfigitur: ut מִשְׁפָּט judicium. R.24

Excipies si fuerit dagesh in prima vel secunda litera radicali: ut תִּפָּקֵד, הִפָּקֵד.

Litera Heemanthica, primæ radicali præfixa, naturâ suâ poscit (:) R.25

Hoc enim est vinculum, per quod serviles radicalibus annectuntur. Sin a. vox includat literam quiescent. י, aut geminatam, literæ Heemanth. amant vocalem longam, juxta Reg. 58. ut מָלוֹן (à לוּן) *diversorium*, מֵרוּץ (à רוּץ) *cursus*, מָגֵן (à גָּנַן) *clypeus*, מֵסַב (à סָבַב) *circulus*.

Cap.

Cap. VI.
De Nomine.

R.26 *Masculinum exit in radicalem literam, vel in servilem quamcunque præter* ה *&* ת.

Exc. 1. Nomina fœmellarum, locorum, urbium, regionum, ventorum, (ut & ipsa nomina appellationis, מָקוֹם *locus*, עִיר *urbs*, רוּחַ *ventus*) & rerum naturâ vel arte geminarum, quæ etiamsi desinant in radicalem, sunt tamen fœminina; ut רָחֵל *ovis, Rachel*, בָּבֶל *Babylon*, צָפוֹן *Aquilo*, רֶגֶל *pes*, חֶרֶב *gladius anceps*. Alia ferè omnia sunt Mascul. pauca communia. 2. Numeralia cardinalia à tribus ad decem, cùm desinunt in radical. sunt fœminina: ut, שָׁלשׁ *tres*. Et contrà in servile ה vel ת, sunt masculina: ut שְׁלשָׁה & שְׁלשֶׁת.

Nota. Masculin. desinens in (י) Hemanthic. format de se fœmin. per ית. vel יָּה. ut, מִצְרִי *Ægyptius*, מִצְרִית & מִצְרִיָּה *Ægyptia*.

Fœmi-

Fœmininum desinit in servile ה R.27 *vel* ת.

Fitq;	ָה	ut	טוֹבָה bona, *& cum* א loco ה, חָגָּא commotio, שֵׁנָא somnus.
	ֵת		מְנָת pars.
	ַת		אַחַת una, *pro* אַחֶדֶת
	ֶת		אֱמֶת veritas, *pro* אֱמֶנֶת
	ֶת		תִּפְאֶרֶת decus.
	ית		רֵאשִׁית principium.
	ות		אָחוֹת soror.
	ות		מַלְכוּת regnum.

Ad majorem emphasin cum utroque signo fœm. in ָתָה ut יְשׁוּעָתָה omnimoda salus. Non est in Deo עַוְלָתָה nè minima quidem iniquitas. Sic in Verbis, נִפְלְאָתָה admodum mirabilis fuit: הֶחְבֵּאָתָה probè & pulchrè occultavit.

Nota. Terminatio fœm. ָה gestat accentum in ultima, ut: צְדָקָה *justitia*. Síeq; differt ab ה Paragog. vel Locali, (infrà Reg. 102.) quæ habent accent. in penultima. ut לַיְלָה *nox*, שְׁאֹלָה *in infernum*.

Neutrum exprimitur per adjectivum. R.28

vum absolutè positum : ut, לֹא טוֹב *Non bonus*, i.e. non bonum hominem esse solum. Non in ore ejus נְכוֹנָה *recta*, i. e. rectum. אַחַת *Unam petii*, אוֹתָהּ *illam requiram*, i.e. unum, illud. Linguam loquentem גְּדוֹלוֹת *magnas*, i. e. magnalia.

R.29 *Comparativi particula est* יוֹתֵר magis & מִן præ : *Superlativi verò* מְאֹד valdè, & ב in : *ut*, Cui velit rex facere honorem magìs à me, i. e. quàm mihi. In Novo Testamento, *Bonum est ingredi vitam claudum, quàm* &c. i. e. melius. Ità, *Magna gloria domûs posterioris* מִן *præ priori*, i. e. major. *Boni amores tui* מִיַּיִן *præ vino*, i.e. meliores. Sic, Bonum valdé. Moses mitis valdé. Leo fortis in bestiis. *In N. T.* Benedicta in mulieribus.

Nota. 1. מ comparativum potest etiam explicari adversativè : ut טוֹב *Bonum est se recipere ad Jehovam*, מִבְּטֹחַ *præ confidere in homine*, i. e. melius, non autem. Et in N. T. *Descendit iste justificatus, quàm ille* : ἢ pro οὐ, non autem ille.

2. Superlativum etiam exprimitur per Nomen Dei ; ut, *Montes Dei*, i.e. altissi-

altissimi. *Pavor Dei. Sopor Domini*, i. e. maximus. *Civitas magna Deo.* In N. T. *Moses venustus Deo. Arma militiæ nostræ potentia Deo*, i.e. admodum potentia. Item per Adjectivum continuè repetitum: ut, *Malum malum*, i. e. pessimum. *Profundum profundum. Ficus bonæ bonæ.* Item per Genitivum pluralem ejusdem vel diversi nominis, præsertim si adjunctam habeat qualitatem: ut, *Rex regum*, i.e. potentissimus. *Servus servorum*, i.e. abjectissimus. *Canticum canticorum*, i.e. excellentissimum. Nam Genitivus plural. reflexus super suum Nominativum, singularem importat excellentiam: *aiunt Colonienses in Hispanum.* Et sic *Vanitas vanitatum.* Et in N. T. *Cœli cœlorum*, i. e. altissimi. Jud. v. 18. *Secundùm desideria* sua ipsorum ambulantes *improbitatum.* Item per duo Synonyma: ut, *lutum cœni*, i. e. profundiss. *obscuritas tenebrarum*, id est, densissima: *iniquitas peccati*, i. e. maximè peccaminosa. *Pluvia imbris*, i.e. maxima. In Novo Testamento, *in felle amaritudinis*, *magnitudo potentiæ*, *robur virium*, *caligo*

caligo tenebrarum.

R.30 *Numerus est triplex : Singularis, ut,* כָּנָף ala. *Dualis* , כְּנָפַיִם duæ alæ. *Plural.* כְּנָפוֹת plures alæ.

Dualis (potissimùm adhibetur in rebus naturâ vel arte geminis,&) *exit in* ַיִם *ut,* יוֹמַיִם *biduum.*

Et si adsit ה fœmininum, mutatur in ת, ut, שָׁנָה *annus,* שְׁנָתַיִם *biennium.*

R.31 *Pluralis masculin. adjicit suo singulari* ים. *Quædam* ין *. more Chaldæorum, ut* יָמִין dies. *Pauca* ַי *ex forma constructa Syrorum : ut,* שָׂדַי agri. *Et sic* אֲדֹנָי Dominus.

Desinentia in (י) plerunque syncopant alterum : ut כְּלִי *vas.* Plural. כֵּלִים.

R.32 *Pluralis fœminin. adjicit suo singulari* וֹת, *abjectis* ה *vel* ת *servilibus.*

At verò ית mutatur in יוֹת. Et וּת in וּיוֹת ut, חָפְשִׁית *libertas.* Plur. חָפְשִׁיּוֹת Et מַלְכוּת *regnum.* Plur. מַלְכֻיּוֹת.

Et Nomina radicalia formæ { שִׂמְלָה, הִרְפָּה, שִׂמְחָה } in plurali habent formam צְדָקוֹת, i.e. sub prima

prima radicali (:) ſub ſecunda (ֶ) ut שִׂמְחָה *lætitia*, Plur. שְׂמָחוֹת

Anomalia Numeri. 1. Quædam ſunt Dualia tantùm, vel Pluralia terminatione, & ſingularia intellectu: ut מַיִם *aquæ*, פָּנִים *facies*. 2. Nomina metallorum & liquidorum carent plurali: Ætatum, ſingulari. 3. Multa maſcul. in plur. exeunt in וֹת, ut אָבוֹת *patres*. Et fœmin. in ים. ut תְּאֵנִים ex תְּאֵנָה *ficus*. Quædam etiam utramque terminationem admittunt: ut, צְבָאִים & צְבָאוֹת *exercitus*. 4. Hæc ſequentia prorſus variant à ſuis ſingularibus: ut, אֱנוֹשׁ *homo* אֲנָשִׁים, בַּיִת *domus* בָּתִּים, בֵּן *filius* בָּנִים, יוֹם *dies* יָמִים, עִיר *urbs* עָרִים, רֹאשׁ *caput* רָאשִׁים, תַּיִשׁ *hircus* תְּיָשִׁים. Sic fœmin. אָחוֹת *ſoror* אֲחָיוֹת, בַּת *filia* בָּנוֹת, עַיִן *fons* עֲיָנוֹת. 5. Pluralis ponitur de uno ex ſingularibus, quando Scriptura unum aliquod incertè indicat: ut, Sepultus eſt *in civitatibus* Gilead. Super pullum filium *aſinarum*. Catulus *leænarum*. Et deſcendit Jonas *ad latera* navis. In Novo Teſtamento, *Latrones exprobrarunt ei*, apud Luc. *unus ex ſuſpenſis*.

Caſus

R.33 *Caſus certâ aliquâ præarticulatione diſtingui nequeunt. Interim tamen,*

ה eſt communis nota omnium caſuum: ut, הָרְשָׁעִים *illi impii*, præcipuè tamen Genitivi & Vocat. אַשְׁרֵי הָאִישׁ *beatitudines illius viri.* הָאוֹיֵב *ô inimice.* Poſt verbum, Accuſat. ut, הוֹשִׁעַ הַמֶּלֶךְ *ſalva regem.*

ל eſt index interdum Genitivi (at apud Rabbin. vocula שֶׁל vide in Pronomin.) ſed ſæpius Dativi: ut, הוֹשַׁע נָא לְבֶן דָּוִד *Salutem affer nunc filio Davidis.* Unde etiam ὡσάννα τῷ υἱῷ Δαβὶδ, in N. T. cum Dativo.

את Accuſativi; ut, *Creavit* אֶת הָאָרֶץ *terram. Miſerebor* אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן *quem* (cujus) *miſerebor.* Sic Rom.9.15. ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ. At verò cum Verbis paſſivis Nominativum notat, éſtque idem quod *ipſemet*; ut, *Non vocabitur* אֶת־שִׁמְךָ *ipſum nomen tuum. Replebitur majeſtate ejus* אֶת־כָּל־הָאָרֶץ *omnis terra.*

בּ & מִן Ablativi: ut, בְּדָבָר *in verbo*, מִן־דָּבָר *à verbo.* Et coaleſcentibus his dictionibus in unam, מִדָּבָר

Nota. In Appoſitione, utrique ſubſtan-

ſtantivo iſti articuli præfiguntur : ut, לַאדֹנִי לְעֵשָׂו *Domino meo Eſau* : אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל *populum meum Iſrael.* Hinc patet in hac phraſi : קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה *Acquiſivi virum cum Jehova*, Gen. 4. 1. אֶת non eſſe notam Accuſativi. Si n. notaret Accuſativum, dictum fuiſſet, קָנִיתִי אֶת־אִישׁ אֶת־יְהוָה *Acquiſivi virum Jehovam.*

[*Cùm duo Nomina ità concurrunt, ut poſterius per Genitivum vel Ablativum Latinis reddi debeat, tunc prius dicitur eſſe in Regimine.*] R. 34

Propter Regimen mutatur fœmininorum ה in ת *ut*, תּוֹרַת יְהוָה *Lex Jehovæ*, ex תּוֹרָה *Et Maſculinorum* ים. *ut & Dualium* יִם *contrahitur in* י.. ut מֵי נַחַל *aqua torrentis*, (ex מַיִם) *quod non rarò per reduplicationem facit* מֵימֵי .

Pauculæ particulæ etiam formam Regiminis imitantur : ut, אַחֲלֵי *utinam*, אַחֲרֵי *poſt*, עֲלֵי *ſuper*, עֲדֵי *uſque*.

Nota. 1. Forma Regiminis etiam adhibetur, ſequente aliquâ particulâ ut מְקוֹם שֶׁנָּפַל שָׁבְלָם *in loco quo cecidit*, (ex מָקוֹם) כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר *ſecundùm lætitiam in meſſe.* קִנְצֵי לְמִלִּין

fines

fines sermonum: נְבִיאֵי מִלִּבָּם *propheta ex corde suo.* Aut Pronomine אֲשֶׁר etiam subintellecto: ut בִּמְקוֹם אֲשֶׁר *in loco quo.* קִרְיַת חָנָה *civitas* (in qua) *metatus est.* Aut Infinitivo vel Adverbio, tanquam nomine Genitivi casus: ut, בִּימֵי שְׁפוֹט *in diebus judicare*, i. e. judicii: דְּמֵי חִנָּם *sanguines immeritò*, i. e. innocentiæ.

2. Nomen regens (i.e. prius substantiv.) aliquando desideratur: ut, Deut. 20.19. כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה *nam homo arbor agri*, i. e. חַיֵּי הָאָדָם *vita hominis: Vivit enim homo è fructu ejus.* Esth 5. 1. Induit Esther מַלְכוּת *regnum*, Targ. לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא *vestes regni.* Dan. 9. חֲמוּדוֹת אַתָּה *desideria tu*, quod Dan. 11. expletur אִישׁ חֲמֻדוֹת *vir desideriorum tu es.* Venter meus est sicut vinum, *pro, uter vini.*

3. Substantivum rectum (i.e. posterius) frequentissimè ponitur Adjectivi loco, abstractum pro concreto: ut, *Vir lingua*, id est, maledicus: *vir ingenii, vir cordis. Viri nominis*, i. e. famosi: *viri numeri*, id est, pauci. *Panis hordeorum. Terra sanctitatis. Inhabitantes domos luti. Homines vanitatis.*

nitatis. Virga ferri. In N. T. *In igne flammæ. Super ſermonibus gratiæ.*

Subſtantivum ſemper adjectivum R.35
præcedit: ut, בֵּן חָכָם filius ſapiens. *Et ſic in numerali identico* אֶחָד unus: *ut* דְּבָרִים אֲחָדִים verba una, *id eſt*, eadem. *In reliquis verò numeralibus, nunc præcedit, nunc ſequitur: ut,* עָרִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה civitates tredecim. *Et* שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עָרִים tredecim civitates. *Quòd ſi numerale ſit Duale vel Plurale, ſemper præcedit: ut,* duæ viæ, triginta filii.

Extra hunc caſum, ſi adjectivum præceſſerit, ellipſis verbi ſubſtantivi indigitatur: ut, *bona* (eſt) *ſapientia.* Quod idem in Pronominibus obſervandum: ut, *Iſtæ* (ſunt) *generationes. Hæc* (eſt) *illa requies.*

Nota. Subſtantivum cum adjectivo plerunque convenit genere & numero. At 1. Numeralia pluralia cum ſingularibus, contráq; ſingularia cum pluralibus, collocantur: ut, עֶשְׂרִים שָׁנָה *viginti annus:* מֵאָה פְעָמִים *centum vicibus.*

2. Hæc tria בְּעָלִים, אֲדֹנִים, אֱלֹהִים, honoris vel myſterii causâ, junguntur ſingu-

ſingularibus; ut, *Dii ſancti ipſe. Conjuges tui, factores tui, Jehova. Abraham Domini ejus. Concludam Ægyptum in manum Dominorum duri*, Jeſ. 10. 4. (ubi R. Sal. Omne vocabulum אַדְנוּת *dominii*, effertur numero plurali, etiam de unico.) *E contra*, Collectiva ſæpè junguntur pluralibus; nam in ſing. num. pluralitatem comprehendunt: ut, עַם הַהֹלְכִים *populus ambulantes*, Jeſ. 9. 1.

3. Cùm plurale jungitur ſingulari, plerunque diſtributio notatur: *ut*, Rectum judicia tua: *i. e. unumquodque.* Maledicentes tibi maledictus, *i.e. quilibet maledicentum.* Et ſic etiam in Pronominibus: *ut*, Enarrabo laudem tuas, *i.e. omnes & ſingulas.* Idem fit ſi repetatur ſubſtantivum: *ut*, Erant facientes gens, gens, Deos ſuos, *i. e. quæque gens.* Vir, vir, *i. e. unuſquiſque.* Duo, duo, ingreſſa ſunt, *i.e. bina.* Quòd ſi ו interveniat, notatur diverſitas: *ut*, לֵב וָלֵב Corde & corde loquuntur, *i. e. diverſo corde.* Lapis & lapis. Epha & epha, *i. e. diverſa pondera, diverſaque menſuræ.*

CAP.

Cap. VII.

De Pronomine.

PRonomina Declinabilia sunt tria. R. 36

Primæ personæ, gen. Commun.

	Singular.		Plural.	
No.	אָנֹכִי, אֲנִי	Ego	אֲנַחְנוּ, נַחְנוּ	Nos
Ge.	שֶׁלִּי	mei	שֶׁלָּנוּ	nostri
Da.	לִי	mihi	לָנוּ	nobis
Ac.	אוֹתִי	me	אוֹתָנוּ	nos
Ab.	מִמֶּנִּי, מֶנִּי	à me	מִמֶּנּוּ, מֶנּוּ	à nobis.

Secundæ personæ.

	Masculinum.		Fœmininum.
No.	אַתָּה	Tu	אַתְּ
Ge.	שֶׁלְּךָ	tui	שֶׁלָּךְ
Da.	לְךָ	tibi	לָךְ
Ac.	אוֹתְךָ	te	אוֹתָךְ
Ab.	מִמְּךָ	à te.	מִמֵּךְ

Bis pro masc. אַתָּה ponitur fœm. אַתְּ in signum animi perturbati. Num. 11, 15. Deut. 5. 27.

Pluraliter.

No.	אַתֶּם	Vos	אַתֵּן, אַתֵּנָה
Ge.	שֶׁלָּכֶם	vestrûm	שֶׁלָּכֶן
Da.	לָכֶם	vobis	לָכֶן
Ac.	אֶתְכֶם	vos	אֶתְכֶן
Ab.	מִמְּכֶם	à vobis.	מִמְּכֶן

Tertiæ perſonæ, Remotioris, ſcil.

N.	הוּא Ille	הִיא Illa
G.	שֶׁלּוֹ illius	שֶׁלָּהּ illius
D.	לוֹ illi	לָהּ illi
Ac.	אוֹתוֹ illum	אוֹתָהּ illam
Ab.	מִמֶּנּוּ ab illo.	מִמֶּנָּה ab illa.

Pluraliter.

N.	הֵמָּה, הֵם	Illi	הֵנָּה, הֵן	Illæ
G.	שֶׁלָּהֶם	illorum	שֶׁלָּהֶן	illarum
D.	לָמוֹ, לָהֶם	illis	לָהֶן	illis
Ac	אֶתְהֶם, אוֹתָם	illos	אֶתְהֶן, אוֹתָן	illas
Ab.	מֵהֶם	ab illis	מֵהֶן	ab illis.

It. tertiæ perſ. *Propinquioris*, & magis demonſtrans: ut, Maſc. זֶה *iſte*, & ſemel גֵּה Ezek. 47. 13. Plur. אֵל & אֵלֶּה *iſti.*

Fœm. זֹה, זוֹ & זֹאת *iſta*, caret plurali.

Commun. זוּ, *hic*, *hæc*, utroque genere & numero.

Reperitur etiam לָז *iſte*, *iſta*, ſed ſemper cum ה præfixo, הַלָּז. Et הַלָּזֶה *ille*, q. ex לָז & זֶה. Itemque הַלֵּזוּ *hæc*, *ipſa*, q. ex לָז & זוּ.

Notæ. 1. Pronomina perſonalia, ſæpiſſimè loco verbi ſubſtantivi ponuntur:

nuntur: ut, *Nudus ego*, ſcil. ſum. *Pulvis tu, Nudi illi.*

2. Pronomina perſonalia, eorúmque affixa, aliquando reſpiciunt rem vel perſonam remotiorem, non propinquiorem: ut, *Et Reſen inter Nineve & Celach:* הִיא *illa eſt urbs illa magna*, Gen. 10. 12. ubi הִיא refertur ad remotius *Nineve*, non ad propinquius *Celach*. *Moſes & Aharon in ſacerdotibus ejus, & Schemuel, &c. in columna nubis loquebatur ad eos*, Pſal. 99. 6, 7. non ad Schemuelem, ſed ad Moſen & Aharon. In N. T. *Diabolus mendax eſt, & pater ejus*, ſcil. mendacii. Sic Heb. 9. 34. *Poſt ſecundum autem velum*, σκηνὴ *tabernaculum, aureum habens thuribulum*, κ̀ τ̃ κιβωτὸν *& arcam*, ἐν ᾗ *in qua urna aurea, &c. Ubi* ἐν ᾗ *non refertur ad arcam*, ſed ad remotius σκηνή. *Nihil* enim erat *in arca, tantummodò duæ tabulæ lapideæ*, 1 *Reg.* 8. 9.

Pronomina indeclinabilia ſunt R. 37
duo:

1. *Relativum* אֲשֶׁר *Qui, quæ, quod.* Et quando obliquo caſu effer-

tur, ferè perpetuò post se pleonasmum affixi trahit: ut, *tanquam gluma*, אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ *quam dispellet eam ventus. Beatus, cujus Deus in auxilio ejus. Quo in eo anima vivens.* In N. T. *cujus vibice ejus sanati sumus.*

Porrò אֲשֶׁר aliquando omittitur: ut, *Populus* (quem) *non novi. In via* (quam) *eliget, &c.* Aliquando & ipsum antecedens: ut, *Bibe de* (aqua) *quam hauserunt. Et præcepit* (ei) *qui super domum.*

2. *Interrogativum* { *Personæ*, מִי Quis?
{ *Rei*, מֶה, מָה Quid? Et aliquādo ingreditur compositionem, ut, מַה־הֵם *quid isti*, מַה־זֶּה *quid hoc*, מַה־לָּכֶם *quid vobis.* Legitur & מָן Exod. 16. 15. unde *Manna.*

Nota. מִי & מָה sequente Relativo, fit & ipsum relativum: ut, מִי אֲשֶׁר לָמַד *Is qui didicit.* מַה שֶּׁהָיָה *Id quod fuit.*

CAP.

Cap. IX.

De Verbo.

UNicum Præteritum omnes species Præteritorum comprehendit: R. 38
ut, פָּקַד *visitabat, visitavit, visitaverat, visitavisset, &c.* Apud Prophetas autem creberrimè pro Futuro usurpatur, quo res certò futura significetur, perinde ac si jam evenisset: ut, *Puer* יֻלַּד *natus est nobis*, pro nascetur.

Post primam vocem Imperativi, li- R. 39
teræ efformantes sunt י, ו, נָה, Sícque terminationes istæ י, ו, ה in Præteritis & Imperativis, punctum à se proximum (extra Hiphil) mutant in (:) ut, פִּקְדוּ, פִּקְדִי, פִּקְדָה

Nota. Imperativi usus est in deprecationibus & petitionibus: ut, *Miserere mei. Exaudi me*. Item in promissionibus; ut, *Custodi præcepta mea, & vive*, i.e. vives. Sic & in comminationibus, *Eccl.* 11. 9. *Lætare juvenis*, est sermo comminatorius: R.D. i.e. lætare & videbis quid eveniet in novissimo tuo. Item in præceptis affirmati-

vis, ut, *Audi Israel. Honora patrem.* In negativis verò usurpatur Futurum, eo quod vim suam in omne tempus exerat: ut, *Non occides*, i. e. ne occidito.

R.40 *Futurum formatur ab Imperativo per præformantes* אתין, *retinétque terminationem Imperativi:*

א notat primam perf. sing. commun. gener.

ת secundam m. in utroque genere & numero; necnon tertiam fœm. in utroque numero.

(י) tertiam masc. in utroque num.

נ primam plur. com. gen.

Nota. Futurum adhiberi solet ad notandum varios actus. 1. *Continuum*; ut, Et in lege ejus *meditabitur* die ac nocte. 2. *Solitum*; ut, Cras sunt Calendæ, quibus *sedebo* cum Rege. 3. *Possibilem*; ut, *Numerabo* omnia ossa mea. 4. *Licitum*; ut, Vindex ipse *occidet* occisorem illum. Post mortem sacerdotis *revertetur* occisor, i.e. jure poterit. 5. *Debitum*; ut, Filius *honorabit* patrem. Labia sacerdotis *custodient* scientiam. *Non erit* mendicus. *Non erit* scortum in Israel, i.e.

curabis

curabis ut non ſit. *Sancti eritis*, quia ego ſanctus ſum. 6. Uſurpatur etiam *pro Optativo:* ut, *Oſculabitur me. Tranſibo per terram tuam:* ſic, *Quis dabit*, i.e. utinam quis det, &c.

Infinitivi cum Imperativis coincidunt, & cum literis בכלם (quæ in Verbis, ſolis Infinit. miniſtrant) *conſtituunt Gerundia*; ac uſitatiſſimè efficiunt circumlocutionem Conjunctivi: ut, בִּפְקוֹד *in viſitando*, i.e. *cùm viſitaret*, vel poſtquam viſitaviſſet. כִּפְקוֹד *ſecundùm viſitare*, i.e. poſtquam viſitavit: לִפְקוֹד *ad viſitandum*, i.e. quando viſitavit, vel ut viſitaret. At cum מ negationem includit: ut, מִפְּקוֹד *à viſitando*, i.e. nè viſitem, vel viſitet. *Spreverunt me* מִמְּלוֹךְ *à regnando*, i e. nè regnem. *Obſcurabuntur oculi eorum* מֵרְאוֹת τοῦ μὴ βλέπειν, Rom. 11. 10. i. e. nè videant. R. 41

Notæ. 1. Infinitivus ſæpe jungitur Verbo finito ſuæ ſignificationis. *Et ſi Infinitivus præceſſerit, notatur vehementia, certitudo rei, quandoque etiam celeritas:* ut, *caſtigando caſtigavit me*, i.e. vehementer. Luc. 22. *Deſiderando deſideravi. Faciendo faciam*

tibi misericordiam, i.e. certó. *Videndo vidi*, quod Act. 7. 34. redditur, *Vidi vidi*. *Veniendo veni*, i. e. celeriter. Et additâ negatione vehementiùs negat: ut, *Non redimendo redimet*. *Non moriendo moriemini*, i. e. nequaquam. *Eripiendo non eripuisti*, i. e. nè minimam quidem partem liberationis præstitisti. *Erubescendo non erubescent*, i.e. nequaquam erubescent. *Sin autem Infinit. sequatur, continuatio & frequentatio indigitatur*: ut, *flete flendo, audite audiendo. Ivit eundo*, i. e. indesinenter.

Et sic Verbum finitum, si quantitatem vel qualitatem adsignificet, adverbiascit: ut, *Magnificavit facere*, i. e. magnificè fecit. *Benefacite pulsare*, i. e. optimè pulsate. *Benefecisti videre*, i. e. benè vides. Idem accidit verbo יסף; ut, *Et addidit mittere*, i. e. iterum misit.

2. Finitum alteri Verbo finito sine copula junctum, adverbiascit; ut, *Nè multiplicetis loquamini*; i.e. nè multúm. *Prospera equita*, i. e. prosperé. *Multiplica lava*. *Profundaverunt corruperunt*, i. e. profundé.

Parti-

Participia non modò actum, sed & habitum notant : ut, שׁוֹמֵר *custodiens*, qui actu custodit, & *custos*, qui officium vel consuetudinem habet custodiendi. Sícque si post Participium sequatur articulus אֵת denotat actum tantúm : ut, *Sic dicit Jehova* עַל־הָרוֹעִים הָרוֹעִים אֶת־עַמִּי *ad pastores pascentes* (qui pascunt) *populum meum.* R. 42

Sumitur Participium, 1. *Pro tempore præsenti*; ídque semper cum Pronominibus : ut, *Visitans ego*, i.e. visito. 2. *Pro paulo-post-futuro :* ut, Primogenitum Pharaonis *sedentem super solium*, i.e. pauló pòst sessurum. *Invenit navem euntem*, i. e. mox ituram. *Ego pluens*, vel *Ego pluo*, i.e. brevì pluam. Sic in N.T. *Vado ad Patrem meum. Quò ego vado, &c.*

Tertia persona Præteriti KAL, *ipsum thema exhibet, habens sub prima radicali* (ָ) *sub secunda* (-) *vel* (‥) *rarissimè appositum* ו *: ut*, פָּקַד visitavit, זָקֵן senuit, קָטוֹן parvus fuit. R. 43

At verò si ultima fuerit א vel ה, tum est geminum (ָ) ut מָצָא *invenit*, גָּלָה *revelavit*.

Nota. 1. Hæc prima conjug. Activa dicitur קַל i.e. *levis*, tum *scriptione*, caret enim ligno characteristico, (ut reliquæ;) tum *significatione*, quæ simplex est, & continet verba Activa & Neutra.

2. *Tertia persona utriusque numeri, si ponatur* absolutè, (i. e. sine Nominativo) *impersonaliter usurpatur:* ut, *Et Adamo* לֹא מָצָא *non inveniebat auxilium*, i. e. non inveniebatur. *Idcirco* קָרָא *vocavit puteum illum Beer-lachai-roi*, i. e. vocatur. *Maledicta sit nox illa, in qua* אָמַר *dixit*, i. e. dictum est. Sic & in Futuris: *Sumet de vobis parabolam. Et vocabit nomen ejus Admirabilis, &c. Et hoc nomen ejus quo vocabit ei, Jehova justitia nostra*, i. e. quo vocabitur. Sic in N. T. *Hac nocte repetent animam à te.*

R. 44 *Ejus Passiva* (à forma) *dicitur* NIPHAL; *habétque characterem Præteriti & Participii* נ; *Imperativi & Infinit.* ה, *cum* (·) *sequente dagesh.*

Terminatio Præteriti (juxta tres formas Præteriti Kal) fit in (-) (··) vel

vel ו rariús. Participii in (ִ). Reliquorum temporum in (ֵ)

Infinitivus etiam aliquando exit in ו: ut, הִנָּתוֹן *tradere* ; & præterea assumit charact. Præteriti נ, ut נִלְחוֹם *pugnare*, נִכְסֹף *desiderare*, נִשְׁאַל *postulare*.

Nota 1. Connotat hæc conjugatio passionem à se vel ab alio illatam: ut, *Spiritus* נִשְׁבָּרָה *fractus*, (per se) *Cor confractum*, (à se) *Comestus est*, (ab alio) *Amasa* לֹא נִשְׁמַר *non custoditus est*, i. e. non cavit sibi. 2. Continent Verba quæ carent parente : (i.e. *quorum significatio in Kal non est in usu*) ut, נִלְחַם *pugnavit*, נִשְׁבַּע *juravit*, (namque *pugnare* aut *jurare*, nemo nisi coactus debet.) Sic נִבָּא (passivè) *prophetavit*, pro נִיבָּא

Secunda Conjugatio characterem habet dagesh forte secunda radicali impressum. R.45

Activa (à forma) PIHEL, *in Præterito sub prima radicali gestat* (ִ) *in reliquis temporibus* (ַ) *Et terminatur in* (ֵ) interdum etiam in (ַ) ut פִּלַּג *divisit*.

At hæc tria, דִּבֶּר *locutus est*, כִּבֵּס *lavit*,

lavit, כִּפֵּר *expiavit*, ſæpiùs in Præt. exeunt in (ֵ) Et totidem in Infinitivo in וֹ, ut, יַסּוֹר *caſtigare*, קַנֹּא *zelare*, רַפֹּא *ſanare*.

Paſſiva (à forma) P Y H A L, *per* (ֻ) vel (ֻ) *ab activa diſcernitur*. Et terminantur in tempore finito in (ַ) in Participio in (ָ)in Infinitivo in וֹ, (cujus formæ unica tantùm vox extat גֻּנּוֹב *furari*, Gen.40.15.)

Sub Pihel comprehenditur forma P O H E L, *in qua dageſh ejectum compenſatur per* וֹ, ut, לוֹשֵׁן pro לִשֵּׁן oblocutus eſt.

Nota. Ad conjugationem ſecundam pertinent Verba *Tetra* vel *Penta-Grammata*, (nam hæc conjugatio, dageſhando mediam radicalem, potentiâ fit plurilitera) nihílq; habent novæ difficultatis, niſi loco dageſh literam expreſſam : ut,

כִּרְבֵּל כִּרְבְּלָה כִּרְבַּלְתָּ *Pih.*
&c. אֻמְלַל אֻמְלְלָה אֻמְלַלְתָּ *Pyh.*

Significatio conjugat. Pihel, ut plurimùm fit intenſiva : ut, *Vehementer*, *accuratè*, *continuò*, *crebrò*, *viſitavit*. *Cum impetu & confringendo aperuit*. Sæpe contraria : ut, *Cinerabunt*

bunt altare, i.e. cineres amovent. Sic חָטָא in Kal, *peccavit*, in Pihel, *expiavit*.

Tertia Conjugatio characterem habet ה *præfixum.* R. 46

Activa (à forma) HIPHIL, *Præteriti primam syllabam habet cum* (·) *reliquorum temporum cum* (-) *Secunda radicalis adsciscit sibi* י. *vel* (··)

Passiva (itidem à forma) HOPHAL, *sub literis characteristicis habet* (·°) *vel* (:) Et terminatur in tempore finito in (-) in Infinito in (··) In Participio in (·)

Nota. Hiphil significationi Kal ut plurimùm addit, *fecit vel declaravit*, sícque actio transit ad tria: ut, *fecit te comedere mannam*, ubi Deus cibans, Israel comedens, & manna quæ comeditur. *Hophal* verò, ut & *Pyhal*, recipit passionem ab incognito agente, (ut, *vastatus est Moab*, ubi non memoratur quis sit vastator, &c.) ideóque Imperativis carent.

Quarta Conjugatio (à punctatione) HITHPAHEL, *originem ducit ex Imperativo Pihel*, *&* *præposita syllaba characteristica* הִתְ, *formationem* R. 47

mationem & terminationem Pihel retinet.

Notátque ut plurimùm *actionem reciprocam*, eámque vel *realem* : ut, *sanctificabitis vosmet ipsos.* Vel *fictam* : ut, *benedicet se in corde suo*, i. e. imaginabit se esse benedictum, cùm tamen reverà non sit. Ideóque *simulatio*, per hanc conjugat. explicatur : ut, *simulavit se divitem. Simula te ægrotum. Simulaverunt se percussos.* Præterea *actus frequentativus* etiam hìc denotatur : ut, *indesinenter ambulavit. Continuò sese vertit*, &c.

Nota. 1. Quando prima radicalis est ex זסצש tunc ת charact. postponitur : ut, הסתבל *oneravit se*, pro התסבל, השתמר *custodivit se*, pro הת Sícque ת transpositum, post ז mutatur in ד, post צ in ט, ut, הזדמן *præparavit se*, pro התזמן Sic הצטדק *justificavit se*, pro התצדק

2. Quando prima radicalis est ex דטנת tunc ת characterist. per dagesh absorbetur : ut, הדבר pro התדבר *fecit se eloqui*, הטהר pro התטהר *mundavit se*, הנבא *à se prophetavit*, התמם *per se perfectus fuit*, pro הת

Ver-

Verbum Nomini necesse est conve- R.48
nire genere, numero & personâ.

Cum discrepant genere, congruens substantivum subintelligendum est : ut, *Suscipe benedictionem, quam* הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ *attulit* (masc.) *ancilla tua,* (fœm.) pro *minister ancillæ tuæ.* Interdum masculinum jungitur fœminino, laudis & excellentiæ causâ : Et contrà, fœmin. masculino, ignominiæ causâ : ut, יָצְאוּ בְנוֹת שִׁלוֹ *Si exierint* (masc.) *filiæ* (fœm.) *Shilo*, i. e. tam imperterritæ fuerint ut exeant : It. *Animas* אֲשֶׁר אַתֶּם מְצֹדוֹת *quas vos* (masc.) *venantes*, (fœm.) i. e. tanquam mulierculæ insidiantes.

2. Cum discrepant numero, solet distributio notari : ut, *interroga jumenta, & docebit te,* i. e. unumquodque : ubi Verbi significatio distribuitur in omnibus sub nomine *jumenti* contentis. *Bestiæ agri clamabit ad te. Fugiunt nemine persequente improbus. Quàm dulcia sunt palato meo eloquium tuum ! Efferent se puer in senem. Et agri non fecit cibum, &c.* Aut excellentia : ut, *Sapientiæ ædificavit domum. Et perfornabit Domi-*

ni

ni ejus aurem ejus, *&c.*

3. Cum duo nomina in Regimine junguntur diverso numero, quandoque Verbum genere & numero respondet posteriori: ut, זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ *Musca mortis fœtere faciet.* קֶשֶׁת גִּבֹּרִים נְחִתִּים *Arcus fortium confracti.* מִסְפַּר שָׁנִים נִצְפְּנוּ *Numerus annorum absconditi sunt.* וּבָאוּ חֶמְדַּת גּוֹיִם *Et venient desiderium gentium.*

Typus Conjugationum Perfectarum.

R.49 *Hac sunt omnia Preterita.*

(b) *Hiphil.*	(a) *Pihel, Pohel, & Hithp.*				
(..) קִיד	קֵד	קַד	*Ille.*	* פְּ פָּ	*Kal.*
קִידָה		קְדָה	*illa.*	נִפְ	*niph.*
		קַדְתָּ	*tu* m.	(a) ⊙ פִּ	*pih.*
		קַדְתְּ	*tu* f.	⊙ פֻּ	*puh.*
		קַדְתִּי	*ego.*	פּוֹ	*poh.*
קִידוּ		קְדוּ	*illi, æ.*	(b) הִפְ	*hiph.*
		קַדְתֶּם	*vos* m.	הָפְ	*hoph.*
		קַדְתֶּן	*vos* f.	⊙ הִתְפַּ	*hith.*
		קַדְנוּ	*nos.*		

Combina syllabas *Pha, Niph, Phik,* &c. cum termination. *Kadh, Kedha,* &c.

&c. Sicque in Kal habebis, *Phakadh*, *Phakedha*. In Niph. *Niphkadh*, *Niphkedha*, & sic deinceps. Ubi asteriscus* notat bis pro *Pha*, dicendum esse *Phe*, ut *Phekadhtem*, *Phekadhten*; Et hic circellus ⊙ indicat dagesh esse imprimendum literæ sequenti: ut *Phikkedh*, *Phykkadh*. Literæ verò (a) (b denotant terminationes, *Kedh*, *Kidh*, ut *Phikkedh*, *Hiphkidh*, &c.

Nota. Quæ in Kal desinunt in ן, servant illud per omnes personas, præterquàm in tertiis: ut,

קָטוֹן קָטְנָה קָטֹנְתָּ קָטֹנְתְּ קָטֹנְתִּי,
קָטְנוּ קְטָנְתֶּם קְטָנְתֶּן קָטֹנּוּ.

Isti sunt omnes Imperativi & Infinitivi. R. 50

	(-)	פְּקוֹד	Kal.	(*Infini-*
Postpone		הִפָּקֵד	Niph	*tiv.* פְּקוֹד
(י.) *tu* f.		פַּקֵּד	Pih.	*in redu-*
ו *vos* m.		פוֹקֵד	Poh.	*plicati-*
נָה *vos* f.	(..)	הַפְקִיד	Hiph.	*one sui*
		הִתְפַּקֵּד	Hith.	*Verbi.*)

Infinitiv. Pyhal, פְּקוֹד Hoph. הָפְקֵד

Hae

R.51 *Hæc sunt omnia Futura.*

	ת *illæ* / *vos f.*	י *illi*	ת *vos m.*	נ *nos*	ת *illa*	י *ille*	ת *tu f.*	ת *tu m.*	א *Ego*	
(-) פְּקוֹד	·	·	·	·	·	·	·	·	∵	Kal.
(-) פָּקֵד	·	·	·	·	·	·	·	·	∵	Niph.
(-) פַקֵּד	:	:	:	:	:	:	:	:	-:	Pih.
פַקַּד	:	:	:	:	:	:	:	:	-:	Pyh.
פוֹקֵד	:	:	:	:	:	:	:	:	-:	Poh.
(..) פְקִיד	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Hiph.
פְקַד	ᵀ	ᵀ	ᵀ	ᵀ	ᵀ	ᵀ	ᵀ	ᵀ	ᵀ	Hoph
(-) תְּפַקֵּד	·	·	·	·	·	·	·	·	∵	Hith.

נָה | ו | ו | termin. | י |

Conjunge has literas אתינ *cum vocalibus ipsis subjectis, iisque adde voces è regione vocalium positas, atque sic emerget Fut.* v. g. *Kal : ut,* Ephkodh, Tiphkodh , Tiphkedhi, Jiphkodh, Tiphkodh, Niphkodh, Tiphkedhu, Jiphkedhu, Tiphkodhna, & *sic in reliquis.*

R.52 *Hæc sunt omnia Participia.*

(..) מַפְקִיד Hip.	מְפַקֵּד Pi.	פּוֹקֵד (·) Kal.
מָפְקָד Hop.	מְפֻקָּד Py.	פָּקוּד *Præt.* *
מִתְפַּקֵּד Hith.	מְפוֹקָד Po	נִפְקָד Niph.

*Participium Præteritum Kal (vulgo

gò *Pahul* à forma) notat passionem adhuc durantem; sícque differt à Particip. *Niphal*.

Regula generalis.

Character temporis excludit characterem conjugationis : ut, הִפָּקֵד pro הִנְפָּקֵד

Nota. Omnia Verba quarumcunque sint literarum, vel cujuscunque Ordinis, juxta hoc Paradigma *Pakadh* inflecti debent, mutatis scil. his tribus literis פקד in tres quascunque alterius thematis, v.g. גמל· מסר, &c. retentis vocalibus ָ ַ פקד nec non literis, ante vel pone, vel utrobique ascitis, ut sequitur.

Hìc sequitur *Paradigma Explicitum* &c.

Cap. X.

De Verbis Quiescentibus.

VErba Anomala sunt vel Quiescentia, vel Defectiva. *Quiescentia sunt, quæ in Radice habent aliquam literam quiescentem, אהוי Defectiva sunt quæ in Themate habent tres literas mobiles, quarum tamen aliqua inter flectendum excidit, & per dagesh compensatur.*

Ubi nota, quòd non omnia Verba quæ vocantur *Quiesc.* aut *Defect.* semper sunt anomala, neque etiam in omnibus Conjugationibus aut temporibus; ideóque illa tempora quæ hîc omisimus pro analogis sunt habenda.

QUIESCENTIA PRIMA Radicali א, ut אָמַר *dixit.*

R.53 *Quinque hæc verba*, אָמַר dixit, אָכַל comedit, אָבַד periit, אָבָה voluit, אָפָה coxit, *semper primam syllabam Futuri Kal faciunt* וֹ: *ut*, אֹמַר (··) (·:) תֹאמַר תֹאמְרִי יֹאמַר תֹאמַר נֹאמַר &c.

Hæc tria אָהַב dilexit, אָחַז tenuit,

it, אָסַף collegit, *aliquando regulæ huic parent.*

Aliàs semper sunt regularia nisi quòd *alterum* א *in prima persona singulari per omnia conjugationum Futura*, (nè duo א concurrant) *exturbatur*: ut Pih. אַבֵּד pro אֲאַבֵּד *perdam*, Hiph. אָזִין pro אַאֲזִין *auscultabo.*

QUIESCENTIA PRIMA Radicali (י) ut יָשַׁב *sedit.*

Prima radical. (י) *ab Imperativo & Infinitivo Kal exulat*: ut שֵׁב sede, *pro* יְשֵׁב. *Et Infinitiv.* ת‑ֶ‑ֶ *assumit*: ut, שֶׁבֶת sedere. At יָצָא facit צֵאת *exire.* Quòd si ultima fuerit ע, exit in ת‑ַ‑ַ ut, דַּעַת *scire.* (Ad hunc modum reperitur, לַדַּת *ad pariendum*, pro לָלֶדֶת ex יָלַד 1 *Sam.* 4. 19.) R.54

In Futuro Kal, prima radic. (י) *sub literis* אתין *occultatur in* (‥) ut אֵשֵׁב *sedebo.* R.55

Vel quiescit in (·) ut, אִיטַב *benefaciam.*

At יָכוֹל *potuit*, mutat (י) in ו ut, אוּכַל *potero.*

In Præt. & Partic. Niphal (י) R.56

shevan-

shevandum transit in ו, ut, נוֹשַׁב pro נִיְשַׁב. *In Futuris & Infin. dageshandum*, (quò ipsum dagesh percepribilius fiat) *vertitur in* ו *mobile*: ut, הִוָּשֵׁב pro הִיָּשֵׁב

R.57 *Per totum Hiphil* (י) *shevandum transit in* וֹ. *Per totum Hophal in* וּ, הוֹשִׁיב pro הַיְשִׁיב Hoph. הוּשַׁב pro הָיְשַׁב

Exc. quatuor, in quibus (י) in Hiph. quiescit in (..) ut, הֵיטִיב *benefecit*, הֵימִין *dextravit*, הֵינִיק *lactavit*, הֵילִיל *ejulavit*.

Nota. Conjugationes dageshatæ sunt regulares, nisi quòd in his tribus, in tertia persona Fut. Pih. (י) radicale supprimitur: ut, יַבֵּשׁ pro יְיַבֵּשׁ *arescet*, יַגֶּה *mœrore afficiet*, יַדּוּ *projecerunt*, pro יְיַדּוּ

2. Quatuor in Hithpah. mutant primam (י) in cognatum ו: ut, הִתְוַדָּה *confessus est* (à יָדָה) הִתְוַדַּע *præbuit se cognoscendum*, הִתְוַכַּח *disceptavit*, הִתְוַסֵּר *seipsum erudivit*.

Typus Quiescent. primâ (י)

Præterit.

&c. נוֹשַׁב נוֹשְׁבָה נוֹשַׁבְתָּ, תְּ, תִּי Niph.
Hiph.

Hiph. הוֹשִׁיב (..) הוֹשִׁיבָה הוֹשַׁבְתָּ תְּ תִּי
Hoph. הוּשַׁב הוּשְׁבָה הוּשַׁבְתָּ תְּ תִּי

Imperat.

Kal. שֵׁב (-) שְׁבִי שְׁבוּ שֵׁבְנָה
Niph. הִוָּשֵׁב הִוָּשְׁבִי &c.
Hiph. הוֹשֵׁב (.ו) הוֹשִׁיבִי &c.

Futur.

Kal. אֵשֵׁב (-) תֵּשֵׁב תֵּשְׁבִי יֵשֵׁב &c.
Niph. אִוָּשֵׁב תִּוָּשֵׁב תִּוָּשְׁבִי יִוָּשֵׁב
Hiph. אוֹשִׁיב (..) תּוֹשִׁיב תּוֹשִׁיבִי יוֹשִׁיב
Hoph. אוּשַׁב תּוּשַׁב תּוּשְׁבִי יוּשַׁב

Particip.

Niph. נוֹשָׁב
Hiph. מוֹשִׁיב (..) { ִים *m.* pl. ; ֶת , ָה *f.* sing. ; וֹת *f.* pl. }
Hoph. מוּשָׁב

QUIESCENTIA SECUNDA ו *vel* י, *ut* קוּם *surgere*, שִׂים *ponere.*

Dicuntur Quiescentia secundâ, respectu Infinitivi Kal, ut קוּם *surgere* : nam in Præterito rectiùs assignaretur ו mobile, ut analogicè esset קָוַם

Nota. Quiesc. verò secundâ (י) flectuntur in Hiph. tantùm, more Quiesc. secundâ ו

Secunda radic. ו *in Conjugationibus non dageshatis*, (i.e. primâ & tertiâ) *expungitur cum prævia vocali.* R.58

Et

Et si adsint literæ præformantes, defectus ejus (excepto Imper. Fut. & Infin. Niph.) *per* (ָ) *compensatur. In Præterito & Particip. Hiph. per* (ֵ) *In toto Hoph. per* ו

At בּוֹשׁ *erubuit*, sub augmentis, Fut. Kal gestat (ֵ) ut, אֵבוֹשׁ, תֵּבוֹשׁ, תֵּבוֹשִׁי, יֵבוֹשׁ, &c.

R. 59 *Præteritum & Participium Kal terminatur in* (ָ) ut, קָם *surrexit & surgens.* Bis in (ֵ) ut, מֵת *mortuus est*, לֵץ *derisit.* Quater in ו, ut, אוֹר *luxit*, בּוֹשׁ, *erubuit*, טוֹב *bonus fuit*, זוֹר *alienatus est*, quod ו per omnes personas Præteriti manet.

R. 60 *Futurum utrumque & Infinit. Kal, ut plurimùm desinit in* ו, ut, אָקוּם *pro* אֶקְווּם, קוּם *pro* קְווּם

Quædam tamen terminantur in ו, ut, בּוֹא *venire.* At quorum tertia est gutturalis aut ר, desinunt in (ַ) maximè cum ו conversivo: ut, וַתָּנַח & *quievit*, וַיָּסַר & *removit.*

R. 61 *Totum Niphal exit in* ו, ut נָקוֹם *pro* נִקְוָם *vel* נִקְווֹם Quod ante aliud ו migrat in ו, ut, נְקוּמוֹתָ

R. 62 *Ante afformantes syllabas*, תָּ, תְּ, תִי, תֶּם, תֶּן, נוּ, *in Præter. Niph. & Hiph.*

assu-

aſſumitur ו, *ut*, נְקוּמוֹתָ, הֲקִימוֹתָ *vel* הֲקִימוֹתָ, הֲקִימוֹתִי, הֲקִימוֹת

Et aliquando in Hiph. omittitur ו, & tunc ordinarium (-) retinetur : ut, הֲקַמְתָּ, הֲקַמְתְּ, הֲקַמְתִּי.

Sícque flectitur בּוֹא, niſi quòd א quieſcit in (-) ut, הֵבֵאתָ, הֵבֵאתָ, הֵבֵאתִי

Typus Quieſcent. ſecundâ ו

Præterit.

Kal. קָם קָמָה קַמְתָּ, תְּ, תִּי קָמוּ

Ni. נָקוֹם נָקוֹמָה נְקוּמוֹתָ, וֹת, וֹתִי, נָקוֹמוּ

Hi. הֵקִים הֵקִימָה הֲקִימוֹתָ, וֹת, וֹתִי &c.

Ho. הוּקַם הוּקְמָה הוּקַמְתָּ, תְּ, תִּי

Imperat. & Infinit.

Kal. קוּם (ו) קוּמִי קוּמוּ קֹמְנָה

Niph. הִקּוֹם

Hiph. הָקִים (..)

Nota. Duodecim in Hiph. aphæreſin characteriſticæ literæ ה patiuntur : ut בִּין pro הָבֵן *intellige*, גִּיל *exulta*, דִּין *judica*, לִין *pernocta*, נִיר *novella*, חִיל *time*, רִיב *contende*, שִׂיחַ *loquere*, שִׂים *pone*, שִׁיר *canta*, שִׂישׂ *gaude*, שִׁית *pone.*

Futurum.

Kal. אָקוּם (ו) תָּקוּם תָּקוּמִי יָקוּם &c.

 Niph.

אֶקּוֹם תִּקּוֹם תִּקּוֹמִי יִקּוֹם Niph.
אָקִים (..) תָּקִים תָּקִימִי יָקִים Hiph.
אוּקַם תּוּקַם תּוּקְמִי יוּקַם Hoph.

Particip.

קָם קָמִים קָמָה קָמוֹת Kal.
נָקוֹם נְקוֹמִים Niph.
מֵקִים (..) מְקִימִים Hiph.
מוּקָם מוּקָמִים Hoph.

R. 63 *Conjugationes Graves*, (i.e. secunda & quarta) *loco dagesh assumunt* ו *& tertiam geminant: flectuntúrque ad modum Pihel*, ut, Pih. קוֹמֵם pro קִוֵּם Pyh. קוֹמַם Hithp. הִתְקוֹמֵם

Vel geminant primam & tertiam, excluso ו, *ut* כִּלְכֵּל sustentavit, *pro* כּוּל

QUIESCENTIA TERTIA א, ut מָצָא *invenit.*

R. 64 *Finita* א, *sequuntur analogiam* פָּקַד, *nisi quòd* א *in toto Kal* (ut & tertiis personis masculin. Præteritorum Passivorum, necnon Futuris Pyhal & Hophal,) *quiescit in* (ָ) *in reliquis in* (..)

At in his quatuor טָמֵא *polluit*, יָרֵא *timuit*, מָלֵא *implevit*, שָׂנֵא *odio habuit*,

buit, א per omnes personas Præteriti Kal quiescit in (ָ)

Typus Quiescent. tertiâ א.

Præterit.

Kal. מָצָא מָצְאָה מָצָאתָ מָצָאת מָצָאתִי
Ni. נִמְצָא נִמְצְאָה נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת &c.
Pi. מִצֵּא מִצְּאָה מִצֵּאתָ מִצֵּאת מִצֵּאתִי
Py. מֻצָּא מֻצְּאָה מֻצֵּאתָ & sic in reliquis.

Nota Personæ exeuntes in ה ָ (ו vel י.) flectuntur regulariter: ut, מָצְאוּ, מָצְאָה

Imperativ. & Infinit.

מְצָא (a) מִצְאִי } *Kal*. & sic in
(b) מִצְאוּ מְצֶאנָה } reliquis.

(a) Infinitivi aliquando exeunt in ות more Quiesc. tertiâ ה: ut, מְצוֹת

(b) In Futuro utroque ante syllabam נָה, per omnes Conjugationes, א quiescit in (ֶ)

Futur.

Kal. אֶמְצָא תִּמְצָא תִּמְצְאִי יִמְצָא &c.
Pyh. אֲמֻצָּא תְּמֻצָּא תְּמֻצְּאִי יְמֻצָּא
Hop. אֻמְצָא תֻּמְצָא תֻּמְצְאִי יֻמְצָא

Participia sunt analoga, nisi quòd fœmininorum ת ֶ ֶ contrahitur in ת ֵ: ut, מוֹצֵאת pro מוֹצֵאֶת Et *Pahul* Kal, aliquando mutat א in (י) more qui-

 esc.

esc. tertiâ ה, ut נָשׂוּי *levatus*, pro נָשׂוּא

QUIESCENTIA TERTIA ה, ut, גָּלָה *revelavit.*

R. 65 *Quiescentium tertiâ* ה, *omnia Præterita masculina terminantur in* (ָ) ut גָּלָה

Fœminina in תָה ut, גָּלְתָה ex Chald. in ת ut גָּלָת

Imperativi in (ֵ) ut גְּלֵה

Futura & Participia in (ֶ) ut, אֶגְלֶה

Infinitivi in ה ut גָּלֹה & per Apocopen גְּלוֹ *Gerundia in* וֹת ut לִגְלוֹת

Pahul Kal mutat ה *in* (י) ut גָּלוּי

R. 66 ה *Radicale in medio syllabam terminans, mutatur in* (י) *quiescens in* (ִ) *vel* (ֵ) quod fit in primis & secundis person. Præteritorum: ut, גָּלִיתָ pro גָּלַהְתָּ, גָּלִינוּ pro גָּלַהְנוּ In Imperativis a. & Futuris, ante syllabam נָה, (י) præmittit sibi (ֶ) ut, גְּלֶינָה pro גְּלֶהְנָה

Syllabam inchoans, unà cum puncto præcedenti abjicitur: quod fit ante afformativum י. & ו, ut גָּלוּ pro גָּלְהוּ גְּלִי pro גְּלְהִי

Atta-

Attamen ה abjiciendum, aliquando in (י) mobile transit: ut, חָסְיָה *confidit*, חָסָיוּ *confiderunt*, בְּעָיוּ *quærite*, יִרְבְּיוּן *augebuntur*.

Notæ. 1. Quando Quiesc. tertiâ ה, prima & secunda thematis geminantur, augetur significatio: ut יְפֵיפִיתָ *pulcherrimus factus es*: Composit. ex Pyh. & Kal: ex Pyh. יְפֵ ex Kal יָפִיתָ

2. Verbum שָׁחָה *incurvavit se*, in Hith. ante ה semper assumit ו, ut, הִשְׁתַּחֲוָה, הִשְׁתַּחֲוִית

Typus Quiesc. tertiâ ה

Præterit.

גָּלָה גָּלְתָה גָּלִיתָ גָּלִית גָּלִיתִי גָּלוּ Kal.
נִגְלָה נִגְלְתָה נִגְלֵיתָ לֵית לֵיתִי נִגְלוּ Nip.
גִּלָּה גִּלְּתָה גִּלִּיתָ לִּית לִּיתִי גִּלּוּ Pih.
(.ּ) Py. גֻּלָּה גֻּלְּתָה גֻּלֵּיתָ גֻּלֵּית &c.
Hip. הִגְלָה הִגְלְתָה הִגְלִיתָ לִית &c.
Hitbp. הִתְגַּלָּה Hop. הָגְלָה

Imperat.

גְּלֵה גְּלִי גְּלוּ גְּלֶינָה Kal.
הִגָּלֵה Niph.
גַּלֵּה Pih.
הַגְלֵה Hiph.
הִתְגַּלֵּה Hithp.

Futurum.

Kal. אֶגְלֶה תִּגְלֶה תִּגְלִי יִגְלֶה תִּגְלֶה
Plur. נִגְלֶה תִּגְלוּ יִגְלוּ תִּגְלֶינָה
Nip. אֶגָּלֶה תִּגָּלֶה תִּגָּלִי יִגָּלֶה &c.
Pih. אֲגַלֶּה תְּגַלֶּה תְּגַלִּי &c.
Pyh. אֲגֻלֶּה Hiph. אַגְלֶה
Hop. אָגְלֶה Hithp. אֶתְגַּלֶּה

Particip.

Kal. גּוֹלֶה גּוֹלִים גּוֹלָה גּוֹלוֹת
Pahul. גָּלוּי גְּלוּיִים גְּלוּיָה גְּלוּיוֹת

Niph. נִגְלָה	Hiph. מַגְלֶה
Pih. מְגַלֶּה	Hoph. מָגְלֶה
Pyh. מְגֻלֶּה	Hithp. מִתְגַּלֶּה

R. 67 *Propter* ו *Conversivum & particulam* אַל־ (ne) (absque his rariùs) *Futura quiescentium tertiâ* ה *apocopantur.*

Imperativorum apocope est tantùm in Pihel, Hiph. & Hithp. ut, צַו *præcipe*, pro צַוֵּה, הַט *inclina*, pro הַטֵּה, הִתְגַּל *retege te*, pro הִתְגַּלֶּה Sed Futurorum per omnes Conjugationes. Sícque ה apocopatur:

1. Cum vocali, ut, וַיַּעַשׂ *& fecit*, pro יַעֲשֶׂה, וַיַּרְא *& vidit*, quod formâ est ex Hiph. significatione ex Kal, pro יִרְאֶה (semel habet geminum Accusativum post se, ideóque est ex Hiph.

Hiph. וַיַּרְא אוֹתָם אֶת־בֶּן *& videre fecit eos filium*, 2 Reg. 11. 4.)

2. Trajectâ vocali (ֵ) ad primam radicalem, ut וַיִּבֶן *& ædificavit*, ex יִבְנֶה

3. Quandoque augmenta initialia in Kal, assumunt (ֵ) ut וַיֵּבְךְּ *& flevit*, ex יִבְכֶּה, וַיֶּרֶב *& multiplicavit*, ex תַּרְבֶּה, וַיֵּט *& inclinavit*, à נָטָה pro יִטֶּה

4. In Hiph. quædam scribuntur cum duplici (ֶ) ut, הֶרֶב *multiplica*, ex הַרְבֵּה, יֶפֶר *fructificabit*, ex יַפְרֶה

Vel cum duplici (-) si prima fuerit gutturalis, ut הַעַל *ascendere fac*, יַעַל *faciet ascendere*. Aut cum (ֶ) & (-) ob secundam gutturalem: ut, הֶתַע *errare fac*, אַל־תֶּמַח *ne delere finas*.

5. Specialiter hæc duo הָיָה *fuit*, & חָיָה *vixit*, in Futuro Kal sic apocopantur; ut, אֱהִי תְּהִי יְהִי נְהִי.

Nota. In Futuro utroque, ה syllabæ afformativæ נָה sæpe etiam apocopatur; ut שְׁמַעַן *audite*, quasi ex שְׁמַעְנָה, תִּלְבַּשְׁן *induent*.

Cap. XI.
De Verbis Defectivis.

Defectiva Prima נ, ut, נָגַשׁ *accessit.*

R. 68 נ *Initiale shevatum in Imperativo & Infinitivo Kal abjicitur:* ut, גַּשׁ *accede*, ex נָגַשׁ *Et Infinitivus* ת *assumit*, ut, גֶּשֶׁת Quòd si ultima fuerit ע vel ח exit in ַ ַת ut טַעַת *plantare*, פַּחַת *flare*. Irregulare est תֵּת pro תֶּנֶת *dare:* & cum ה parag. תְּנָה *ponere*, pro *posuisti*.

R. 69 נ *Medianum shevatum post literas* Heemanthi *in dagesh commutatur:* ut, אֱנַּשׁ pro אֱנְנַשׁ Fit autem hoc in Fut. Kal, Præterito & Partic. Niph, toto Hiph. & Hoph.

Quòd si media sit gutturalis, נ manet, ut, תִּנְאַף At in נָחַת & נָחַם נ abjicitur: ut, יֵחַת (pro יִנְחַת) *descendet*, נִחַם (pro נִנְחַם) *condoluit*.

Notæ. 1. Sunt 9 Verba incipientia à (י) in quibus (י) aliquando commutatur in dagesh, ut, וְאַסְּרֵם *& castigabo eos*, à יָסַר Sic הִנִּיחַ *collocavit*, à יָנַח, הִקִּיף *circumegit*, à יָקַף Reliqua

qua 6 habent mediam radicalem צ
súntque יָצַב *constitit*, יָצַג *statuit*, יָצַע *substravit*, יָצַק *fudit*, יָצַר *formavit*, יָצַת *succendit*.

2. Duo ex incipientibus à ל hanc anomaliam etiam imitantur: ut, לָקַח *accepit*. Imper. Kal קַח Infinit. קַחַת Fut. אֶקַּח Hoph. אֻקַּח Et semel לָתַע in Niph. נִתְּעוּ *evulsi sunt*.

Typus Defectivor. primâ נ
Præterit.

Niph. נִגַּשׁ נִגְּשָׁה נִגַּשְׁתָּ תְּ, תִּי &c.
Hiph. הִגִּישׁ הִגִּישָׁה הִגַּשְׁתָּ
Hoph. הֻגַּשׁ הֻגְּשָׁה הֻגַּשְׁתָּ &sic deinceps.

Imperat.

Kal. גַּשׁ (..) (ו) גְּשִׁי גְּשׁוּ גַּשְׁנָה
Hiph. הַגֵּישׁ (..)

Futur.

Kal. אֶגַּשׁ (..) (ו) תִּגַּשׁ תִּגְּשִׁי יִגַּשׁ &c.
Hiph. אַגִּישׁ (..) תַּגִּישׁ תַּגִּישִׁי יַגִּישׁ
Hoph. אֻגַּשׁ תֻּגַּשׁ תֻּגְּשִׁי יֻגַּשׁ &c.

Particip.

Niph. נִגָּשׁ
Hiph. מַגִּישׁ Hoph. מֻגָּשׁ

DEFECTIVA SECUNDA, sive Geminantia secundam, ut סָבַב *circumdedit.*

R. 70 *Habentia secundam & tertiam literam eandem, in conjugationibus Levibus,* (*i.*prima & tertia) *syncopant mediam radicalem cum præcedenti vocali, ut,* סַב *ex* סָבַב circumdedit.

Ac si adsint literæ præformantes, defectum secundæ vocali longâ compensant : ut, אָסוֹב pro אֶסְבּוֹב *Sin autem vox in fine crescat, in tertiâ, per dagesh ;* ut, סַבָּה

R. 71 *Ante afformativum* תָ תְ תִי נוּ תֶן תֶם *per omnia Præterita assumitur* וֹ ; ut, סַבּוֹתָ, סַבֹּנוּ *Ante* נָה *Futurorum,* (י) *præcedente* (ֶ) ut, תְּסֻבֶּינָה, סֻבֶּינָה

Typus Geminant. secundam.

Præterit.

סַב סַבָּה. סַבּוֹתָ סַבּוֹת סַבּוֹתִי סַבּוּ Kal.
נָסַב נָסַבָּה נְסַבּוֹתָ ,וֹת ,וֹתִי נָסַבּוּ Nip.
הֵסֵב הֵסֵבָּה הֲסִבּוֹתָ ,וֹת ,וֹתִי הֵסֵבּוּ Hip.
&c. הוּסַב הוּסַבָּה הוּסַבּוֹתָ Hop.

Imperat. & Infinit.

סֹב (-) סֹב סֹבּוּ סֻבֶּינָה Kal.
Niph.

הִסַּב הִסַּבִּי Niph.
הֵסֵב הֵסַבִּי הֵסַבּוּ הֲסִבֶּינָה Hiph.

Futur.

&c. אָסֹב (-) הִסֹּב תָּסֹב תָּסֹבִּי יָסֹב Kal.
אֶסַּב תִּסַּב תִּסַּבִּי יִסַּב Niph.
אָסֵב תָּסֵב תָּסֵבִּי יָסֵב Hiph.
אוּסַב תּוּסַב תּוּסַבִּי יוּסַב Hoph.

Particip.

נָסַב נְסַבִּים Niph.
מֵסֵב מְסִבִּים Hiph. } הָ וְתָ
מוּסָב מוּסַבִּים Hoph.

Conjugationes Graves (i.e. secunda & quarta) *loco dagesh assumunt* ו, ut, סוֹבֵב pro סִבֵּב Pyh. סוֹבַב Hithp. הִסְתּוֹבֵב R.72

Vel geminant primam, & secunda postponunt: ut, גִּלְגֵּל à גָּלַל volvit.

DEFECTIVA TERTIA נ vel ת, ut שָׁכַן *habitavit*, כָּרַת *excîdit.*

Quando tertia radicalis נ *vel* ת, *cum formativo* נ *vel* ת *concurrit*, *tunc prius* נ *vel* ת, *in dagesh forte deficit:* ut, שָׁכַנּוּ pro שָׁכַנְנוּ *habitavimus.* תִּשְׁכֹּנָּה pro תִּשְׁכֹּנְנָה *habitabunt.* Sic כָּרַתָּ pro כָּרַתְתָּ *exscidisti:* נִבְעַתִּי R.73

נִבְעַתִּי *consternatus sum.* Ubi in his & similibus exemplis נ & ת deest, non quoad sonum, sed quoad figuram.

Et sic etiam נָתַן *dedit*, semper postremum ן ante ת in Præterito Kal amittit: ut, נָתַתָּ נָתַתְּ נָתַתִּי. Aliquando & primum נ; ut, תַּתָּה *dedisti*, 2 Sam. 22. 41.

APPENDIX DE VERBIS *dupliciter Imperfectis.*

Dupliciter Imperfecta sunt, vel quæ ab utroque extremo gestant literam Quiescentem: ut אָבָה *voluit*, Fut. Kal, אֹבֶה, תֹּאבֶה &c. vel quæ utrinque sunt Defectiva, ut צָת *ustus fuit*, Præt. Niph. נִצַּת, נִצַּתָּ, נִצַּתִּי &c.

Vel quæ habent secundam radical. ו & tertiam ת, ut מוּת *mori*, Præt. Kal, מֵת, מַתָּ, מַתִּי

Vel quæ habent primam (י) vel נ & tertiam א vel ה, ut, יְדֵה Imper. Hiph. הוֹדוּ pro analogo, הַיְדִיהוּ *celebrate*, אֶשָּׂא נָשָׂא Fut. Kal אֶשָּׂא pro regulari אֶנְשָׂא *feram.* נָטָה Præt. Hiph. הִטּוּ pro integro

tegro הִנְטִיהוּ *inclinàrunt.*

Præterea, sunt quædam *Formæ Mixtæ*, ex diversis Conjugationib. & Temporib. ut יִרַדֹּף *persequetur*, ex Fut. Kal יִרְדֹּף & Pih. יְרַדֵּף Itémque ex diversis ordinibus, ut שָׁתוּ *posuerunt*, formâ ex שָׁתַת significatione ex שׁוּת Ità מְלוֹ *impleverunt*, pro מִלְאוּ more Quiescent. tertiâ ה &c. Hæc omnia non egent novis regulis, sed tantùm Regularum artificiosâ applicatione.

Cap. XII.

De septem literis præfixis Mosche vecaleb.

מ *pro* מִן (A, ab, de, è, ex, præ, propter,) *præfigitur dageshabili per* (.) *sequente dagesh. Indageshabili per* (..) ut, מִבַּיִת *è domo*, מֵאֲדֹנָי *à Domino*: quod etiam imitatur מֵיְהוָֹה *à Jehova.* R.74

Nota. מ aliquando negationem includit, (vide suprà R.41.) venítque ante nomina & adverbia cum ellipsi verbi substantivi: ut, מִמֶּלֶךְ *nè* (sis) *rex.*

rex. Removit paludamentum suum מֵעָלָיו *nè* (sit) *super se. Exiit* מֵעִם *nè* (esset) *cum Pharaone.*

R.75 שׁ (ex אֲשֶׁר) *præfigitur per* (∵) *sequente dagesh.* Habétque vim, modò Relativi, modò Conjunctionis causalis: ut, שֶׁכָּךְ *quòd sic.* Sin habeat ante se כ, notat *quando*: ut, כְּשֶׁסָּכָל *quando stultus*, כְּשֶׁיִּפּוֹל *quando cecidit.* Legitur etiam (sed multò rariùs) cum (-) & (:) ut, שַׁקַּמְתִּי *quòd surrexi*, שְׁהוּא *quòd ipse.* Semel cum (.) שְׁאַתָּה *qui tu.*

R.76 ה *Emphaticum & Relativum præfigitur per* (-) *sequente dagesh.* Illud Nominibus, hoc Præteritis & Participiis: ut, הַשָּׂם *qui posuit*; quod semel latet in ב, ut, בַּהֵכִין *in* (loco) *quem præparavit*, pro בְּהַהֵכִין

Sequente gutturali kametzatâ, punctatur cum (ֶ) ut, הֶחָכָם *sapiens ille.* * Quòd si gutturalis sit cum alio puncto, aut si sequatur ר, gestat (ָ) ut, הָהֵם *illi ipsi*, הָרָשָׁע *improbus ille.*

Nota. Nomina propria itémque appellativa in Regimine posita, vel affixis juncta, ה Emphaticum respuunt.

unt. 2. Pronomina tertiæ personæ sæpe cum eo luxuriant: ut, הַהוּא *ille ipse*, הַזֶּה *hic iste.*

ה *Interrogativum & Admirationis præfigitur per* (ֲ) ut, הֲיֵשׁ *an est?* הֲשֹׁמֵר *num custos?* Sequente gutturali kametzatâ, habet (ֶ) ut הֶאָפֵס *num desiit?* Subsequente gutturali cum alio puncto quàm (ָ) aut sequente literâ shevatâ, gestat nudum (ַ) ut, הַהֵם *an illi?* הַיְסֻפַּר *an enarrabitur?* At ante serviles כלב poscit (ַ) sequente dagesh: ut, הַכְּמוֹת *num sicut mors?* הַלְּבֵן *num filio?* R.77

Nota. ה Erotematicum sæpe deest, & modulando in pronunciatione suppletur: ut, *Malum* לֹא *non accipiemus?* Sic Job. 3. 25. *Non quiescebam? non tranquillus eram? non requiescebam?* Sic *Trahes Leviathan hamo?* Ita Mic 5. *Tu Beth-lehem* צָעִיר *parva es?* id est, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ. Interrogatio enim sine negatione negat, & cum negatione affirmat.

ו *Copulativum regulariter accipit* (ְ) ut, וְדֶרֶךְ & via. *Sequente Labiali vel Shevatâ assumit* וּ ut, וּבְדֶרֶךְ & in via. *Prope accentum distinctivum* R.78

poscit.

poscit (ָ) ut, וְדֶרֶךְ maximè cùm duo nomina junguntur in sensu uno, ut, עָנִי וָרָשׁ *afflictus & pauper.*

Nota. ו sumitur aliquando adversativè, *sed, tamen.* 2. Disjunctivè, *aut*, ídque in duabus quasi distinctis speciebus, vel ejusdem speciei individuis: ut, *Qui tetigerit hunc virum &* (aut) *uxorem ejus. Qui percusserit patrem &* (aut) *matrem ejus, morietur. Paupertatem &* (aut) *divitias nè dederis mihi.* 3. Est explicativum, *id est*: ut, *Fuitque aurum illud Gideoni &* (Jun. id est) *familiæ ejus in tendiculam.* In N. T. *Deus &* (id est) *Pater Domini nostri.* 4. Est nota similitudinis, *sic*: ut, *Ut transit turbo, &* (sic) *non est improbus.* In N.T. *Ut in cœlo & in terra.* 5. Post totum denotat partem nobiliorem; ut, *Salomon amabat multas filias alienigenas, & filiam Pharaonis. Liberavit eum è manu hostium, & Saulis. Fulcivisti manus meas, & dextram. Luminaria & Sol. Judaea & Jerusalem.* In N. T. *In Prophetis & Mose. Cum mulieribus & matre Jesu*, &c.

2. ו aliquando redundat: ut, *Et filii*

filii Tzibonis & Haja & Hana, (Jun. *tum Haja, tum Hana*) Job. 23. 12. *Præceptum labiorum ejus* וְלֹא *& non dimovi.*

ו *Conversivum Futuri*, *præfigitur per (-) sequente dagesh*; commutátque significationem Futuri in Præteritum: ut, וַיִּפְקֹד *& visitavit.* Idem præstat particula אָז; ut, אָז יָשִׁיר *tunc cecinit*, אָז יְדַבֵּר *tunc locutus est.* R.79

Conversivum Præteriti, *non distinguitur punctatione à Copulativo*, sed solùm accentum trajicit ad ultimam: ut, וְיָשַׁבְתָּ *& sedebis*, ex יָשַׁבְתָּ *sedisti.*

Nota. In continuata sententia, unum tempus plerunque transit in naturam alterius. Itaque si Futur. præcesserit, & sequatur Præterit. illud Præterit. per Futur. reddendum, & contrà: ut, וְהָיָה (præt.) *& erit sicut arbor*, &c. *quæ* יִתֵּן (fut.) *dabit. Et cùm fœmellam* תֵּלֵד (fut.) *pariet*, וְטָמְאָה (præt.) *& immunda erit.*

Literæ כלב *communiter notantur cum* (:) Sed ל ante monosyllabam aut Milhel gestat (-) ut, לָעָם *populo*, לָבֶטַח *in fiducia.* Quod etiam ב & כ cum R.80

כ cum plerisque Pronominibus imitantur: ut, בָּזֶה *in hoc*, כְּזֹאת *secundùm istud.*

At in his tribus: לְאֹם *natio*, לְאַט *sensim*, לְבַד *seorsim*, ל non est Præfixum, sed tantùm Prosthericum, per se nihil significans.

Notæ. 1. כ pro כֵּן est vel *similitudinis*, sicut, circiter, juxta, secundùm; vel *veritatis*: ut, Nam erat כְּאִישׁ אֱמֶת *ut vir veritatis*, i.e. verè fidelis, כַּיּוֹם *sicut hodie*, i. e. tam verè ut hodiernus dies est. In N. T. *Gloriam ejus sicut unigeniti.* Aliquando כ deest, *Sion arabitur* (sicut) *ager.*

2. ל pro אֶל modò est articulus, modò præpositio, *ad, de, juxta, secundùm, per, pro, vice, inter, in.* Sícque post verbum substantivum eleganter in nominativum resolvitur: ut, *Estote in viros*, i. e. viri. *Erúntque in carnem unam.* Matth. 19. 5. εἰς σάρκα μίαν, id est, caro una. Sic, *hi tres*, εἰς ἕν εἰσι, *in unum sunt*, i. e. unum.

3. ב *in*, est vel auxilii & instrumenti; ut, בְּחַרְבִּי *in gladio meo*, i. e. gladio. *Baptizo vos* ἐν ὕδατι *in aqua*, i.e. aquâ. Vel materiæ, *ex*; vel comitatûs,

tatûs, *cum, inter.* Vel periphrasis adverbii: ut, בְּמִרְמָה *in dolo*, i. e. dolosè: *in astutia*, i.e. astutè. Et deficiente ב, ut, מְהֵרָה pro בִּמְהֵרָה *velociter.* Sic מֵישָׁרִים *rectitudines judicabo*, i.e. rectissimè.

Literæ כלב *plerunque* ה *Emphaticum excludunt, ejúsque vocalem possident.* R.81

Idem accidit ה characterist. Infinit. Niph. & Hiph. ut, בִּכָּשֵׁל pro בְּהִכָּשֵׁל *in impingendo*, לַנְפִּיל pro לְהַנְפִּיל *ad cadere faciendum.*

Literæ וכלב *ante* { אֱלֹהִים / אֲדֹנָי } *habent* { .. / - } R.82
ipsúmque א *puncto proprio privant*: ut וַאדֹנָי וֵאלֹהִים בַּאדֹנָי בֵּאלֹהִים Quod etiam imitatur Infinit. Kal, לֵאמֹר *dicendo*, pro לֶאֱ.

Idem usu venit in nomine יְהֹוָה: ut, בַּיהֹוָה לַיהֹוָה וַיהֹוָה

Particulæ מכלב *sæpe syllabicas adjectiones* מו פִּי דֵי *assumunt*: *ut*, מִדֵּי *ex*, בְּדֵי *in*, כְּדֵי *sicut*, כְּפִי & לְפִי *secundùm, juxta.* Usitatissimum verò est כְּמוֹ *sicut*, quod si sit cum affixis Gravibus, habet (:) ut, כְּמוֹהֶם *sicut illi*, cum Levibus (.) ut, כָּמוֹנִי *sicut ego*, כָּמוֹךָ *sicut tu.* R.83

CAP.

Cap. XIII.

De Affixis.

R.84 *AFfixa sunt Pronomina truncata, quæ tergo vocum apponuntur*, & postremæ *literæ* conjunctæ vocis certa quædam puncta subjiciunt.

Sin a. vox desinat in vocalem (י.) vel ו, Affixa simpliciter, absque ullo præeunte puncto, sed prout sunt in Tabella, vocibus affiguntur.

Affixorum est hæc Tabella.

fœm.	*masc.*	*f.*	*m.*	*com.*	
הָ נָּה	ו הוּ	ךְ	ךָ	י נִי נִּי	*Sing.*
ן הֶן	ם הֶם	כֶן	כֶם	נוּ נוּ	*Plur*
Tertia		*Secunda*		*Prima*	

R.85 י *subjicit Nominib. singularib.* & *Infinit.* (·) *Pluralib.* (-) Significat *mihi, me, meus, a, um*, per omnes casus.

R.86 נִי *Præterit. masculin.* נִי *fœminin.* נִי .. *reliquis.* Significat *mei, mihi, me*, competítque verbis.

R.87 נוּ *Præter. masc.* נוּ *fœmin.* נוּ .. *reliquis.*

liquis. Significat, *nos, nobis, noster, a, um.*

ךָ *singularibus & Verbis,* ךָ *pluralib.* Significat *tuus, a, um, tibi, te,* Et aliquando assumit ה paragog. fitque כָה R.88

ךְ *Nominibus singularibus & Verbis* יִךְ *pluralibus.* Signific. idem quod masc. ךָ R.89

ו jungitur *singularib. & Verbis per Hholem, Pluralib. per* (ָ) Significat *Illius, illi, illum.* Et loco ו ponitur aliquando ה, ut, שִׁירֹה *canticum ejus:* vel נוּ, ut, יֶשְׁנוּ *est illi.* R.90

הוּ *est Præteritor. masculinor.* הוּ *fœmininor.* הוּ *futurorum.* Significat idem quod præcedens ו éstque proprium verborum, nec cohæret Nominibus nisi in ה finitis: ut, וְעָלֵהוּ *& folium ejus,* ex עָלֶה *In futuris sæpe habet* נְהוּ ut, יְבָרֲכֶנְהוּ *benedicet eum. Sed sæpius contrahitur in* נּוּ ut, יִפְקְדֶנּוּ *visitabit eum.* R.91

הּ *suffigitur nominibus singularibus,* raro *Verbis.* הָ *pluralib. & Futuris.* Significat *Illius, illi, illam.* Et interdum ה amittit Mappik; ut, לָה *illi:* שִׁכְמָה *humerus ejus.* R.92

נָה

R.93 נָּה *solis Futuris.* Valet idem quod præcedens ה

R.94 ם & ן *adhærent Nominibus & Verbis per (·) solis Futuris per (··)* Significat *Illorum, illos, illis. Illarum, illas.* Et pro ם fit ם si accentus fuerit in penultima.

R.95 *Poeticum* מוֹ *pro* ם, *copulatur singularibus per (· Pluralibus & Fut. per (··) Præteritis fœmin. per (:)* Semel est מוֹ pro מוּ ut יְכַסְיֻמוּ *operient eos.* Dicitur *Affixum Poeticum,* quoniam usus ejus frequens est in libris Metricis.

R.96 *Affixa Gravia* כֶם, כֶן, הֶם, הֶן, *junguntur Nominibus singularibus & Verbis per (:) Pluralib. per (··)* Illa sunt, *Vester, a, um:* Hæc, *Illorum, illis, illorum,* &c. Appellantur *Affixa Gravia* sive *Constructa,* eò quòd dictionibus, quibus copulari debent, eandem mutationem punctorum imperant quam Regimen requirit.

R.97 *Ob Affixa, mutantur Terminationes Præteritorum.*

ה *in* ת ut, פְּקָדַתְהוּ ex פְּקָדָה

תְּ *in nudum* תּ ut, פְּקַדְתּוֹ ex פְּקַדְתְּ

תֶּ *in*

תֵ׃ תִ *in* תִּי ut, פְּקַדְתִּיו ex פְּקַדְתְּ
תֶם & תֶן in תוּ ut פְּקַדְתּוּם ex
פְּקַדְתֶּם

Futurorum נָה *in* ו ut, תִּפְקוֹדוּנִי ex תִּפְקֹדְנָה R.98

Itémque transponitur, in Præterit. (ּ) & (:) *in forma* פָּקְדָה & פָּקְדוּ *ut* פְּקָדַתְהוּ contractè פְּקָדַתּוּ *visitavit f. illum.* פְּקָדוּם *visitârunt eos.*

In Imperat. autem & Infinit. (:) & ו *forma* פְּקוֹד sícque ו transit in (ּ) ut, פָּקְדֵנִי *visita me.*

Affixa in Duali & Plur. Num. in utroque genere, semper præmittunt sibi (י) *tanquam notam multitudinis proprium:* ut, יָמֶיךָ *dies tui*, תּוֹרוֹתָיו *leges ejus.* Exc. Affixa י, ם & ן R.99

Quam formam etiam hæc tria singularia, אָב *pater*, אָח *frater*, חָם *socer*, æmulantur: ut, אָבִיךָ אָחִיו חָמִיךָ

Inter affixa הָ הוּ ךָ ה נִי & *ipsam vocem, obvium est* נ *Epentheticum shevatum:* ut, יְכַבְּדָנְנִי *honorabit me*, יְשַׁבְּחוּנְךָ *celebrabunt te.* Quod rursus à dagesh devorari solet: ut, יַכֶּכָּה *percutiet te*, אוֹדֶךָּ *confitebor tibi.* 100.

Particulæ separabiles in affixione 101.
amu-

æmulantur Nomina, rariùs Verba.

Hæc tria אֵין *non*, הִנֵּה *ecce*, עוֹד *adhuc*, pro affixo ו assumunt נוּ more Futurorum.

Hæc septem, אַחַר *post*, אֶל *ad*, בֵּין *inter*, עַד *usque*, עַל *super*, תַּחַת *sub*, יַחַד *unâ*, assumunt Affixa Nominum Pluralium, ideóque habent insertum (י) ut אַחֲרָיו *post eum, &c.*

אֵת præpositio *cum*, mutat (..) in (.) & ת dageshat, ut אִתִּי *mecum*. Ante נוּ est cum (ָ) ut אִתָּנוּ & sic etiam עִמָּנוּ *nobiscum*.

Inseparabiles ל *&* ב *cum Affixis amant* (ָ) ut בָּנוּ *in nobis*. At (י) ךָ & ו illis puncta singularium adjiciunt.

Cap. XIV.

De Literis Paragogicis.

102. *SEX literæ Paragogicæ* Ehevinoth *dictæ, nudam saltem voci emphasin inducunt, nihilque aliud significant.*

1. א Paragogic. (more Arabum) additur personis verborũ finientibus in

in ו, ut, הָהָלְכוּא *qui ambularunt.*

2. הָ Paragogici uſus eſt in omni voce; præcipuè verò in Præt. & Imper. ſecunda perſ. maſculina, in Futuri utriuſque numeri prima, necnon Infinito ac Participio, &c. Quinetiam *omne* (ֶ) *dictionem terminans includit* ה, ut, לְךָ & לְכָה *tibi.*

Nominibus loci additum, *dicitur* Locale, *ſignificans* in, ad, verſus; *facitque voces penacutas*: ut, יָמָּה *mare verſùs*, שְׁאֹלָה *ad infernum.*

Nota. הָ Paragogic. ſi jungatur Verbis formæ פְּקוֹד, mutat ו in (ָ) & (:) tranſponit: ut, פָּקְדָה Vide Reg. 98.

3. ו Paragogicum additur Regimini: ut, חַיְתוֹ־אֶרֶץ *beſtia terræ.* Sícque diſtinguitur ab affixo ו, nam affixum nunquam additur voci Regenti.

4. י Paragogic. ſæpiuſculè adhæret Infinit. Nominib. & Participiis, aliquando etiam particulis: ut, מִנִּי & מִנֵּי *ex.*

5. ן *Paragogic. jungitur terminationibus verborum* י. & ו Et ferè ſecum trahit accentum: ut, יְקוּמוּן ac

ſecundæ radicali quandoque ſubſternit vocalem longam: ut, תֶּאֱהָבוּן *diligetis.*

6. ֶת tribus Infinitivis: ut, יְבֹשֶׁת *areſcere,* יְכֹלֶת *poſſe,* שִׂנְאַת *odiſſe.*

Cap. XV.

De Mutatione Vocis.

1. *In Conſonis.*

103. ה *Radicale, in motione generis, flexione numeri & affixione, una cum puncto præcedenti abjicitur:* ut, עֹשֶׂה *faciens,*m. עֹשָׂה *faciens* f. עֹשִׂים *facientes,* עֹשְׂךָ *faciens te.*

104. ה *Afformativum generis, aut Paragogicum, in affixione mutatur in* ת Quod rurſus aliquoties ſyncopatur: ut, תְּבוּנָם *intelligentia eorum,* pro תְּבוּנָתָם

105. *Terminatio Dualis* ַיִם *& Plural.* ִים *ante Affixa planè tollitur:* ut, יָדְךָ *manus tua,* ex יָדַיִם *manus.*

2. *In Formis.*

106. *Finita* ָה *quorum penultima eſt* (ָ) *vel* (ֵ) *cum* ם *vel* ת *Heemanth*

manth. ab initio, ea in Regimine terminantur in ת‎ַ‎ֶ‎ֶ *sub qua forma etiam Affixa assumunt:* ut, מִלְחָמָה *bellum.* Reg. מִלְחֶמֶת Aff. מִלְחַמְתּוֹ

מַצֵּבָה *statua.* מַצֶּבֶת מַצַּבְתּוֹ

תִּפְאָרָה *decus.* תִּפְאֶרֶת תִּפְאַרְתּוֹ

Et sic etiam variant Formas

בְּהֵמָה *pecus.* Reg. בֶּהֱמַת Aff. בְּהֶמְתּוֹ

גְּבִירָה *hera.* גְּבֶרֶת גְּבִרְתּוֹ

אִשָּׁה *uxor.* אֵשֶׁת אִשְׁתּוֹ

פֶּה *os.* פִּי * פִּיו

* Sicque פִּי *os*, in Regimine, & פִּי *os meum*, in Affix. solo tantùm sensu distinguuntur.

3. *In Punctis.*

Simplicis euphoniæ gratiâ permutantur, (ָ) cum (ֶ) ut, אֶרֶץ & אָרֶץ 107.
terra, semper cum ה Emphat. הָאָרֶץ *ipsa terra.*

(ֵ) cum (ִי) & contrà: ut, תּוֹמִיךְ & תּוֹמֵךְ *sustentans.*

ו וּ (ֻ) & (וֹ) inter se.

(ַ) (ֶ) (ָ) invicem: ut, עַד *æternitas*, וָעֶד *& æternum.*

Pro terminali (ֵ) *substituitur* (ַ) 108.
maximè

maximè propter ultimas gutturales aut ר, ut, שִׁבַּר pro שִׁבֵּר *fregit.* Vicissim pro (-) ponitur (··) ut יִתֵּן pro יִתַּן *dabit.*

109. (-) *ante guttural. habentes* (ָ) *vel* (ֳ) *mutatur in* (ֶ) ut, הֶהָרִים pro הַהָרִים *ipsi montes*, הֶחֳדָשִׁים *ipsæ calendæ.* Rursus abjecto (ָ) nativum (-) redit: ut, יִתְנֶחָם in pausa, extra pausam יִתְנַחֵם *consolabitur.*

110. (-) *Vicarium est pro* (ֶ) *ante vel sub guttural.* עתה *in voce Milhel:* ut, וַתְּלַהּ *& furebat*, pro תֶּלֶה ex לָהָה Vide R.67.3. Sic, בּוֹרַחַת *fugiens*, pro בּוֹרֶחֶת

111. *Duplex* (ֶ) *in voce cujus ultima radicalis est* א, *coalescit in* (··) ut, צֵאת *exire*, pro צֵאֶת à יָצָא

112. *In locum vocalis longæ succedit brevis & dagesh, per Systolen:* ut, אֶקּוֹב pro אֱקוֹב *maledicam*, וַיַּסֵּב pro יָסֵב *& circumdedit.*

E contrà *in locum dagesh & brevis, longa, per Diastolen:* ut, אֵיתָם *integer ero*, pro אֶתָּם cum (י) redundante.

13. *Necessariò puncta mutantur, ob*

נִרְכַּם

נִרְכַּס & גַּת (*Sex istæ literæ sex causas mutationis punctorum denotant.*)

נ — id est, ob — נְקֵבָה genus, *fœmin.*
ר — רִבּוּי numerum, *pluralem.*
כ — כִּנּוּיִם *Pronomina* affixa.
ס — סְמִיכוּת *Regimen.*
ג — גְּרוֹן literas *gutturales.*
ת — תּוֹסֶפֶת *additionem*, scil. paragogen.

Ideóque *crescentibus à fine literis, decrescunt puncta*, (si scilic. accentus descendat) ut nempe pronunciatio fiat expeditior. Ut plurimùm a. puncta decrescunt in minimam quantitatem, h. e. in (:) sive illud fuerit simplex, sive compositum, pro conditione literarum.

(ּ) *penultimum, in omni incre-* 114.
mento & Regimine, corripitur in (:) (Et sic etiam antepenult. in Verbis, ut פְּקַדְתִּיךָ *visitavi te*, ex פָּקַדְתִּי) Si verò implicitè vel explicitè includat dagesh, aut literam quiescentem, manet; ut, פָּרָשִׁים *equites*, q. ex פָּרַשׁ in Pih. קָמָתִי *seges mea*, ex קוּם Item sub מ defectivorum: ut, מָגִנִּי *clypeus meus.* מָסַכִּי *aulæum meum.* Nec-

 non

non terminationem fœminin. וּת ut, גָּלוּתִי *captivitas mea.*

115. (ֶ) *ultimum, in Regimine, & ante affixa Gravia, migrat in* (ַ) Si verò sit ante א, vel terminationem fœmininam ת, manet in Regimine: ut, צְבָא מִלְחָמָה *exercitus belli*, מְנָת הָאָדָם *portio hominis.*

At duo hæc, אָב *pater*, אָח *frater*, in Regimine assumunt (י.) & mutant (ָ) in (ֲ) ad differentiam affixionis: ut, אֲבִי, אֲחִי Vide Regul. 99.

116. (ֵ) *penultim. in omni augmento finali, & Regimine, corripitur in* (ְ) Exc. si sit sub dagesh, aut explicitè vel implicitè includat literam *Ehevi*: ut, מַצֵּבוֹתָם *statua eorum*, הֵיכָלִים *palatia.*

117. (ֵ) *finale quodcunque, in omni incremento corripitur in* (ְ) *In Regimine in* (ַ) Exc. 1. Manet post (ִ) vel (ְ) ut, זָקֵן Plur. זְקֵנִים *senes*, זְאֵב Plur. זְאֵבִים *lupi.* 2. Manet in monosyllabis, exceptis בֵּן *filius*, שֵׁם *nomen*, & יֵשׁ *est, fuit*, quæ cum affixis regulæ parent.

118. (ֹ) *penultimum, sequente* (ַ) *vel* (ֲ) *ob incrementum finale, rariùs in* (ְ)

(:) *usitatiùs cognationis causâ transit in* (׃) *vel* (ׇ) ut, פֹּעַל plur. פְּעָלִים *opera.* רֹתֶם plur. רְתָמִים *juniperi.* מַשְׂכֹּרֶת affix. מַשְׂכֻּרְתִּי *merces mea.* אֹהֶל Plur. אֳהָלִים *tentoria:* קֹדֶשׁ affix. קָדְשִׁי *sanctitas mea.*

(ו) *ultimum, in Verbis semper, in Nominibus ante affixa Gravia, migrat in* (:) Quòd si aliud (:) sequatur in (ׇ) ut, אָכְלְךָ *comedere te,* יְכָלְתֶּם *potuistis.* 119.

(-) *penultim. sequente alio* (-) *in omni incremento corripitur in* (:) ut, נַעַר Plur. נְעָרִים *pueri.* 120.

(-) *ultimum, in Nominum flexione transit in* (ָ) ut, נְעָרִים *In affixione in* (:) ut, דְּבַשׁ affix. דִּבְשִׁי *mel meum.* 121.

In Verbis, cum ה *paragogico migrat in* (:) *Cum affixis in* (ָ) ut, בְּחָנֵנִי *proba me.*

Idem accidit (:) indè oriundo: ut, שִׁמְעוּנִי *audite me,* ex שִׁמְעוּ quod ex שְׁמַע redeunte (·) in (:) R. 6.

(ֵ) *penultimum, crescente voce migrat in* (:) *Ultimum in flexione numeri in* (ׇ) *Cum affixis &* ה *Locali, in* (:) ut, אֶרֶץ *terra,* pl. אֲרָצוֹת 122.

Aff. אַרְצִי cum ה Loc. אַרְצָה

In Regimine ante ה *transit in* (··) ut, שֵׂה עִזִּים *pecus caprarum*: ex שֶׂה

123. (·) *formæ* פְּרִי (i.e. ultimum, ante (י) *in affixione transit in* (:) *In declinatione in* (·) Sicque (י) movetur; ut, פִּרְיוֹ *fructus ejus*, שֶׁבְיֵךְ *captivitas tua*, גְּדָיִים *hœdi*.

Huc refer formam חֲצִי & חֳלִי ut, חֶצְיוֹ *medietas ejus*, חָלְיוֹ *dolor ejus*, חֳלָיִים *dolores*.

124. *Dissyllabæ formæ* מָוֶת בַּיִת *in flexione, affixione & regimine, contrahuntur in* מוֹת בֵּית ut, מוֹתִי *mors mea*, בֵּיתִי *domus mea*.

Exc. שַׁיִת & עַיִר facit שִׁיתוֹ *vepres ejus*, עִירֹה *asellus ejus*.

At cum ה *paragogico & Locali*, ו י *per* (:) *moventur*: ut, מָוְתָה לַיְלָה.

125 *Crescentibus defectivis imponitur dagesh, ac tum ultimum corripitur* (·) in (-) (··) in (·) (ו) in (:) vel (·)

Et sic quorundam (-) transit in (·) ut, מֵסַב, pl. מְסִבִּים *circuitus*, צַד, pl. צִדִּים *latera*. בַּת cum Aff. בִּתּוֹ *filia ejus*.

ejus. Et sic in גַּת *torcular*, מַד *mensura*, מַס *vectigal*, סַף *limen*, פַּת *buccella.*

Cap. XVI.

De Accentibus.

R*Adix semper habet accentum in ultima :* ut, פָּקַד sícque, *crescente voce, accentus Tonicus itidem descendit ad ultimam :* ut פָּקְדָה 126.

Exc. Terminationes Verbales תָּ, תְּ, תִּי, נוּ, נָה, Et Affixa נִי, נוּ, הוּ, נוּ, ךָ, מוֹ, הָ, נָּה. Item ה paragogic. in Nominib. & Locale, quæ constituunt Milhel.

Nota. Vox מִלְעֵיל dicitur cùm accentus est in *penultima :* מִלְרַע in *ultima.*

Omnis vox quæ desinit in duas consonas mobiles, & vocalem longam, est Milra. 127.

Sed vicinitas alterius accentus, Itémque ו Conversiv. Fut. (si penultima fuerit longa,) *ex Milra facit Milhel*, & corripit ultimum (··) in (∵) & ו in ( ) ut, יֶהְדֹּף צָר pro יֶהְדֹּף:

Sic וַיָּקָם וַיָּסֹב ex יָקוּם יָסוּב

128. *Si duæ postremæ syllabæ sint æqualis quantitatis*, ut, כֶּלֶב, *vel ultima syllaba sit dageshata*, ut, סַבּוֹ, *aut brevis*, ut, קֹדֶשׁ (nisi sequatur ה radicale, ut, מֹשֶׁה) *vox est Milhel.*

129. *Commune officium omnium Accentuum est acuere syllabam, & hujus respectu Tonici παρὰ τὸ τείνειν à tendendo* (metaphora à fidibus desumpta) *dicuntur.* Vulgò numerantur 30. qui reduci possunt ad 27. Nulláque vox est in Bibliis, quæ Accentu Tonico careat, nisi sit cum Maccaph stipata. Horum alii supra, alii infra literas, diversis figuris signati, ordini vocum inseruntur; quam diversitatem modulatio quædam musica peperisse creditur. Hîc sequitur

---

TABULA OMNIUM
Accentuum Hebræorum.

ACcentus Hebr. constant, vel ex solis Punctis, vel ex Lineis, vel ex Circulis.

Qui ex solis Punctis constant, semper

per supra literæ medium collocantur.

Punct. { Unum, Rex *Rebia*, ֗ i. e. *incubans*.
Duo, Rex *Zakeph katon*, ֔ *erector parvus*, à figura, punctis erectis.
Tria, Rex *Segolta*, ֒ inversum (∴) }

Lineæ sunt vel Rectæ, vel Obliquæ, vel Transversæ.

Recta est vel sola, vel cum punctulis.

Sola vel { inter duas voces, ב׀ב *Pesik*, *pausula* musica, cantum terminans.
sub dictione { *Metheg* ֽ *retinaculum*, accent. Euphon. ad initium dict.
Rex *Silluk*: ֽ *finis*, ponitur ante (:) *Sophpasuk*, i.e. finem versûs. } }

Cum

Cum punctulis
- duobus supra literam, Rex *Zakeph gadhol*, ב *erector magnus*, vocem intendit.
- unico infra literam, Princeps *Tebhir*, ב *fractus*, sc. sonus, à figura & musica.

Lineæ obliquæ propendent vel supernè vel infernè.

Supernè versus
- dextram
  - Princeps *Pashta*, ב *extensio*, vocem extendit, collocatúrque supra ultimam literam dictionis. Servus *Kadma*, ב *antecedens*, scil. Principem Geresh; ponitúrque supra penult. vel antepenult. literam.
- sinistram
  - Princeps *Geresh*, ב *expulsio*, impulsâ voce canitur.
  - *Gereshajim* ב *duo expulsores*, à figura geminata.

Infernè

Infernè versùs { dextram, Princ. *Tiphcha*, בָ֖ *fatigatio*, à cantu.
sinistrã ministri { *Merca* בָ֥ *productio*, cantum prolongat.
Merca kephula בָ֦ *duplex productio*, à musica & figura.

Linea transversa est vel Recta, vel Circumfluens.

{ Recta inter duas dictiones ב־ב *Maccaph*, i.e. *nexus*, subunio, accẽtus Euphonicus dictiones uniens.
Circumfluens, Princeps *Zarka*, בָ֮ *sparsor*, nomine accommodato figuræ & modulationi.

Circuli sunt vel Integri, vel Dimidii.

Integer Circulus semper est supernus, habétque obliquè appositam lineolam.

Vel { Sinistrorsum, Princ. *Telisha major*, בָ֠ *evulsio magna*, caput dictionis occupat.
Dextrorsum, Servus *Telisha parva*, בָ֩ calcem dictionis occupat.
Utroque modo, Princ. *Karne para*, בָ֟ *cornua vaccæ*, quæ effingit figurâ & cantu. *Se-*

Semicirculus est vel solus, vel cum aliis apicibus.

Solus est vel angulatus, vel reflexus.

Angulatus ad

- dextram
  - Minister *Hillui*, ֣ *elevatum* sc. cornu, à cantu.
  - *Munach* ֣ *depositum*, sc. cornu, ministrorum officiosissimus.
- sinistram
  - Princ. *Jethibh*, ֚ *reducens* sc. cornu à figura.
  - Servus *Mahpach* ֤ inversum sc. cornu.

Reflexus est vel

- Unicus, Minister *Darga* ֧ *gradus*.
- Geminus, Princ. *Shalsheleth*, ֓ *catena*, à figura & modulatione.

Cum aliis apicibus, est vel supra vel infra literam.

Supra literam, est cum lineola in sinistra, Princ. *Paser* ֡ *dispersor*, sparsâ voce canitur.

Infra literam, est cum apice, tendens

Vel

Vel { deorsum, Rex *Athnach* ֑ *respiratio*, qui cùm membra distinguat, necesse est in eo respirare.
sursum, Minist. *Jerah-ben-jomo* ֪ *luna diei suæ*, à figura. }

Confectar. 1. Syllaba quæ accentuatur plerunque acuitur. 2. Idem Accentus si geminetur, prior tantùm acuit. 3. Diversorum Accentuum, prior euphoniæ servit, posterior acuit.

Peculiare habent isti sequentes sex, quòd non tantùm vocem acuant, verùm etiam sententiam distinguant: & hujus respectu Reges *&* Pausæ *vocantur.* 1. *Sylluk* periodum terminat. 2. *Athnach* constituit colon, ponitúrque in medio sententiæ. Aliquando etiam in notam interrogationis transit, ut 2 Reg. 1. 6. &c. 3. *Rebhiangh* constituit comma. 4. *Segolta* ut plurimùm facit semicolon. 5. *Zakeph-katon* constituit comma, vel semicolon. 6. *Zakeph-gadhol* est pauperrimus *Regum*, nam aliquando nihil distinguit. His addi possunt principes *Tiphcha* & *Sarka* qui aliquando 130.

do constituunt comma.

Nota. Nominativus absolutè positus (præsertim si sit cum aliquo Accentu Regio) ellipsin integri membri sententiæ inducit, quæ commodè potest suppleri per *quod attinet*; ut, *Deus, integra via ejus*, h. e. quod Deum attinet. *Ego*, i. e. quod me attinet, &c. In N. T. Marc. 9. 23. Luc. 21. 6. Act. 7. 40. Apoc. 2. 26. &c. Et talem Nominativum *Angli* commodè exprimunt per And as for.

131. *Accentus distinctivi faciunt syllabam brevem, longam*. Ideóque producunt

(-) { *pen. sequent. alio* (-) *vel* (·)
(-) { *ultimum in* { *themate*, / *affixo* ׳ } } in (ּ)
(∵) *penultimum vocis Milhel*, }

132. *Pausæ incidentes in terminationes verbales* ו ,ה ,י *aut affixum* ךָ *rejiciuntur ad penultimam, atque sic producunt* (:) *Verbi in* (ָ) (··) *vel* ו, ut, פָּקָֽדוּ, יֵאָֽבוּ, יִפְקֹֽדוּ. *Et convertunt* (:) *Affixi* ךָ *in* (∵) ut, יָדֶֽךָ.

Idem fit ante י. in formis פְּרִי, עֳדִי, אֳחִי & עֳנִי ubi ob pausam (:) (-:) & (∵:) convertuntur in (∵) At (ֳ) in ו.

Ex-

Excipies חָצְיִ ex חֶצְיִ, אֲנִי ex אֲנִי.

In his verò אִתָּךְ עִמָּךְ לָךְ בָּךְ puncta transponuntur, fitque in pausa לָךְ בָּךְ &c.

Notæ. In libris Metricis, *Tiphcha* aliquando etiam obtinet vim pausarum, in productione syllabarum: ut, Psal. 3. 6. & 4. 9. &c.

Methegh (ˌ) *syllabæ priori frenum injicit, nè nimis præceps ad Accentum tonicum ruat.* Et plerunque *firmat vocalem* longam ante (:) mobile: ut, פָּקְדָה, aut etiam brevem, ante (:) compositum: ut, וַאֲנִי Aliquando *supplet defectum* literæ aut dagesh: ut, יִשְׁנוּ pro יִישְׁנוּ *dormient*, וַיְהִי pro וַיְּהִי 133.

Notæ. 1. *Methegh* non semper ponitur, sed ex communi vocum flexione subintelligitur. 2. Quotiescunque in eadem voce occurrunt duo diversi accentus, prior *Metheg* est, (vel supplet vicem τῶ *Meth.*) Posterior verò Tonicus.

Maccaph ־ *lectionis cursum urget, ideóque vocem quam sequitur Accentu Tonico privat, ac ante ultimam mobilem corripit* (··) *in* (∵) [rarissimè 134.

mè in (·)ן & ו *in* (ׄ·) ut, כָּל־בֵּן־אֶל־ Præcipuè voces monoſyllabas afficit, quas ſequi ſolet ה Emphat. niſi ſint ſub exceptione, R. 76.

Nota. 1. *Maccaph* ut arctiori nexu voces uniat, poſt הַ הָ vel הֶ dictioni ſequenti dageſh dictum דְּחִיק (*arctator*) imprimere ſolet: ut, מַה־טּוֹב 2. Aliquando *Maccaph* abeſt, & tunc poſt vocem penacutam, deſinentem in ה ת ד vel הֶ dageſh dicitur אָתֵה מֵרָחִיק (*veniens è longinquo:*) ut, עֲשֵׂה לְּךָ

Appendix 1. *De Aramaiſmis*, i.e. Chaldaiſmis & Syriaciſmis.

135. *Apud Aramæos, tertia perſona ſingular. fœm. Præteritor. deſinit in* תַ Et ſic aliquando apud Hebr. ut, אָזְלַת *abiit.* הִלְאַת *fatigavit*, *&c.* Sin autem tertia Radical. fuerit gutturalis, exit in תַ Et ſic נִשְׁכַּחַת *oblivioni tradita fuit*, *&c.*

136. *Aramæi, Hebræorum* ה *characteriſticum Hiph. & Hithpah. mutant in* א: Et ſic אַבְרֵךְ *genua flectere.* אֶתְחַבַּר

אֶתְחַבַּר *conſociavit ſe*,&c. At וְהֶאֶזְנִיחוּ *& removebuntur flumina*, Eſa. 19. 6. eſt cum duplici ſigno conjugation. Hiph. א Chald. ה Hebr.

In Hiphil, character temporis & Conjugationis ſæpe ſimul apud Chaldæos manent: Et ſic יְהוֹשִׁיעַ *ſalvabit.* יְהֵילִיל & יְיַלִיל *ululabit.* יְיטִיב *benefaciet.* יְיַדַע *notum faciet*, in quibus ה tranſit in (י) Semel in Hoph. מְהֻקְצָעוֹת *angulata*, Ezech. 46. 22. 137.

Radicale א, *apud Chaldæos in Kal occultatur in* (··) Et ſic אֵרַחַב *diligam.* אֵזַל *abibo.* תֵּחַד *adunabis.* וְיֵתֵא *& venit*, &c. Quod imitatur Partic. Hiph. מֵזִין *audiens.* 138.

In Hiphil mutatur in ו: Et ſic אוֹסִיפְךָ *tollam te*, אוֹבִידָה *perdam*,&c.

Apud Chald. tertia radic. ה *mutatur in* י, *poſt quod movetur* ו Semel apud Hebr. הִמְסִיו *liquefecerunt*, pro הִמְסוּ Joſ. 14. 8. 139.

Dageſh forte apud Chaldæos reſolvitur in נ *ſhevatum*: Et ſic ſemel קִנְצֵי *fines ſermonum* pro קִצֵּי Job. 18. 2. 140.

Syrorum א (:) *præcedentem excludit, ſuámque vocalem literæ præcedenti* 141

cedenti

cedenti substernit. Quod etiam obvium est apud Hebr. ut, כַּאבִיר pro כְּאַבִיר *ut potens*, &c. Et tale א sæpe excidit, ut מַלְּפֵנִי pro מְאַלְ *docens me*, וַתְּזְרֵנִי pro תְּאַזְ *& cinxit me*, &c.

142. *Syri sub* א *pro* (:) *assumunt* (..) Et sic אֱפוּ pro אֶאֱ *coquite*, אֱתָיוּ & הֱתָיוּ *venite.*

143. *Syrorum* (י) *habens sub se* (·) *transfert illud ad præcedentem literam shevatam.* Et sic וִילְלַת pro וְיְלָלַת *& ejulatus*, כִּיתְרוֹן *ut utilitas*, בִּיקְּרוֹתֶיךָ *in honoribus tuis.*

144. *Quædam geminantia secundam, more Syrorum, alteram mutant in* א, ut, בָּזְאוּ *diripiunt*, יִמָּאֲסוּ *liquefient*, &c.

145. *Duo hæc* הַוְצֵא educ, Gen. 8. 16. & הַוְשַׁר complana, Ps. 5. 8. *ex Syriacismo mutant primam* (י) *in* ו *mobile.*

146. *Denique ex forma Chaldæo-Syra, Affixum masc.* ךְ. *ponitur pro* ךָ, ut, קְרָאָךְ *vocavit te. Pro fœminino* ךְ. *ponitur* כִי, ut, תִּסְכְּרֵכִי *recordabitur tui*, &c. Et *semel* pro יו est וְהִי, ut, תַּגְמוּלוֹהִי *beneficia ejus*, Ps. 116. pro תַּגְמוּלָיו

Ap-

Appendix 2. De Investigatione Thematis.

UT Radicem in unaquaque voce habere possis, primùm omnium divisionem literarum in XI. *semper* Radicales, & XI. *aliquando* Serviles, *diligenter notabis :* 147.

Radical. גד זחט סעפצקר

Servil. אב הו יכלמנ שת

Radicalium hoc est μνημόσυνον טַח גֵּזַע סֵפֶר צֶדֶק súntque semper de essentia thematis. Serviles tribus Nominibus propriis comprehendũtur אֵיתָן מֹשֶׁה וְכָלֵב

Nota. Nolo putes, Serviles ubicunque occurrunt, semper esse tales, sed *tum sunt Serviles*, cùm in designandis accidentibus partium orationis, aliquod ministerium subeunt, constituentes Genera, Casus, Numeros, Tempora, Personas: vel loco Affixorum, Præpositionum, Conjunctionum, & Adverbiorum adhibentur: aut etiam per Paragogen & Epenthesin redundant. Aliàs semper sunt Radicales. Itaque in investigando

do themate primùm inſpicienda eſt ſyllaba finalis, per quam ut plurimùm cognoſcitur, cujus partis orationis, aut ſtatus, generis, numeri aut perſonæ, &c. vox ſit; hæc enim ex Servilibus literis conſtituuntur.

148. *Literæ Serviles ſunt vel in Calce vocis, vel à Fronte.*

In calce ſunt vel
- *Formativæ*
  - *Speciei*, per quas cognoſcitur num vox ſit Primitiva vel Derivativa. Vocis a. Derivativæ indicium ſunt literæ הֶאֱמַנְתִּי & ſyllaba וֹן
  - *Generis* fœm. ת ת ה ית וּת וֹת vel תָה
  - *Numeri*
    - Pl.
      - fœm. וֹת
      - maſ. ים
    - Dualis, יִם
    - In Regim. י
  - *Perſonarum*
    - Præt. ת ה, תְּ תִי, נוּ תֶם תֶן
    - Fut. & Imper. יונה
- *Significativæ*, ſunt Affixa.
- *Paragogicæ*, ſunt *Ehevinoth*.

A fronte sunt vel
- *Formativæ* in
  - *Nominibus* literæ *Heemanth*.
  - *Verbis* sunt *augmēta*
    - *Conjugationum*,
      - נ in Niph.
      - ה in Hiph. & Hop. It. in Imper. & Infin. Niph. הִתְ in Hithpah.
    - *Futurorum*, אתין, in Hithp. אֶתְ, תִּתְ, יִתְ, נִתְ
    - *Infinitivorum*, בכלם
    - *Participiorum*, מ, in Hithp. מִתְ
- *Significativæ*, sunt Præfixa, *Mosche Vecaleb*.

Præterea notandum, quòd nulla dictio habeat primam radicalem ו (excepto וָו *uncus*.) Et nulla ultimam ו vel י, sed mutandum est in ה

Insuper, הֶ & הֵ finale, est radicale. Exceptis paucis, יְדַשְּׁנֶה *in cinerem rediget*, ubi הֶ parag. Et וְלִנֶה *& pernoctavit*, ubi הֶ fœmin. à לון &c.

Abjectis hoc modo à fronte vel à 149.
tergo Servilibus (tam in Nominibus quàm in Verbis) *literæ residuæ pertinent*

nent ad Radicem; ubi tamen vocales (ׅ) ו vel ו in medio vocis non sunt in censu.

150. *Si igitur tres Radicales remanserint, radix erit perfecta; scil. quæ literarum numerum ternarium non excedit. Sin plures, erit redundans, sive quadrilitera.*

151. *Si duæ tantùm remanserint, & dagesh fuerit in prima post Heemanthic. arguit defectum primæ radicalis* נ Rariùs (י) vel ל, vide Reg. 69.

At tria hæc נָשָׂא נָסַע & לָקַח ob frequentem eorum usum, frequenter veniunt in plurali numero absque dagesh, ut, יִקְחוּ. *accipient*, יִשְׂאוּ. *ferent*, יִסְעוּ. *proficiscentur.*

152. *Si dagesh fuerit in secunda, notat defectum ejusdem literæ geminatæ.*

Excipies חִטָּה *triticum*, ex חָנַט אַפִּי *ira mea*, ex אָנַף, בִּתִּי *filia mea*, pro בִּנְתִּי ex בָּנָה, תִּתִּי *dare me*, pro תִּנְתִּי ex נָתַן, & שְׁתַּיִם *duæ*, pro שְׁנְתַּיִם ex שָׁנָה

Quòd si dagesh fuerit characteristicum, tertia ה deficit, ut, גַּלּוּ *revelate*, in Pih. pro גַּלְּהוּ

153. *Neutra si fuerit dageshata*, ut plurimùm

rimùm *postponendum est* ה

Dico *ut plurimùm*, nam etiam eo casu potest,

Vel *Præponi* (י) aut נ, ut, שֵׁב *sede*, à יָשַׁב, גַּשׁ *accede*, à נָגַשׁ-Rariùs א,ut, תֹּבֵא *velis*, ab אָבָה, תֹּסֵף *addes*, ab אָסַף, תֵּזְלִי *digredieris*, ab אָזַל Semel ל, ut, קַח *accipe*, à לָקַח

Vel *Interponi* ו aut (י) ut קָם *surrexit*, à קוּם, עָרִים *urbes*, à עִיר

Vel *Duplicari* ultimâ, ut, סַב *circumdedit*, à סָבַב

Vel *Postponi* א, sed rarissimè, ut מָלוּ *impleverunt*, à מָלֵא

Ubi nota, Si Literæ אתינ habuerint (..) deest prima radicalis (י) Exc. אֵהַב אֵזַל אֵבשׁ ab אָהַב *voluit*, אָזַל *abiit*, בּוֹשׁ *erubuit*. Quòd si habuerint (.) interponendum est ו, aut geminanda ultima.

Formativa Præterit. תָּ, תְּ, תִּי, נוּ, תֶּן, תֶּם *si habuerint dagesh forte, innuunt defectum tertiæ radicalis* נ *vel* ה, Vide Reg. 73. 154.

Si post literam Heemanthi *sequatur* ו *vel* ו, *plerunque vertendum erit in* י 155.

Monosyllaba cum vocali longa, aut 156.

(⁝) ut plurimùm *arguunt defectum secundæ radicalis* ו *vel* י

At *Monosyllaba cum* (-) *vel cum* ו *absque* ו, *vel cum* (ֵ) *plerunque geminant postremam.*

157. *In Quiesc. secundâ* ו, *accentus adhæret primæ radicali. In Quiesc. tertiâ* ה, *secundæ.* ut,

גָּ֫לָה exultavit illa. גָּלָ֫ה revelavit ille.
גָּ֫לוּ exultârunt. גָּל֫וּ revelârunt.

Ps. 46. 7. הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת fremuerunt gentes, commota sunt regna, ab הָמָה & מוט

158. *Solâ significatione distingues hæc, & similia,* וַיָּגֶל à גָּלַל volvit, וַיָּגֶל à גּוּל exultavit, רְדוּ à יָרַד descendit, רְדוּ à רָדָה dominari. הוּשַׁב factus est sedere, הוּשַׁב factus est reverti. תֻּכּוּ conjuncti sunt, (à תָּכָה) תֻּכּוּ percutientur, (à נָכָה) Sic בָּנוּ (pro בָּאנוּ) venimus, & בָּנוּ in nobis. בָּנִים filii, & בָּנִים (à בִּין) intelligentes. לָנוּ (à לוּן) pernoctârunt, & לָנוּ nobis, &c.

159. *Unica si tantùm remanserit, fronti præpone* נ, *fini postpone* ה

Excipies pauca irregularia, בָּנוּ *venimus*, à בּוֹא, שַׁתָּ *posuisti*, מַתָּ *mortuus es*, à שׁוּת, מוּת, לַנוּ *pernoctavi-*

ctavimus, à לון, תֵּת *dare*, à נָתַן, הִצַּתִּי *succendi*, à יָצַת in Hiph. pro הוֹצַתְתִּי

Duarum literarum si prior fuerit 160.
הַ, *aut ex* אתין, *semper est servilis*, *posterior verò radicalis: proinde initio præpones* נ, *fini postpones* ה, ut הַךְ *percute*, אַט *inclinabo*, תִּשׁ *oblivisceris*, יִז *sparget*, נַט *inclinabimus*. Excipe הַב *da*, (à יָהַב) הַס *sile*, (ab הָסָה) נַס *tenta*, (à נָסָה) & תֵּת *dare*, (à נָתַן)

Extra hunc casum, si duæ literæ extiterint, semper sunt radicales, & sic variè tentandum num capiti, medio vel fini, aliquid apponendum, donec quid ratio contextûs requirat, reperiatur. Sit v. g. שַׁב, si præponas י, erit à יָשַׁב; si נ, à נָשַׁב: sin inseras ו, à שׁוּב; si gemines tertiam, à שָׁבַב: sin apponas fini ה, erit à שָׁבָה

Denique, Nominum ratio, in in- 161.
vestigando themate, eadem est quæ Verborum; ut enim Verba sunt vel Perfecta, vel Imperfecta, ita & Nomina: & ut Verba Imperfecta in conjugando mutant vel amittunt aliquam Radicalem, ita etiam Nomina ab iis

 orta,

orta, easdem anomalias sustinent.

1. A Quiescentib. primâ (י) orta, vel retinent י, ut מִיכָל *rivus*, מֵיתָר *chorda*. Vel abjiciunt, ut, דֵּעַ & דַּעַת *scientia*, עֵצָה *consilium*, שֵׁנָה *somnus*, צֵאָה *egestio*: & per reduplicationem צֶאֱצָא *germen*, תְּשׁוּעָה *salus*. Vel in ו aut ו convertunt, ídque præcedente מ vel ת Heemanth. ut מוֹרָא *timor*, תּוֹרָה *lex*, תּוּשִׁיָּה *essentia*. Vel denique compensant per dagesh, ut מַצֵּבָה *statua*.

2. A Quiescent. secundâ ו nata, eam per aliquam vocalem longam ostentant, ut זָר *alienus*, לֵץ *derisor*, עֵדָה *testimonium*, (Item *cœtus*, & sic est à יָעַד) שִׁיר *canticum*, אוֹר *lux*. Et præterea adsciscunt מ vel ת Heemanth. ut מָלוֹן *diversorium*, תְּלוּנָה *murmur*. Ter ה, ut הֲנָפָה *agitatio*, הֲנָחָה *requies*, הֲפָגָה *remissio*. Et duo ין Heemanth. ut זָדוֹן *superbia*, שָׂשׂוֹן *gaudium*.

3. A Quiescentib. tertiâ ה derivata, mutant illud in (י) vel ו, ut בְּכִי *fletus*, כִּי *ustio*, רִי *irrigatio*, [...] *lamentum*, עָנִי *mansuetus*, שְׁבוֹ *achates*, חֲנִית *hasta*, גָּלוּת *migratio*. Ve[l]

pror

prorſus abjiciunt, ut, אָב *pater*, בֵּן *filius*, בַּת *filia*. Et præterea adſciſcunt מ vel ת Heemanth. ut מִצְוָה *præceptum*, תִּקְוָה *ſpes*, (ubi ה ֶ eſt formativum; at ה ֶ eſt radicale, ut מַרְאֶה *viſus.*) Vel ſyllabam וֹן ut רָצוֹן *voluntas*.

4. A defectivis primâ נ orta, deperdunt נ, ut סוֹעָה *profectio*, שִׂיא *elevatio*, שְׂאֵת *excellentia*, שִׂיג *inſectatio*. Et præſente ה vel מ Heemanthico, per dageſh compenſant, ut הַצָּלָה *liberatio*, הַכָּרָה *cognitio*, הִתּוּךְ *fuſio*. (Et hæc tria ſunt cum ה, plura cum מ) מַטָּרָה *cuſtodia*, מַתָּן *donum*, &c.

5. A geminatis nata, amittunt alteram eandem, ut תֹּם *perfectus*, קֵן *nidus*, עֹז *robur*. Et creſcente voce iſtas vocales in breves & dageſh convertunt. Vid. Reg. 125. (ſicque differunt à quieſcentib. ſecundâ.) Præterea, adſciſcunt etiam מ vel ת Heemanth. ut מָעוֹז *robur*, מֵסַב *circuitus*, מָסָךְ *operimentum*, מָגֵן *clypeus*, מוֹרָד *deſcenſus*, מוֹרֶךְ *mollities*, תֶּבֶל *confuſio*. Semel ה, ut הֲמוּלָה *loquela*.

FINIS.

BREVIS & PERSPICUA

INSTITUTIO

Linguæ Chaldaicæ,

AD

INTELLIGENDUM

LIBROS CODICIS SACRI,

Chaldæo Idiomate conſcriptos,

præcipuè comparata.

CHALDÆO

Idiomate conſcriptum eſt

JER. Caput 10. v. 11.

DAN. Cap. 2. à verſ. 4. ad fin.

Cap. 3, 4, 5, 6, 7. integra.

ESR. Cap. 4. à ver. 8. ad finem.

Cap. 5. integrum.

Cap. 6. ad verſ. 19.

Cap. 7. à verſ. 12. ad 27.

LINGUÆ CHALDAICÆ

brevis Institutio.

Cap. I.

De Natura & Proprietate Linguæ Chaldaicæ.

CHaldæorum Literæ, Vocales, & Accentus, figuris, & officiis, per omnia respondent Hebræis. R. 1.

א *ut quiescat, more Syrorum, sæpe rejicit vocalem suam ad præcedentem literam sbevatam*, ut R. 2.

בֵּאדַיִן *in tunc*, pro בְּאֵדַיִן

בָּאתָר *post*, pro בְּאָתָר

Sic etiam apud Hebræos,

כַּאבִּיר *ut potens*, pro כְּאַבִּיר

חַטָּאת *peccatum*, pro חַטְּאַת

רֵאשִׁית *principium*, pro רְאֵשִׁית

ad formam שְׁאֵרִית &c.

Et tale א aliquando excidit, ut,

בָּתָר *post*, pro בָּאתָר

Sic quoque apud Hebræos מַלְּפֵנִי *docens me* pro מְאַלְּפֵנִי Job. 33. 11. וְאַבְדָךְ *& perdidi te* pro אַאַבֶּדְךָ Sic רֵשׁ principium, שֵׁרִית *residuum.*

R. 3. *Sheva etiam post vocalem longam hîc communiter elingue fit*, ut טָבִידְתָא *opus.* אֲחִידְתָא *ænigma.*

Et sic (·) & (-) promiscuè usurpantur. אָזְדָא *iens*, Dan. 2. 8. pro אָזְדָא vide infrà Benoni Pehal.

R. 4. *Dagesh forte resolvitur in* נ *shevatum*, ut וְאִנְדַּע *& sciam*, pro אִדַּע מַנְדַּע Dan. 2. 9. pro מַדַּע *scientia*, à יְדַע

Et sic apud Hebræos קִנְצֵי *fines*, pro קִצֵּי Job. 18. 2. תַּמְנוּ *consummârunt*, pro תַּמּוּ Psal. 64. 7. ubi נ sequi videtur. Et מָעֻזְנֶיהָ *fortitudines ejus*, pro מָעֻזֶּיהָ Jesa. 23. 11.

R. 5. *Chaldæi amant sonos contractiores, ideóque familiare sibi habent* (:) ut

פְּקַד *jussit* ex פָּקַד
בְּשַׂר *caro* ex בָּשָׂר
מְלַךְ *rex* ex מֶלֶךְ

Et sic apud Hebræos גְּבַר *vir*, pro גֶּבֶר Psal. 18. 26.

R. 6. *Sibilos fugiunt, ideóque commutant Hebræorum Dentales in Linguales*, ut ז in

ז in ד ut דְּהַב *aurum* ex זָהָב
חֲדִי *pectus* ex חָזֶה, דָּא *istud*, ex זֶה
צ in ט ut עֵטָא *consilium*, ex עֵצָה
קִיט *æstas*, ex קַיִץ
ש in ט ut קְטַר *vinxit*, ex קָשַׁר
Sæpius in ת ut תּוּב *reverti*, ex שׁוּב
תּוֹר ταῦρος, ex שׁוֹר
תְּלָת *tres*, ex שְׁלשׁ
שֶׁ Relativum in ד, ideóque ש est hîc radicale, ד verò servile.

Literas ejusdem organi, & quiescentes sæpe inter se commutant, ut R. 7.
א, ה & (י) ut חֲדָא & חֲדָה & חֲדִי *gavisus est*, ex חָדָה, רֵישׁ *caput*, ex רֹאשׁ, קְרָה *vocavit*, ex קָרָא
ב in פ ut פַּרְזְלָא *ferrum*, ex בַּרְזֶל
ג in כ ut כִּפְרִית *sulphur*, ex גָּפְרִית
ד in ט ut טִבָּה *infamia*, ex דִּבָּה
ה formativum fœmin. perpetuò ferè in א, ut טוֹבָא *bona*, ex טוֹבָה Quod etiam interdum apud Hebr. fit: ut גְּבַהָא *extulit se*, חָגָא *tripudium*, שֵׁנָא *somnus*, כֻּלָּא *tota*, &c.
ו in א ut טְאֵב *bonus fuit*, ex טוֹב
ט in נ ut טִינָא *lutum*, ex טִיט
ל in ד ut אֲזַד *abiit*, ex אֲזַל
ע in א ut אָע *lignum*, ex עֵץ

ק in כ ut תְּכַן *ordinavit*, ex תִּקֵּן
שׂ in ס ut סְכַר *custodivit*, ex שְׁמַר ad hanc permutationem proclivissimi fuerunt Ephratæi, Jud. 12. *Shibboleth* & *Sibboleth*.

ת in ט ut טְעָא *erravit*, à תָּעָה quod etiam semel scribitur טָעָה Ezek. 13. 11. fortasse quod in Chaldæa versatus fuerat Propheta ille.

R. 8. *Characterum affinitas non paucas etiam vicissitudines creavit:* ut ab Hebr. אֶרֶץ fit Chald. אַרְעָא & hinc אַרְקָא *terra*, à צֹאן fit עָאן *grex*, à רָצַץ fit רְעַע *confregit*, &c.

Et sic apud Hebr. עָר *hostis*, octies usurpatur pro צָר ut notavit Masora in Mich. 5. 14.

R. 9. *Metathesis cum Antistoichiosi etiam hîc crebra*, ut תְּדִירָא *sedulitas*, ab Hebr. תָּרַד *perseveravit*, תְּרַע *porta*, ex Hebr. שַׁעַר &c.

R. 10 *Prothesis literæ* שׁ *&* ס *ab initio, Epenthesis literæ* ל *&* ר *in medio, hîc non insueta*, ut שַׁעְבֵּד *servivit*, ex עָבַד, שַׁחְלֵף *permutavit*, ex חָלַף סְרִיק *inane*, ex רֵיק Sic שַׁלְאָנָה *viridis*, ex שַׁאֲנָן, שַׁרְבִיט *sceptrum*, ex שֵׁבֶט

שֵׁבֶט, כֻּרְסֵא *solium*, ex כִּסֵּא

Denique *Aphæresis literæ* א *ab* R. 11
initio, & Apocope literæ ח *vel* ע *in fine, fit usitata:* ut, חַד *unus* ex אֶחָד, נָשׁ *homo* ex אֱנוֹשׁ, בֵּי *domus* ex בַּיִת, שְׁבַ *septem* ex שֶׁבַע Hinc ex יְשׁוּעַ fit in Evangelio יֵשׁוּ *Jesus.*

Cap. II.

De Nomine.

G*Enus Fœmininum fit mutando* R. 12
Hebræorum הָ in אָ, ut צִדְקָא *justitia:* nisi fortè alterum א præcesserit, tunc enim Hebræorum הָ restituitur, ut נְבוּאָה *prophetia* (idque ut vitetur similis literæ concursus.)

Illud itaque בְּדִתְאָא *in gramine*, Dan. 4. 15. hinc Masoritæ eximunt, quæ ita cum duplici א concurrente legunt.

Præterea retinent etiam terminationem fœmin. Hebr. ות. ית. & ות *rarius* הָ, ut מִלָּה *verbum.* Sed frequenter ח apocopatur, ut נְוָלִי *sterquilinium*, אֵימְתָנִי *terrifica* (Dan. 7. 7. ubi (..) est pro (..) à masc. אֵימְתָן

terri-

terribilis, quod eſt ab אֵימָא *terror*) מַלְכוּ *regnum*, צְלוֹ *precatio*, בְּלוֹ *vectigal*.

Et terminatio ית vel ות aliquando adverbiaſcit, ut אֲרָמִית *Aramicè*, תִּנְיָנוּת *ſecundò*.

R. 13. *Status Emphaticus hîc fit adjectâ adcalcem literâ* א, ut חֲכִים *ſapiens*, at חַכִּימָא *ſapiens ille*.

(*Nota*. Uſus א Emphatici patentior eſt hîc quàm apud Hebr. ה Emphat. & ſenſu diſtinguendum eſt ab א fœmin.)

Quòd ſi addatur fœmininis, mutat א *vel* ה *fœmininor. in* ת, ut מַלְכָּא *regina*, מַלְכְּתָא *regina illa*. מִלָּה *verbum*, מִלְּתָה *verbum illud*; cum ה loco א.

Et hæc forma apud Hebræos etiam eſt in uſu, ut יְשׁוּעָתָה *omnimoda ſalus*, עֶזְרָתָה *pleniſſimum auxilium*, עַוְלָתָה *omnimoda iniquitas*, עֵיפָתָה *omnimoda obſcuritas*, אֵימָתָה *formido maxima*, מְזִמָּתָה *ſcelus graviſſimum*.

R. 14. *Genitivum* quemlibet exprimunt per Regimen, vel per דִּי vel דְּ *Dativum* per לְ *Accuſativum* aliquando per

per יָת *Ablativum* per מִן vel ב

Dualis Numerus desinit in יִן ut R. 15
יְדַיִן *manus*, מָאתַיִן *ducentæ.*

Vel in יִן in nomine numerali תְּרֵין
duo, תַּרְתֵּין *duæ.*

Pluralis in masculino absoluto, R. 16
exit in יִן ut חַכִּימִין *sapientes.*

In Emphatico in יָא ut חַכִּימַיָּא
sapientes illi.

Vel ex Syriacismo in יֵא ut חַכִּימֵיא

Nota. 1. Quæ in singulari desinunt
in (י) in plurali mutant (י) in א, ut
יְהוּדִי *Judæus* pl. יְהוּדָאִין Et sic apud
Hebræos פְּתִי *simplex*, pl. פְּתָאִים

2. אַב *pater*, in plurali assumit ה
ut אֲבָהָן *patres*, emphaticè אֲבָהָא

Pluralis in fœmin. absoluto exit R. 17
in ן ut חַכִּמָן *sapientes fœminæ.*

In Emphatico in תָא ut חַכִּימָתָא
sapientes illæ.

(Sicque differt à singulari emphatico, quod desinit in תָא ut גְבוּרְתָא
potentia, at גְבוּרָתָא *potentiæ.*)

Nota. Quæ in singul. desinunt in
וּת, mutant וּת in plur. absoluto in וָן
in Emphat. in וָתָא ut מַלְכוּת *regnum*,
pl. מַלְכְוָן & מַלְכְוָתָה *regna.*

Status constructus mutat Fœminin. R. 18
Sing.

Sing. אָ in תְ ut צִדְקַת

Dualium ַיִן & *Plur.* ִין *in* ֵי ut חַכִּימֵי , יְדֵי

Fœmininor. Plural. ָן & ָתָא *in* תְ & ָתֵי ut חַכִּימָת & חַכִּימָתֵי

Cap. III.

De Pronomine.

R. 19 P*Ronomina separata sunt Novem.*

1 אֲנָה & אֲנָא *Ego.*
אֲנַן , אֲנַחְנָא , נַחְנָא *nos.*

2 אַנְתְּה *tu* Com.
אַתּוּן אַנְתּוּן *vos* Masc.
אַתֵּין אַנְתֵּין *vos* Fœm.

3 אִנּא , אִיהוּ , הוּא *ille.*
אִנּוּן הִנּוּן , הִמּוֹ , הִמּוֹן *illi.*

4 אִיהִי הִיא *illa.*
הִנֵּין אִנֵּין *illæ.*

5 דְּנָה דֵּן *iste, ista.*
דֵּךְ *iste* דָּךְ *ista.*

6 הָכֵן *iste, ista,* gen. commun.

7 אִלּוּ אִלֵּין אִלֵּה , אֵל
אִלֵּךְ *illi, illæ.*

8 מַן *quis, quæ, quid,* & sic apud Hebræos מַן הוּא *quid hoc?* Ex. 16. un-

16. unde *Manna.*

9 דִּי *quis, quæ, quod,* Relativum utriusque gen. & Num. Aliquando conjunctio causalis דִּ *quód.*

Cap. IV.

De Verbo Perfecto.

TErtia persona sing. fœminina R.20
Præteritorum, apud Chaldæos exit in תַ Et sic apud Hebr. אֲזַלַת *abiit,* Deut. 32. 36. וְשָׁבַת *& revertetur,* Ezek. 46. 17. Sin autem tertia radicalis fuerit ר, exit in תֶ ֶ ut הִתְגְּזֶרֶת *excisus est,* Dan. 2. 34.

Quód si tertia fuerit ח, desinit in חַת ut הִשְׁתְּכַחַת *inventa est,* Dan. 6. 22.

Et sic apud Hebr. וְנֹכַחַת *& erudita fuit,* Gen. 20. 16. & וְנִשְׁכַּחַת *& oblivioni tradita est.*

Terminationes Præteritorum in R.21
sing. num. sunt תַ תְּ תָּ תֵ

In Plurali ו אָ תּוּן תֵּן נָא

In Futuris pro syllaba afformativa נָה est ן, & initium masculinæ, in

tertia

tertia persona fœmin. manet.

R.22 *Omnes Infinitivi terminantur in* אָ vel הָ. Excepto Infinit. Peal, quod incipit à מ

Gerundia fiunt per literas Bachlam, ut apud Hebræos: ut
לְמִכְנַם *ad congregandum.*
בְּמִפְקַד *in jubendo* כְּמִפְקַד &c.

At post מ interponitur ל ut
מִלְמִפְקַד *à jubendo*, i. e. *nè jubeat.*

Et sic invenitur Hebraicè מִלְבוֹא *ab ingredi*, i.e. ex quo ingreditur (quis) Chamath, Am. 6. 14.

Aliquando מ formativum Pehal detrahitur, nt לֶהֱוֵא *ad esse*, i.e. ut sit, & sic semper in Daniele, לְבְנֵא *ad ædificandum*, Esr. 5. 3. & 13.

Aliquando Infinitivi assumunt terminationem nominum fœmininam וּת sed maximè cum Affixis. לַהֲתָבוּתָךְ *ad respondendum tibi*, Dan. 3. 16. Sic לַהֲקָמוּתֵהּ *erigere eum*, cap. 6. 3. Et sic apud Hebr. לְהַשְׁמָעוּת *ad faciendum audire*, Ezek. 24. 26. וּמִן הִתְחַבְּרוּת *& ex eo postquam conjunxerat se*, Dan. 11. 23.

Conjugationes sunt tres.

R. 23 *Prima Activa dicitur P E A L*,

cujus

cujus in præterito primum punctum est (:) *ultimum* (-) (..) *vel* (·) Semel cum (י)expresso עֲשִׁית *cogitavit*, Dan. 5. 3.

Paradigma Conjug. Pehal.

Præterit.

Sing.	Pl.
(·) (..) פְּקַד *Jussit.*	פְּקַדוּ
פִּקְדַת (∴)	פְּקַדָא
פְּקַדְתְּ	פְּקַדְתּוּן
פְּקַדְתְּ (*a*)	פְּקַדְתֵּן
פִּקְדֵת (*b*)	פְּקַדְנָא

Nota. (..) & (·) per totum præterit. retineri potest, ut, נְטַלַת *cessavit*, 4.24. שְׁאֵלְנָא *petiimus*, Esr. 5.9. שְׁלִטוּ *dominati sunt*, Dan. 6. 24.

(*a*) Plerunque hîc fit eadem Mascul. qui fœmin. ut, וּתְקֵפְתְּ *& roborasti te*, Dan. 4. 24. quòd nimirum pronomen אַנְתְּ unde hæc persona formatur, Chaldæis sit utriusque generis.

(*b*) Si prima sit guttur. est (-) ut, עַבְדֵת *feci*, אַמְרֵת *dixi*.

Imperativ.

Sing.	Pl.
(..) (·) (-) פְּקֻד	פְּקֻדוּ
	פִּקְדוּ

פִּקְדִי פִּקְדְנָא

Terminatio (-) (·) (··) ubique esse potest.

Si prima fuerit gutturalis est (∵) ut אֱמַר *dic*, at cum accentu est (··) ut, אֵזִל *abi*, Esr. 5. 15.

Futur.

Sing.	Pl.
(··) (·) (-) אֶפְקַד	נִפְקַד
תִּפְקַד	תִּפְקְדוּן
תִּפְקְדִין	תִּפְקְדָן
יִפְקַד	יִפְקְדוּן
תִּפְקַד	יִפְקְדָן

Ante guttural. literæ *Ethin* habent (-) vel (∵) ut, יַעְבֵד *faciet*. תַּעַבְדוּן & תַּעַבְדוּן *facietis*. Sic יַעְבַר *transibit*.

Terminatio (:) vel ו est hîc frequentissima. Et sic apud Hebræos תִּשְׁמוּרֵם *custodiet eos*, Prov. 24. 13. וְאָנוּשָׁה *& dolui*, Psal. 69. 21. יִשְׁפּוּטוּ *judicabunt*, Exod. 18. 16. תַּעֲבוּרִי *transibis*, Ruth. 28.

Infinitiv.

מִפְקַד

מ ante gutturalem habet (∵) ut מֶעְבַד *facere*.

Benoni.

פָּקֵד (a)

פָּקְדָא

פִּקְדָא
פִּקְדִין
פִּקְדָן

Punctum primum est etiam (-) ut, אָזְדָא *iens*, Dan. 2. 8. חַשְׁחִין *egentes*, Dan. 3. 16. f. חַשְׁחָן Esr. 6. 9. וּפַרְסִין *& dividentes*, Dan. 5. 25.

(*a*) Pro terminali (..) substituitur hîc (-) ut apud Hebræos.

Pehil, i. e. *Pahul.*

פְּקִיד
פְּקִידָא
פְּקִידִין
פְּקִידָן

Sin ultima fuerit gutturalis aut ר, habet (-) ut אֲמַר, יְדַע

Nota. 1. Pehil originem habet ex Hebræo Pahul, mutato ו in י. unde etiam fit quòd aliquando ejus analogam vocalem retinet, ut, שְׂמַח *positus est*, Dan. 6. 17.

2. Pehil variatur per personas, genera & numeros, quasi esset præteritum cum (י.) expresso, ut,

Sing.	Pl.
פְּקִיד	פְּקִידוּ
פְּקִידַת	פְּקִידָא
(*a*) פְּקִידְתְּ	פְּקִידְתּוּן
פְּקִידֵת	פְּקִידְתֵּן
	פְּקִידַת

פְּקִידְנָא פְּקִידַת

(a) Dan. 5. v. 27. תְּקִילְתָּא *appensus es*, cum א loco Hebræor. ה paragog.

R. 24 *Passivæ Conjugationes imitantur formam Hebræorum Hithpahel, præponendo activè אִתְ vel אֶתְ rariùs הִתְ*

Et sic etiam apud Hebr. אִתְחַבַּר *associavit se*, pro הִתְ 2 Chron. 20. 35. אִשְׁתּוֹלְלוּ *in prædam dederunt se*, Psal. 76. 6.

Literæ sibilantes זסצש eodem modo hîc transponuntur ut apud Hebr. ut, אִשְׁתְּמַר pro אִתְשְׁמַר *custodivit se*, אִזְדַּמַּן pro אִתְזַמַּן *præparavit se*.

Et aliquando hoc ת transpositum à Dagesh absorbetur, ut, הִזְדְּמִנְתּוּן *comparâstis vos*, Dan. 2. 9. Et sic apud Hebr. הִזַּכּוּ *purificate vos*, Jesa. 1. 6.

Huc referendum est illud Marc. 7. 34. *Ephphata* (aperire) quod regulariter esset אֶתְפְּתַח & absorpto ת, pro אֶפְּתַח פ autem quantumvis dageshatum effertur per φ, quæ pronuntiatio adhuc hodie Arabibus & Syris est usitata. Sheva verò mobile effertur per A ut aliàs fit in γαββαθὰ, ex

ex גַּבְּתָא, & *Sabachtani* ex שְׁבַקְתַּנִי &c.

Prima passiva ITHPEHAL, *formatur ab Activa, præponendo* אִתְ *vel* הִתְ hoc modo. R.25

Præterit.

אִתְפְּקַד

אִתְפְּקַדַת

&c. אִתְפְּקַדְתְּ

Quando ultima est gutturalis, pro priori (:) assumitur (-) furtiv. (ut apud Hebr.) ut, הִשְׁתְּכַחַתְּ *inventus es*, Dan. 5. 27.

Imperativ.

אֶתְפְּקַד

&c. אֶתְפְּקַדִי

Imperat. & Futur. habet אֶתְ ad differentiam Præteriti.

Futur.

אֶתְפְּקַד

תִּתְפְּקַד

&c. תִּתְפַּקְדִין

Infinit.

אִתְפְּקָדָא

Particip.

מִתְפְּקַד

&c. מִתְפַּקְדָא

Secunda conjugatio Activa dici- R.26

tur

tur PAHEL, *Passiva* ITHPAHEL, *habétque characterem secundæ radicali impressum, nempe Dagesh forte* (ut apud Hebr.) *præcedente* (-) & terminatur in (··) aliquando etiam in (·) vel (-)

Pahel	Ithpahel
Præterit.	
(-) (·) פַּקֵּד	אִתְפַּקַּד (··) (·)
פַּקְּדַת	
פַּקֵּדְתְּ	
פַּקֵּדְתָּ	
פַּקֵּדֵת	
Pl.	
פַּקִּדוּ	
פַּקִּדָא	
פַּקֵּדְתּוּן	
פַּקֵּדְתֵּין	
פַּקֵּדְנָא	
Imperativ.	
(·) פַּקֵּד	אֶתְפַּקַּד
&c. פַּקִּדִי	
Futur.	
אֲפַקֵּד	אֶתְפַּקַּד
תְּפַקֵּד	
&c. תְּפַקְּדִין	

Dagesh sæpe ex literis shevatis excidit,

cidit, ut, יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ *ministrabunt ei*, Daniel. 7. 10.

Infinit.

פַּקָּדָא אִתְפַּקָּדָא

Habet formam nominis Hebraici בַּקָּשָׁה *petitio.*

Particip.

מְפַקֵּד מִתְפַּקֵּד

Dan. 2. 40. מְרַעַע *confregit*, est cum (ֵ) ob guttural.

Nota. Ad formam PAHEL pertinent quadrilitera; ut, תַּרְגֵּם *interpretatus est.*

Tertia Conjugatio Activa dicta R.27
APHEL, *plerunque mutat Hebræorum* ה *in* א, quod aliquando etiam reperitur in Hebraico sermone, אֶגְאַלְתִּי *inquinavi*, Jesa. 66. 1. אַבְרֵךְ *genua flecte*, Gen. 41. 2. Et superaddito Hebræorum ה, וְהֶאֱזְנִיחוּ *& abscedere facient*, Jesa. 19. 6.

Aliquando servat Hebræorum ה, ut, הַקְרְבוּהִי *adduxerunt eum*, Dan. 7. 13.

Passiva OPHAL *sequitur Hebræorum Hophal*: ut, הָחָרְבַת *desolata est*, Ezr. 4. 15. הָתְקְנַת *confirmatus sum*, Dan. 4. 33. הָנְחַת *dejectus*

tur PAHEL, *Passiva* ITHPAHEL, *habétque characterem secundæ radicali impressum, nempe Dagesh forte* (ut apud Hebr.) *præcedente* (-) & terminatur in (..) aliquando etiam in (·) vel (-)

Pahel	Ithpahel
Præterit.	
פַּקֵּד (·) (·) (-)	אִתְפַּקַּד (..) (·) (·)
פַּקְּדַת	
פַּקֵּדְתְּ	
פַּקֵּדְתְּ	
פַּקֵּדֵת	
Pl.	
פַּקִּדוּ	
פַּקִּדָא	
פַּקֵּדְתּוּן	
פַּקֵּדְתֵּן	
פַּקֵּדְנָא	
Imperativ.	
פַּקֵּד (·)	אִתְפַּקַּד
&c. פַּקִּדוּ	
Futur.	
אֲפַקֵּד	אִתְפַּקַּד
תְּפַקֵּד	
&c. תְּפַקְּדִין	

Dagesh sæpe ex literis shevatis excidit,

cidit, ut, יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ *ministrabunt ei*, Daniel. 7. 10.

Infinit.

פַּקָּדָא אִתְפַּקָּדָא

Habet formam nominis Hebraici בַּקָּשָׁה *petitio.*

Particip.

מְפַקֵּד מִתְפַּקַּד

Dan.2.40. מְרַעַע *confregit*, est cum (-) ob guttural.

Nota. Ad formam PAHEL pertinent quadrilitera; ut, תַּרְגֵּם *interpretatus est.*

Tertia Conjugatio Activa dicta R.27
APHEL, *plerunque mutat Hebræorum* ה *in* א, quod aliquando etiam reperitur in Hebraico sermone, אֶגְאַלְתִּי *inquinavi*, Jesa. 66.1. אַבְרֵךְ *genua flecte*, Gen.41. 2. Et superaddito Hebræorum ה, וְהֶאֱזְנִיחוּ *& abscedere facient*, Jesa. 19. 6.

Aliquando servat Hebræorum ה, ut, הַקְרְבוּהִי *adduxerunt eum*, Dan. 7. 13.

Passiva OPHAL *sequitur Hebræorum Hophal*: ut, הָחָרְבַת *desolata est*, Ezr. 4. 15. הָתְקְנַת *confirmatus sum*, Dan. 4. 33. הָנְחַת *dejectus*

ctus est, Dan. 5. 10.

Aphel. Ophal.

Præterit.

אַפְקֵד (·)	אָפְקַד
אַפְקְדָא	
אַפְקְדָת ־תְּ	
&c. אַפְקְדֵת	

Dan. 2. 25. est אַשְׁכַּחַת *inveni*, pro אַשְׁכְּחֵת

Imperativus.

אַפְקֵד

Futur.

אַפְקֵד (·)	אָפְקַד

Infinit.

אַפְקָדָא הַפְקָדָא אַפְקְדָא

Posterius א sequente substantivo mutatur in ת ־ ut, לְהַנְזָקַת מַלְכִין *ad nocendum regibus*, Esr. 4. 22.

Partic.

מַפְקֵד

Nota. *Character temporis & conjugationis sæpe simul in Aphel manent*, ut, יְהוֹדְעוּ *notum facietis*, יְהַשְׁפִּל *dejiciet*, Dan. 7. 24. מְהַחְצְפָה *festinans*, Dan. 2. 15. מְהַחֲתִין *repositi*, Esr. 6. 1.

Et sic apud Hebr. יְהוֹשִׁיעַ *servabit*, יְהוֹדֶה *celebrabit*, unde Juda, &c.

CAP.

CAP. V.

De Verbis Quiescentibus.

QUIESCENTIA PRIMA א

IN Futuro & Infinitivo Pehal, א R.28
radicale quiescit in (..) ut, יֵאמַר
dicat. Ipsúmque א sæpe excidit, ut, לְמֵמַר *ad dicendum*, כְּנֵמָא *quasi dicamus*, frequens apud Esram, ubi א supprimitur & ר per א suppletur.

Et sic apud Hebr. אֵהַב *diligam*, אֵזַל *abibo*, תֵּזְלִי *digredieris*, תֵּהַר *adunabis*, וַיֵּתֵא *& venit*, מֵזִין *auscultans*.

In Aphel, א *transit in* ו, *in Ophal*, R.29
in ו, ut, לְהוֹבָדָה *ad perdendum*, הוּבַר *perditum est*.

Exc. 1. אֲמַן in Aphel mutat א in (י) quiescens, & assumit charact. Heb. ה, ut, הֵימִין *credidit*, מְהֵימַן *fidelis*.

2. אֲתָא *venit*, in Aphel mutat א in (י) mobile, in Ophal in (י) quiesc. ut, לְהַיְתָיָה *ad adducendum*, Dan. 5.2. וְהֵיתָיִת *& adducta est*, Dan. 6.17.

QUIESCENTIA PRIMA (י)

R.30 *Prima radicalis* (י) *in Imperat. Futuro & Infinitivo Peal aliquando abjicitur*, ut, דַּע *ſcito.*

Aliquando in Dageſh commutatur, ut, אֶדַּע *ſciam*, יִכַּל *poſſit.*

Aliquando Dageſh reſolvitur in נ, ut, וְאִנְדַּע *& ſciam*, Dan. 2. 9.

R.31 *In Aphel* (י) *ſhevandum tranſit in* ו, ut, אוֹתֵב *ſedere faciam.*

QUIESCENTIA SECUNDA ו

R.32 *Media radicalis* ו *expungitur*, ut apud Hebr.

At Ithpehal dageſhat תּ

Pehal.		Ithpehal.
	Præterit.	
קָם קָמַת		אִתְּקָם
קָמְתָּ קָמְתְּ		
קָמֵת		
	Imperat.	
קוּם קֻים		אִתְּקָם

Futur.

Futur.

אֶתְקָם	אֲקוּם
תִּתְקָם	תְּקוּם תְּקוּמִי
יִתְקָם (*a*)	יְקוּם (*a*)
(*a*) Et cum (׳.) ut, יִתְּזִין *alebatur*, Dan. 4. 12.	(*a*) Esr. 5. 3. יְהָךְ *proficiscetur*, cum (.)

Infinit.

מִתְקָמָה מֵקָם

Irregulare לְמְהָךְ *ad proficiscendum*, Esr. 7. 13.

Benoni.

מִתְקָם קָאֵם קָיְמִין קָיְמָא קָיְמָן

Nota. Benoni Pehal mutat ו in א, quod in plurali & genere fœmin. transit in(׳) mobile. Proinde ista quæ scribuntur cum א, ut, דָאְרִין, זָאְעִין Masoritæ legunt per (׳) mobile, דָיְרִין *habitantes*, זָיְעִין *trementes*.

Manet tamen א fixum cum (-:) ut, קָאֲמַיָּא *stantes*, Dan. 7. 16.

Particip. Pehil קִים inde שִׂימַת *posita est*.

Præterit.

Aphel.	Ophal.
אֲקִים & הֲקִים	הֻקִימַת
אֲקִימַת &c.	*Consistere facta est*, Dan. 7.4. retento (י) ex Aphel.

Imperat.

אֲקִים &c.

Futur.

אֲקִים & אֲקִים

תְּקִים & תְּ

Et cum ה character. יְהָקִים *eriget*, Dan. 6, 15. יַהֲתִיבוּן *reverti facient*, Esr. 6. 5.

Infinit.

אֲקָמָא in affixione desinit in ות Et cum ה pro א utrinque, לַהֲזָדָה *ad superbiendum*, Dan. 5. 20.

Benoni.

מְקִים & מְהָקִים *suscitans*, Dan. 2. 21. Et suppresso ה, מְרִים *extollens*, Dan. 7. 2.

QUIESCENTIA TERTIA א, ה, vel (י)

(Promiscuè tertia radical. א, ה vel (י) hîc usurpantur, ut, חֲדָא & חֲדָה & חֲדִי *lætatus est.*)

Ter-

Tertia Radical. ה *vel* א *in medio syllabam terminans, mutatur in* (י) *quod in secundis personis movetur per* (-) *in primis quiescit in* (·) *vel* (..) R. 33

א *vel* ה *in medio syllabam inchoans, unà cum puncto præcedenti abjicitur. Et tunc quæ Hebraicè desinunt in* ו *ea Chaldaicè per* ו *efferuntur*, ut, הֲווֹ *fuerunt* pro הֲווּ Sic, וְאִשְׁתּוֹן *& biberunt*, Dan. 5. 2. Sic, תִּתְרְמוֹן *projiciemini*, Dan. 3. 15. R. 34

Nota. Quorum tertia radical. est (י.) ea in pl. num. nudum saltem ו assumunt, ut, וְשָׁרִיו *& ceperunt*, Dan 5. 2.

Et sic apud Hebræos הִמְסִיו *liquefecerunt*, Jos. 14. 8.

Præterit.

Pehal.	Ithpehal.
גְּלָא גְּלִי	אִתְגְּלִי
(*a*) גְּלַת	
גְּלִיתָ תָּ	
גְּלֵית יֵת	
Pl.	
גְּלוֹ גְּלִיו	
(*b*) גְּלִיתוּן תּוּן	
(*c*) גְּלֵינָא	

Cum (..) מְנֵא *numeravit*, Dan. 5. 25.

 (*a*) Ali-

(*a*) Aliquando expressum א, ut וּמְלָאת *& replevit*, Dan. 2. 35. Et pro (.) est (-) וּמְטַת *& pertigit*, Dan. 4. 19.

(*b*) חֲזֵיתוּן *vidistis*, cum (י) quiesc. Dan. 2. 8.

(*c*) בְּעֵנָא *postulavimus*, Dan. 4. 23. suppresso (י) quod imitatur Heb. מִלֵּתִי *implevi* pro לֵא Job. 32. 19.

Nota. Verbum שְׁתָה *bibit*, adscivit hîc א per prothesin, ut, אִשְׁתִּיו *biberunt*, Dan. 5. aliquoties.

Imperat.

גְּלִי גְּלָא	אִתְגְּלִי
גְּלוֹ גְּלָנָא	

Futur.

אִגְלֵא	אִתְגְּלֵי
תִּגְלֵא	

Infinit.

מִגְלֵא	אִתְגְּלָאָה

Esr. 5. 9. לְמִבְנְיָא *ad ædificandum*, ubi א paragogic. & tertia radicalis transit in (י) Et compensato מ per Dagesh, לִבְּנֵא Esr. 5. 3. & 13.

Benoni.

גָּלֵא גָּלַיִן	מִתְגְּלֵי
גָּלְיָא גָּלְיָן	

Benoni in plurali mascul. definit instan

instar Dualis, ut, בָּנַיִן *ædificantes*, at Dan. 4. 16. לְשָׂנְאָךְ *osoribus tuis*, retinet א

Pehil.

גְּלִי גְּלִין

Sic שְׁרֵא *habitans*, בְּנֵא *ædificans*. Aliquando (:) dilatatur per (-:) ut, גֲּלִי *revelatum est*, vel (…) גֱּלִי Sic קְרִי *lectum est*, Esr. 4. 18.

Juxta hanc analogiam conjugatur

	Pahel.	*Ithpahel.*	*Aphel.*
Præterit.	גַּלִּי גַּלִּי	אִתְגַּלִּי	אַגְלִי
Imperat.	גַּלִּי	אִתְגַּלִּי	אַגְלִי
Futur.	אֲגַלִּי	אֶתְגַּלִּי	אַגְלִי
Infinit.	גַּלָּאָה	אֶתְגַּלָּאָה	אַגְלָיָה
Particip.	מְגַלִּי	מִתְגַּלִּי	מַגְלִי

Cap. VI.
De Verbis Defectivis.

Defectiva Prima נ

R.35 *Prima radicalis* נ *deficit ut apud Hebræos*, ut, פוּק *egredere. Et post literas Heemanthi in Dagesh commutatur :* ut, Imper. Aph. אַתִּרוּ *defluere facite.*

Irregularia sunt אַחֵת *descendere fac*, Esr. 5. 15. וְתַחֵת & *descendere facies*, Esr. 6. 5. absorpto dagesh.

Geminantia Secundam.

R.36 *Geminantium altera deficit, eodem modo ut apud Hebræos*, ut, דַּק ex דְּקַק *comminuit.*

Pehal. Ithpehal.

Præterit.

דַּק דַּקְתְּ אִתְּדַק
דַּקְתָּ
דַּקֵּת (Differt à Quie-
Pl. scentib. secundâ,
דַּקּוּ per (-))

Excluso Dagesh דָּקוּ *comminuta sunt*, Dan. 2. 35.

Imper-

Imperativ.

דַּק דַּקִּי דַּקּוּ	אֶתְדַּק

Futur.

אֶדַּק תִּדַּק	אֶתְדַּק

Dan. 2. 40 תַּדִּעַ *confringes*, cum (..) ob indageshabilem.

Infinit.

מִדַּק	אִתְדַּקָא

Partic.

דָּק דָּקִין	מִתְדַּק

Aphel. Ophal.

Præterit.

אַדִּק אַדִּקַת אַדִּקְתְּ

Irregulare est הַדֵּקֶת *contrivit*, Dan. 2. 34. & הַנְעֵל *introduxit*, Dan.2.25. resoluto נ in Dagesh.

הֻעַל *introductus est*, Dan. 5. 13. הֻעֲלוּ *introducti sunt*, ad analogiam Hebraici Hophal.

Imperat.

אַדֵּק

Sic הַעֲלְנִי *introducito me*, Dan. 2. 24.

Futur.

Futur.

אַדֵּק

Infinit.

אַדָּקָא

Sic לְהֶעָלָה *ad introducendum*, cum (ֱ) ante guttural. Dan. 5. 7. & לְהַנְעָלָה Dan. 4. 3.

Particip.

מַדֵּק & מְהַדֵּק *conterit*, Dan. 2. 40.

Cap. VII.

De Literis Præfixis.

R. 37 L*Iteræ præfixa apud Chaldæos sunt sex*, ד, ה, & וְכָלֵב

ה duntaxat est interrogantis, ut, הַצְדָא *verúmne?* Dan. 3. 14.

ד respondet Græcorum articulo ὁς, ὁ, τȣ̃.

Literæ וְכָלֵב eodem modo hîc sumuntur quo apud Hebr. nisi quòd ו nunquam hîc convertit tempora.

Cap. VIII.

De Affixis.

Affixa primæ personæ sunt, R.38

Sing. { ִי. nom. sing. ַי plural.
{ ַנִי verbor. cum נ epenth. נַּנִי

Plur. ָנ, ַנָא, ָנָא, ָנָן Nomin. & Verb.

Affixa secundæ personæ,

Sing. ָךְ ָיךְ. ָנָךְ. { masc.

Plur. כוֹן

Sing. ֵךְ ִכִי נֵךְ { fœm.

Plur. כֵן

Affixa tertiæ personæ,

Sing. ֵהּ ֵנֵהּ cum nomine pl. וֹהִי M.

Plur. הוֹן, הוֹם at נוֹן. solis verbis.

Sing. ַהּ, ָנַהּ. cum nom. plur. ַהָא F.

Plur. ָנָן נִין נֵין הֵין.

Notæ. Quæ habent literam נ ante præcipuam literam affixi, verbis duntaxat affiguntur: Quæ habent (י) ante præcipuam literam Affixi, plur. nomin. conveniunt, ut, ָיךְ.

Propter Affixa, ָא *afformativum* R.39 *mutatur in* ָת, *at* א *Emphat.* & ן *nota pluralitatis excluditur.*

Nota. אַב *pater*, ante affixa (excepto (י)) assumit ו ut, אֲבוּךְ *pater tuus.*

Irre-

Irregulare est אֲבָהָתִי *patrum meorum*, pro אֲבָהָתַי Dan. 2. 23.

Et, אִית vel אִיתַי *sunt*, *est*, cum Affix. tertiæ perſ. facit אִיתוֹהִי *sunt illi*.

Cap. IX.

De Mutatione Punctorum.

R.40 *CRescentibus literis, decreſcunt puncta, eodem planè modo ut apud Hebræos.* Ideóque

(ֵ) ultimum in Regim. tranſit in (ַ)
(ֵ) ut apud Hebræos.
Omne (ָ) in (ְ)
Forma עַיִן in עֵין
Ex priori (ְ) fit (ִ) (ֵ) vel (ֶ) &c.
In his & ſimilibus, Chaldæi cum Hebr. eaſdem Leges retinent.

Et hîc ad calcem Inſtitutionis hujus notabis, quòd ן *paragogici uſus ſit creberrimus apud Chaldæos*, ה. *verò paragogicum rariſſimum*, ſecus quàm fit apud Hebræos.

FINIS.

